

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav řeckých a latinských studií

Diplomová práce

Johanna Mylonaki

Řekové v České republice po roce 1992 v souvislosti
s fenoménem brain drain

Greeks in the Czech Republic after 1992 in connection
with the phenomenon of brain drain

Praha 2024

vedoucí práce: PhDr. Konstantinos Tsivos, Ph.D.

Děkuji panu doktoru Tsivosovi za pomoc a cenné rady nejen při psaní této diplomové práce, ale i během celého studia. Zároveň děkuji všem pedagogům ÚŘLS a ÚPOL, kteří mi byli za poslední roky při studiu nápomocní. Děkuji i svému snoubenci, kamarádům a rodině za jejich podporu.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Řekové v České republice po roce 1992 v souvislosti s fenoménem brain drain* vypracovala pod vedením vedoucího diplomové práce samostatně za použití uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato diplomová práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne: .....

Bc. Johanna Mylonaki

NÁZEV: Řekové v České republice po roce 1992 v souvislosti s fenoménem brain drain

AUTOR: Bc. Johanna Mylonaki

KATEDRA (ÚSTAV): Ústav řeckých a latinských studií

VEDOUCÍ PRÁCE: PhDr. Konstantinos Tsivos, Ph.D.

ABSTRAKT: Diplomová práce se zabývá fenoménem „*brain drain*“ na příkladu Řeků, kteří se do České republiky přistěhovali po roce 1992, tedy od vyhlášení samostatnosti České republiky. Moje práce se nejprve zaměří na historii řecké diaspory v Československu a později v České republice. Dále se pokusím popsat průběh řecké finanční krize, a především fenomén „*brain drain*“ – tedy “odliv mozků”. Hlavním cílem této diplomové práce je zmapovat současný stav řecké komunity v České republice s důrazem na nové imigranty. V praktické části práce vyhodnotím výsledky strukturovaného dotazníku, se kterým oslovím Řeky, kteří se do České republiky přestěhovali v průběhu svého života.

KLÍČOVÁ SLOVA: řecká emigrace; řecká krize; migrace; brain drain; Česká republika; Evropská unie

TITLE: Greeks in the Czech Republic after 1992 in connection with the phenomenon of brain drain

AUTHOR: Bc. Johanna Mylonaki

DEPARTMENT: Institute of Greek and Latin Studies

SUPERVISOR: PhDr. Konstantinos Tsivos, Ph.D.

ABSTRACT: My dissertation is dealing with the phenomenon of “*brain drain*” on the example of the Greeks, who moved to the Czech Republic after 1992, after the declaration of independence of the Czech Republic. My thesis will firstly focus on the history of the Greek diaspora in Czechoslovakia and later the Czech Republic. Then, I will describe the course of the Greek financial crisis and especially the “*brain drain*” phenomenon. The main goal of this thesis is to map the current state of the Greek community in the Czech Republic with an emphasis on new immigrants. In the practical part of the thesis, I will evaluate the results of a structured questionnaire with which I will address Greeks who moved to the Czech Republic during their lifetime.

KEYWORDS: Greek emigration; Greek crisis; migration; brain drain; Czech Republic; European Union

Obsah

1. Úvod.....	8
2. Česko(slovensko)-řecké vztahy do roku 1948	10
2.1. Od Cyrila a Metoděje do 19. století	10
2.2. Od počátku 20. století do konce druhé světové války	12
3. Řecká diaspora na území Československa v letech 1948-1992	14
3.1. Řecká politická emigrace v ČSR po roce 1948.....	15
3.2. Repatriace Řeků z Československa.....	19
3.3. Stav řecké menšiny u konce Československa	22
4. Řecká menšina v České republice po roce 1992.....	23
4.1. Řecké spolky a organizace v České republice	23
4.1.1. Asociace řeckých obcí v České republice (AŘO v ČR)	24
4.1.2. Kulturně-společenské a odborné organizace.....	26
4.2. Řecká menšina v České republice dle dat ČSÚ a MVČR.....	29
4.2.1. Řecká menšina dle dat ČSÚ (sčítání lidu 2021)	29
4.2.2. Řekové s povoleným pobytem dle dat MVČR	31
5. Brain Drain	38
5.1. Řecký případ.....	39
5.1.1. Řecká finanční krize	39
5.1.2. Řecký odliv mozků od roku 2009 do současnosti.....	46
5.1.3. Důsledky odlivu mozků na řeckou populaci.....	51
5.2. Situace na Západním Balkáně	55

6. Dotazníkové šetření – Řekové v České republice po roce 1992	57
6.1. Výsledky dotazníku.....	58
6.1.1. Základní údaje	58
6.1.2. Emigrace.....	63
6.1.3. Život v České republice.....	65
6.1.4. Kontakt s řeckou menšinou	69
6.1.5. Řecko a řecké zvyky.....	71
6.2. Zhodnocení výsledků dotazníkového šetření.....	72
7. Závěr.....	74
Seznam grafů, obrázků a tabulek.....	76
Použitá literatura	78
Použité internetové zdroje.....	79
Přílohy	84
a) Příloha č. 1 - J. E. Athanassios Paressoglou, řecký velvyslanec v České republice (přepis rozhovoru)	84
b) Příloha č. 2 - Tassula Zissaki-Healey, předsedkyně Řecké obce Praha (dotazník).....	88
c) Příloha č. 3 - Program činnosti Lycea Řekyň v České republice	90
d) Příloha č. 4 - Dotazy na počet členů ŘO, soukromé zprávy	91
e) Příloha č. 5 - Pozvánka na oslavu 25. března, ŘO Ostrava	93
f) Příloha č. 6 - Pozvánka na Řecký večer, ŘO Brno.....	94
g) Příloha č. 7 - Pozvánka na 9. řecký festival, AŘO v ČR.....	95

1. Úvod

Diplomová práce s názvem *Řekové v České republice po roce 1992 v souvislosti s fenoménem brain drain* se zabývá tématem současného stavu řecké menšiny v České republice, především v souvislosti se zmíněným fenoménem „*brain drain*“, neboli “odlivem mozků”.

Moje práce bude rozdělena do dvou hlavních částí: teoretické a praktické. V teoretické části se nejprve zaměřím na stručnou historii česko-řeckých vztahů, a to od příchodu Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu po druhou světovou válku. Práce se bude dále zabývat historií řecké diaspory na území Československa, která započala roku 1948 s přílivem několika tisíců řeckých politických emigrantů, kteří našli útočiště v komunistickém Československu. Kapitola se bude věnovat občanské válce v Řecku, která přiměla levicově orientované Řeky k emigraci do zemí Východního bloku, a následně popíše jejich asimilaci v Československu a případnou reemigraci zpět do vlasti. Jádrem teoretické části mé práce pak bude stav řecké menšiny na našem území po roce 1992, respektive od vzniku samostatné České republiky. Porovnám data Ministerstva vnitra a Českého statistického úřadu, a zhodnotím vývoj řecké menšiny v posledních letech, především po vypuknutí řecké finanční krize. Další kapitoly se pak budou věnovat samotnému fenoménu *brain drain* a řecké finanční krizi, a stručnému porovnání s fenoménem *brain drain* v dalších balkánských státech, které jsou jím v posledních letech rovněž zasaženy.

Praktická část pak bude vyhodnocovat dotazník, který jsem vytvořila pro nově příchozí Řeky, respektive pro ty Řeky, kteří se v České republice nenarodili, ale nyní zde žijí. Věřím, že mi výsledky dotazníku pomohou získat lepší vhled do té skupiny členů řecké menšiny, kteří se do České republiky přestěhovali právě v souvislosti s řeckým odlivem mozků. Díky volnému pohybu osob v rámci zemí Evropské unie nejsou Řekům, kteří se rozhodnou přestěhovat do České republiky, kladeny žádné překážky. Zároveň o nich ovšem máme pouze omezené informace. Proč si zvolili Českou republiku? Plánují zde zůstat dlouhodobě? Učí se česky? Na tyto a další otázky se budu snažit najít odpovědi.

Praktickou část doplní také dva rozhovory, které mi pomohou nahlédnout do života řecké menšiny v České republice. Jeden rozhovor udělám s velvyslancem Řecké republiky v České republice a druhý s předsedkyní Řecké obce Praha.

Jedním z hlavních cílů této práce je tedy poskytnout komplexní pohled na situaci řecké menšiny v České republice po roce 1992 a zhodnotit vliv fenoménu *brain drain* na tuto

komunitu. Dále si klade za cíl přispět k lepšímu porozumění procesů migrace a integrace v rámci Evropské unie, s důrazem na zkušenosti řecké menšiny v kontextu české společnosti. Dotazníkové šetření poskytne kvantitativní data o demografických charakteristikách, socioekonomické situaci a jazykových schopnostech řecké menšiny v České republice, respektive především té části řecké menšiny, která se v České republice nenarodila, ale přistěhovala se sem v průběhu svého života. Věřím, že nám získaná data z dotazníkového šetření umožní lépe porozumět této komunitě a jejím výzvám.

2. Česko(slovensko)-řecké vztahy do roku 1948

I přes geografickou vzdálenost byly kontakty mezi českými zeměmi a Řeckem nezanedbatelné a formovaly politické, kulturní a ekonomické vazby mezi oběma regiony. Od prvních kontaktů s cyrilometodějskou misí v 9. století až po vzájemnou podporu během druhé světové války se charakter česko-řeckých vztahů proměňoval v závislosti na historických událostech a politických změnách. Období humanismu, renesance a prvních českých překladů z řečtiny přinesly rozmach zájmu o klasickou řeckou kulturu a vzdělávání, meziválečné období se zase neslo ve znamení upevnění diplomatických styků mezi Československem a Řeckem, kdy obě země sdílely společné politické a strategické zájmy.

2.1. Od Cyrila a Metoděje do 19. století

K důležitému kontaktu českých zemí s Byzancí dochází hned na počátku českých dějin: jedná se o známou cyrilometodějskou misi roku 863, která je dodnes spojována s počátky českého písemnictví. Dané historické období mělo významný vliv při formování obou národů: Velká Morava je dodnes neoddelitelnou součástí české historie, zatímco moderní řecká identita se odvolává na byzantskou tradici¹. Konstantin, který později přijal jméno Cyril, byl vysoce vzdělaným žákem Fotia, konstantinopolského patriarchy, a znalcem vrcholných děl řeckých církevních otců. Metoděj pocházel ze Soluně, stejně jako jeho bratr byl vzdělaným rétořem a v průběhu svého života se stal Moravským arcibiskupem. Samotný název Velká Morava je poprvé doložen v díle byzantského císaře Konstantina VII. Porfyrogenneta z 10. století. (moravské prameny používali pouze termín “Morava”).² Co se týče kontaktů českých zemí z Byzancí, v průběhu dějin k němu dojde ještě několikrát. Jmenovat můžeme například kontakt pražských utrakvistů s konstantinopolskou ortodoxní církví, který vedl k jednáním o teologických a náboženských otázkách.³

V českých archivech jsou zaznamenány události spojené s řeckými uprchlíky z turecké říše, a to především po pádu Konstantinopole, ke kterému došlo roku 1453. O řeckých uprchlících, kteří hledali pomoc v českých zemích, je zmínka například v *Knize počtů*

---

¹ MAGDALINO, Paul a RICKS, David. Byzantium and the modern Greek identity. Aldershot: Ashgate, 1998. ISBN 0-86078-613-7. str. vii

² HRADEČNÝ, Pavel; DOSTÁLOVÁ, Růžena; HROCHOVÁ, Věra; OLIVA, Pavel; TSIVOS, Konstantinos et al. Dějiny Řecka. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2015. ISBN 80-7106-192-1. str. 855-857

³ Hradečný (2015), str. 859-860

královského města Loun z druhé poloviny 15. století, kde se píše o finanční podpoře udělené Řekům z Konstantinopole. Další záznamy referují o snaze řeckého kněze Jana ze Soluně získat finanční prostředky k výkupu své rodiny z rukou Turků. Vzhledem k expanzi Turků na Balkán a do Uher rostl zájem o tuto oblast i ve střední Evropě. Kronikář Václav Hájek z Libočan popsal dobytí Peloponésu Turky a osudy Demetria Palaiologa, bratra posledního byzantského císaře Konstantina. K rozšíření znalostí o Řecku a Kypru v českých zemích přispívaly velkou měrou cestopisy, které psali především bohatí šlechtici, například Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic či Oldřich Prefát z Vlkanova.

V 16. století došlo v českých zemích k rozvoji humanismu a zájmu o klasická řecká studia. První české překlady z řečtiny se objevují v podobě *Pseudoisokratovy řeči k Démonikovi*, kterou roku 1512 přeložil Václav Písecký. V téže době se začala šířit výuka klasické řečtiny, ke které mimo jiné přispívali humanisté Matouš Collinus či Šimon Proxenus ze Sudetu, a používali při ní díla antických autorů, a to například Homéra, Démosthena nebo Euripida. Cesty klasicky vzdělaných humanistů se staly vzdělávacími výpravami, a zaznamenaly se i v cestopisech, jako tomu bylo u Kryštofa Haranta z Polžic, který navštívil roku 1598 Krétu a Kypr a v roce 1608 vydal svůj cestopis doplněný vlastními dřevoryty, antickými mýty i etnografickými pozorováními:⁴

“Ostrov Candia za starodávna sloul Creta, totiž od křídý, kteráž latině creta slove, a tam se na mnoze i nejlepší nachází. A nejínač u všech starých historikův se jmenuje, nyní pak obyčejně Candia od města hlavního v něm ležícího; protože jsa slavný a bezpečný přístav při tom městě Candii; [...] V tom ostrově jest více vrchů nežli rovin, a z té příčiny obyvatelé jeho byli a jsou posavad velice náchylní a oddaní myslivosti”⁵

Od přelomu 18. a 19. století cestovali Řekové do Evropy nejen jako uprchlíci, ale i jako bohatí obchodníci, kteří na našem území zakládali obchodní kolonie a jejich integrace do evropské společnosti se tak zvyšovala. Georgios Zaviras, jeden z řeckých obchodníků žijící v Uhrách, přispěl k propojení české a řecké kultury překladem Komenského *Orbis pictus* do řečtiny pro využití v uherských ortodoxních školách. České noviny sledovaly řecké povstání mezi lety 1821-1830 s velkým zájmem a sympatiemi. Řecký boj za svobodu přivedl do Brna Alexandra Ypsilantise, významného hegemonu moldavsko-vlašských knížectví, který byl v Brně internován mezi lety 1788 a 1791. Podobný osud postihl i jeho vnuka, Alexandra

---

⁴ Hradečný (2015), str. 866-867

⁵ HARANT Z POLŽIC A BEZDRUŽIC, Kryštof. Cesta z Království Českého do Benátek, odtud do země svaté, země Judské a dále do Egypta, a potom na horu Oreb, Sinai a sv. Kateřiny v Pusté Arábii. Praha: František Řivnáč, 1854. [cit. 2024-04-15]. Dostupné z: <https://kramerius5.nkp.cz/view/uuid:8b1743d0-9675-11dc-a1a2-000d606f5dc6?page=uuid:a76d0880-955c-11e7-8167-005056825209>, str. 64-65

Ypsilantise mladšího, vůdce tajného spolku *Filiki Eteria*. Po neúspěšném povstání v podunajských knížectvích byl v letech 1823-1827 uvězněn v pevnosti Mukačevo a později v Terezíně.⁶ Kulturní výměna mezi Čechy a Řeky se projevila také v literatuře: například román *Praha a Řím* od Josefa Svátka představuje konfrontaci mezi Čechy a katolickým Římem prostřednictvím příběhu Jakuba Palaeologa. Novohumanistické myšlenky od poloviny 19. století vedly k dalšímu nárůstu zájmu o vzdělávací cesty do Řecka. Mezi osobnosti, které Řecko v té době navštívily, patřili například Vítězslav Hálek, Jan Neruda, anebo Josef Wunsch, který se během svého pobytu na Kerkyře snažil naučit novořečtinu a ve svých zápiscích z let 1866-1867 porovnával boj Řeků za svobodu s osudem českého národa: radil Čechům, aby svou inspiraci hledali v řeckém národním boji za svobodu a ve způsobu, jakým ho dosáhli.⁷

2.2. Od počátku 20. století do konce druhé světové války

Před první světovou válkou byly česko-řecké politické kontakty spíše sporadické. To se změnilo se vznikem Československé republiky, kdy započaly oficiální diplomatické styky mezi Československem a Řeckem. Činnost řeckého zastupitelského úřadu byla formálně zahájena 25. května 1920 a prvním velvyslancem Řecka se stal Charalambos Simopulos. O dva roky později, 8. dubna 1922, se prvním československým velvyslancem v Řecku stává Karel Mečíř. Československo-řecká politická spolupráce však měla kořeny již v první světové válce, konkrétně v kontaktech profesora Tomáše Garrigue Masaryka a doktora Edvarda Beneše s premiérem Eleftheriem Venizelem a jeho spolupracovníky na konci první světové války a na následné mírové konferenci v Paříži v letech 1919-1920. Jejich politická spolupráce a komunikace byla založena na prodohodové orientaci, na prosazování zásad kolektivní bezpečnosti a na zájmu o uchování versailleského systému mírových smluv.

Československo-řecké vztahy měly po většinu meziválečného období přátelský a charakter, který se projevoval například vzájemnou podporou stanovisek při mezinárodních jednáních. K blízkým spolupracovníkům Edvarda Beneše během jeho působení ve Společnosti národů patřil mimo jiné řecký diplomat a právník Nikolaos Politis. Na přelomu 20. s 30. let byla v Praze založena *Československo-řecká společnost*, která si dala za cíl propagovat Řecko a bilaterální vztahy obou zemí. 8. července 1929 v Praze uzavřelo Československo a Řecko

---

⁶ Roku 1993 byla z iniciativy zástupců Řeků žijících v České republice před vchodem do jeho cely umístěna pamětní deska.

⁷ Hradečný (2015), str. 869-872

Pakt o přátelství, který je v platnosti dodnes. V paktu se obě země mimo jiné zavázaly nepoužít válku jako prostředek k řešení svých sporů. K ochlazení vztahů těchto dvou států však došlo po srpnu roku 1936, tedy po nástupu Metaxasovy diktatury. Až do konce 30. let však pokračovaly obchodní styky Československa a Řecka: Československo do Řecka vyváželo cukr, sklo, porcelán, textilní a strojírenské výrobky, automobily a zbraně. Z Řecka do Československa pak putoval tabák, vína, ovoce, jehněčí kůže a střeva, železný pyrit a ruda. Nadále pokračovaly i vědecké a kulturní kontakty mezi oběma zeměmi.⁸

Do dalšího vývoje československo-řeckých vztahů zasáhla druhá světová válka. Styky obou zemí byly oficiálně přerušeny 16. března 1939, kdy Adolf Berka, vedoucí československé diplomatické mise v Athénách, vydal zastupitelský úřad Němcům. Československo-řecké vazby se v tomto období však naopak upevnily díky podobnosti historických osudů Československa a Řecka (obě země ztratily kvůli fašistické velmocenské agresi svou samostatnost i územní celistvost), a díky zapojení obou zemí do boje proti fašismu. Řekové sympatizovali s Čechoslováky v roce 1939 během německé vojenské okupace Čech, Moravy a Slezska, Čechoslováci zase s obdivem sledovali boj Řeků proti fašistické Itálii v letech 1940-1941.

Exilové vlády Československa a Řecka znovu navázali vztahy 3. června 1942, kdy řecký král Jiří II. potvrdil v roli československého vyslance Ing. Pavla Baráčka. Čechoslováci se při řešení problému dosažení národní homogenity poválečného československého státu, tedy odsunu Němců a Maďarů z Československa, silně inspirovali hromadnou výměnou obyvatelstva mezi Řeckem a Tureckem z roku 1922. Tehdejší československý ministr zahraničí Jan Masaryk na pařížské mírové konferenci dne 15. srpna 1946 dokonce prohlásil: „*Transfer obyvatelstva není naše myšlenka. Tato myšlenka se osvědčila po turecko-řecké válce.*“⁹

---

⁸ Hradečný (2015), str. 873-874

⁹ Hradečný (2015), str. 874-876

3. Řecká diaspora na území Československa v letech 1948-1992

Po roce 1945 již v Československu nebyla obnovena práva národnostních menšin, která byla zavedena v meziválečných letech.¹⁰ Ústava z roku 1948 zabezpečovala jen občanská práva, mezi která měla patřit i práva národnostní, ale o národních menšinách se vůbec nezmiňuje.¹¹ Ústava z roku 1960 pak některá práva pro konkrétní národnosti (opět nepoužívá termín národnostní menšiny) obsahovala – Maďaři, Poláci a Ukrajinci mohli organizovat kulturní aktivity a stát jim měl zajistit rovné podmínky:

„Občanům maďarské, ukrajinské a polské národnosti zabezpečuje stát všechny možnosti a prostředky ke vzdělání v mateřském jazyce a ke kulturnímu rozvoji. [...] Do působnosti Slovenské národní rady patří: [...] zabezpečovat v duchu rovnoprávnosti příznivé podmínky pro všestranný rozvoj života občanů maďarské a ukrajinské národnosti¹²“

O jiných národnostech, tedy ani o řecké, se socialistická ústava z roku 1960 nezmiňuje. Občané německé národnosti, kteří zůstali v Československu po druhé světové válce, měli být postupně asimilováni a Romové byli považováni za sociální skupinu. Roku 1970, tedy poté, co se Československo stalo federací a započalo období tzv. normalizace, vznikla *Rada pro národnosti vlády ČSSR*. Jejím úkolem bylo zajistit naplňování kulturních práv národností, posilování internacionalismu a potírání nacionalismu. Oficiálně uznanými národnostmi na území Československa byli pouze Poláci, Maďaři a Ukrajinci, kteří si mohli založit spolek, kde se budou sdružovat – každá z těchto národností si však směla založit spolek jen jeden. Na

---

¹⁰ Hlava šestá Ústavy ČSR z roku 1920 nese název “Ochrana menšin národních, náboženských a rasových” a mimo jiné ustavuje rovnost všech občanů Československé republiky bez ohledu na jejich rasu, jazyk či náboženství.

POSLANECKÁ SNĚMOVNA, PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. Zákon 121/1920 Sb. ze dne 29. února 1920, kterým se uvozuje Ústavní listina Československé republiky, [online]. [cit. 2024-03-22]. Dostupné z: https://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1920.html

¹¹ POSLANECKÁ SNĚMOVNA, PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. Ústava Československé republiky, 150/1948 Sb. Ústavní zákon ze dne 9. května 1948 [online]. [cit. 2024-03-09]. Dostupné z: https://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1948.html

¹² POSLANECKÁ SNĚMOVNA, PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. Ústava Československé socialistické republiky, [online]. [cit. 2024-03-09]. Dostupné z: https://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1960.html

problémy národnostních menšin zpravidla nebylo v Československu veřejně upozorňováno – výjimkou byly jen dokumenty Charty 77.¹³

3.1. Řecká politická emigrace v ČSR po roce 1948

Před rokem 1948 (v meziválečném období a během druhé světové války) se na území Československa vyskytovalo jen několik desítek Řeků, kteří sem nejčastěji vycestovali za prací. Příchod Řeků do Československa ve větším počtu započal až na jaře roku 1948, kdy bylo na naše území převezeno několik set dětí ze severozápadního Řecka, kde v té době probíhala občanská válka. Řecké děti přijely v několika vlnách přes Jugoslávii a Maďarsko díky rozhodnutí tehdejšího řeckého „*prozatímní demokratické vlády*“, neboli „*horské vlády*“ (*kyvernisi tu vunu*), která se obrátila o pomoc s poskytnutím azylu k několika organizacím socialistických zemí, mezi nimiž bylo právě i Československo. Od března 1948 do léta 1949 bylo ze severního Řecka evakuováno až 25 tisíc dětí ve věku od několika měsíců do 14 let. První vlaková souprava se 746 řeckými dětmi se na našem území objevila 27. dubna 1948 a mířila do Mikulova. Až do léta roku 1949 se na naše území dostalo až 3 900 evakuovaných dětí, které byly následně umístěny do československých dětských domovů (dohromady do přibližně 50 ubytovacích zařízení). Od srpna 1949 do konce roku, kdy se začali do Československa evakuovat i dospělí Řekové, přijelo dalších 1 321 dětí. Na konci roku 1949 u nás bylo přítomno na 5 185 dětí, které uprchli z řeckého území.¹⁴

Dětem řeckých partyzánů, jak byly tyto děti vnímány, se v Československu dostalo velkolepého přijetí. O vzdělávání řeckých dětí se starali především řečtí a slavomakedonští učitelé, jejichž počet byl nedostatečný: bylo proto nutné zřídit semináře pro přípravu nových učitelů (často se jednalo o starší řecké děti nebo o válečné řecké invalidy z řad DSE¹⁵). Kvůli nedostatku učitelů byla Komunistická strana Řecka (KKE) donucena požádat o pomoc Kypr (konkrétně tzv. „bratrskou stranu“). Následně se do Československa dostalo asi deset pedagogů

---

¹³ NOSKOVÁ, Helena a BEDNAŘÍK, Petr. *Národnostní menšiny, multikulturalita, vzdělávání: kolektivní monografie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2010. ISBN 978-80-7285-129-4. Str 222-223.

¹⁴ HRADEČNÝ, Pavel. *Řecká komunita v Československu: její vznik a počáteční vývoj (1948-1954)*. Praha: AV ČR. Ústav pro soudobé dějiny, 2000. str. 38-43

¹⁵ Řecká demokratická armáda (Δημοκρατικός Στρατός Ελλάδας, DSE) byla komunistickou povstaleckou silou během řecké občanské války (1946–1949). DSE vznikla jako reorganizovaná verze armády ELAS (Ελληνικός Λαϊκός Απελευθερωτικός Στρατός, Řecká lidově-osvobozenecká armáda), která nejprve bojovala proti německým a italským okupačním silám v Řecku, a následně proti řecké vládě podporované Velkou Británií. *Dimokratikós Stratós Elladas in The Cold War: The Definitive Encyclopedia and Document Collection*. 2020. ISBN 9781440860768. str. 423

z Kypru (kyperských levicově orientovaných pedagogů) a dalších řeckých komunit. Mnohé z československých rodin projevíly zájem o poskytnutí ubytování či dokonce o jejich adopci, ale instrukce KKE zněly jasně: zachovat řeckou národní identitu a kolektivní výchovu v duchu komunistické ideologie.¹⁶

Ještě před definitivní porážkou komunistů (která nastala v srpnu 1949) se do Československa začaly přemisťovat menší skupinky tzv. „demokratických Řeků“ – většinu z nich tvořili námořníci a stoupenci řeckých komunistů, kteří se přes Československo snažili dostat do řeckých hor a připojit se k bojům na straně DSE (většina z nich se však do řeckých hor nedostala, jelikož válka mezitím skončila). Domluva řeckých a československých komunistů o přesídlení emigrantů nebyla vůbec jednoduchá. Řecká strana požádala Československo o přijetí čtyř až pěti tisíc řeckých běženců (další se měli rozmístit do Rumunska a Maďarska). Praha měla také pokrýt polovinu nákladů spojených s transportem emigrantů (jednalo se o 3-4 miliony korun měsíčně) a řeckým uprchlíkům měly být poskytnuty dvě nebo tři vesnice, kde by žili a hospodařili pouze Řekové. V listopadu 1949 Československé ministerstvo práce a sociálních věcí zřídilo úsek pod názvem „Řecká akce“, který během svého působení (do roku 1951) několikrát změnil svoji organizační strukturu. Před zrušením tohoto úseku v něm bylo zaměstnáno na 1 100 osob (Čechů i Řeků), které pracovali v dětských domovech a dalších důležitých střediscích řeckých emigrantů. Od roku 1952 dostal péči o řecké válečné uprchlíky na starost Československý červený kříž.¹⁷

První transport převážející i dospělé uprchlíky (1 221 osob) dorazil na území Československa 30. srpna 1949 – nejednalo se ovšem ještě o uprchlíky řeckého původu, byli to především buljkesští emigranti¹⁸, jejichž komunita byla v Jugoslávii rozpuštěna kvůli nepřátelskému postoji k Titovi. Hned následující den odjel transport prvních řeckých uprchlíků, který mířil do tábora v Lešanech u Benešova (ten byl během nacistické okupace využíván jako koncentrační tábor). Jednalo se o 406 žen, 475 dětí a 340 mužů (z nich 140 těžce raněných). Děti byly následně podle věku rozmístěny do dětských domovů a zranění do několika

---

¹⁶ TSIVOS, Konstantinos. Řecká emigrace v Československu (1948-1968) - od jednoho rozštěpení ke druhému. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, 2011. ISBN 978-80-7363-404-9. str. 46-47

¹⁷ Tsivos (2011), str. 47-50

¹⁸ Buljkes (později přejmenovaný na Maglič) je vesnice v dnešním Srbsku, která se po řecké občanské válce stala útočištěm pro řecké levicové uprchlíky. Buljkes měl status extraterritoriální obce v Jugoslávii a poskytl tak uprchlíkům přechodné obydlí, kde se mohli sdružovat podle řeckých právních předpisů a udržovat tak svou kulturu a identitu. Maglič. Online. Obec Báčsky Petrovec. 2007. Dostupné z: <https://www.backipetrovac.rs/sk/obec/osady/maglic>. [cit. 2024-04-28].

československých nemocnic. 2. září dorazil do Lešan další řecký transport, tentokrát složený téměř výhradně z dospělých Řeků – jednalo se přibližně o 1 200 osob. Transportů následovalo ještě několik – celkem se jedná o 9 transportů, ten poslední se však skládal pouze z 59 těžce raněných partyzánů, kteří přijeli na žádost KKE z Maďarska. Statistické údaje se podle různých zdrojů liší (může za to pravděpodobně počáteční chaos, urychlené přemísťování a evakuace osob do nemocnic, dětských domovů apod., ale oficiální zpráva ke dni 15. 12. 1950 uvádí, že se na území Československa nacházelo celkem 12 095 běženců (3 905 mužů, 3 005 žen a 5 185 dětí).¹⁹

Při prvních kontaktech mezi Čechy a Řeky panovala vzájemná nedůvěra – ta byla způsobena neznalostí jazyka a nepochopení zaměstnavatelů, kteří viděli v Řecích *nepolehlivý živel na způsob cikánů*. Sídlištěm s vysokou koncentrací řeckých emigrantů se dokonce přezdívalo *čtvrť cikánských Řeků*.²⁰

Jelikož většinu uprchlíků tvořili Řekové, kteří před emigrací obývali horské oblasti a pracovali v zemědělství, vyslovila Komunistická strana Řecka přání, aby byli umístěni do stejného prostředí i v Československu. K prvotnímu usazení Řeků bylo vybráno několik pohraničních oblastí, konkrétně Krnov, Jeseník a Žamberk. Tyto skupiny vesnic byly pro danou akci ideální, nacházely se v horských oblastech, ze kterých jen o několik let dříve byli odsunuti jejich původní obyvatelé – sudetští Němci. Tento požadavek ze strany KS Řecka podle Hradečného mimo jiné naznačoval i to, že řečtí komunisté (v čele s jejich vůdcem Zachariadisem) nepředpokládali, že by pobyt řeckých uprchlíků v zahraničí měl být dlouhodobého rázu – právě z toho důvodu se nejspíše zasazoval o co největší možnou koncentraci řecké emigrace. Vyšlo najevo, že představy o zajištění obživy a zaměstnání pro takový počet lidí byly přehnané. Ačkoliv nebyl problém s ubytováním osob, nepřekonatelnou překážkou se ukázala být otázka práce. Státní statky a lesy nebyly schopné zaměstnat takové množství lidí – pozice mohly poskytnout asi třetině z ubytovaných uprchlíků, a to pouze na příležitostné práce. Život Řekům stěžovala také drsná zima, odlišné hospodářské podmínky, než na jaké byli zvyklí, a špatná dostupnost k velkým městům. Představy KKE o zemědělských podmínkách v Československu tedy byly značně nereálné a byly ovlivněny především politickými kalkulacemi strany, nikoliv ekonomickým odhadem, který by odrazil skutečnou situaci o počtu volných pracovních míst v pohraničí. S úspěchem se nesetkal ani experiment se

---

¹⁹ Tsivos (2011), str. 51-52

²⁰ Tsivos (2011), str. 59

založením prvního samostatného zemědělského družstva Nikose Zachariadise na Žambersku na jaře 1950, které bylo po třech letech svého působení definitivně zrušeno.²¹

V padesátých letech začala sílit takzvaná druhotná migrace, díky které se Řekové stěhovali z venkova do větších měst – a to například do Brna, Hradce Králové, Pardubic, Berouna, a samozřejmě do Prahy.²² Většina práceschopných Řeků se do měst přemístila především proto, aby vyhledala práci v továrnách – Řekové zjistili, že jim toto stabilní zaměstnání přináší nemalé výhody (pevnou pracovní dobu, ubytování, vyšší výdělky ad.). Co se týče rozmístění migrantů, ke konci roku 1952 bylo asi 4 500 Řeků ubytováno v ostravském kraji, 3 200 v olomouckém kraji, 1 500 v královéhradeckém kraji a 800 v brněnském kraji. 36 % řeckých emigrantů zaměstnáno v textilním průmyslu, 32 % v zemědělství a lesnictví, 16 % ve stavebnictví a 7 % v těžkém průmyslu.²³

Další zlomový moment nastal se školním rokem 1952/53, který byl prvním rokem, kdy byly děti řeckých uprchlíků začleněny do běžných československých škol. Dětské domovy určené právě pro potomky imigrantů byly postupně rušeny – poslední z nich byl uzavřen roku 1962. Základní vzdělání tedy bylo zajištěno pro všechny děti řeckého původu, které se vzdělávali v místních školách. Po dosažení 15 let věku mnoho mladých Řeků vstupovalo přímo do pracovního procesu, zatímco ti nadanější směřovali na střední odborné školy. Menší počet řeckých žáků studoval na československých gymnáziích, a díky dělnickým přípravkám se někteří řečtí učni dokonce dostali na vysoké školy. Vzdělávání řeckých emigrantů tedy probíhalo stejně jako u české a slovenské populace. Postupně docházelo k ukončení výuky řečtiny, které bylo nahrazeno tzv. “řeckými školami”, kde se děti učily číst, psát a mluvit řecky. Počet a úroveň řeckých škol se ovšem postupem času snižoval, až začaly koncem 70. let tyto školy upadat, což bylo způsobeno především nedostatkem řeckých učitelů a vlnou reemigrace Řeků zpět do vlasti.²⁴

Po roce 1952, kdy už bylo válečné období spolu s nadějí na vítězství Demokratické armády definitivně u konce, se řečtí uprchlíci zajímali o osudy svých příbuzných, kteří se nacházeli různě po zemích východního bloku. Z tohoto důvodu začala *akce slučování rodin*, která trvala přibližně 3 roky. Úřady se snažily o znovu sloučení rodin, které se byly nuceny

---

²¹ Hradečný (2000), str. 45-49

²² OTČENÁŠEK, Jaroslav. ŘECKÁ NÁRODNOSTNÍ MENŠINA V ČESKÉ REPUBLICE DNES. Online. Český lid. 1998, roč. 85, č. 2, s. 147-159. ISSN 0009-0794. [cit. 2024-04-15].

²³ Tsivos (2011), str. 59-63

²⁴ Otčenášek (1991), str. 150

během válečného období rozdělit. Dochází například k výměně československých a polských řeckých uprchlíků (podle záznamů z roku 1955 šlo o 529 migrantů, kteří se přemístili z území Československa do Polska, a dalších 575 z Polska do Československa). Celkem ČSR opustilo v letech 1952-1954 asi na 1490 osob, které zamířili do lidově-demokratických států a SSSR, zatímco do Československa se za rodinami z těchto států přistěhovalo přibližně 1227 osob. Výměna však pokračovala i v následujících letech a bylo při ní nutné dodržovat následující zásady: v manželských párech měly jet ženy do emigrace za manželem a děti jely k rodičům, každý další případ se měl posuzovat „podle lidskosti“.²⁵

3.2. Repatriace Řeků z Československa

Mnozí Řekové do Československa již přijeli s ideou brzkého návratu do své vlasti. V 50. letech byla však velice komplikovaná, ne-li nemožná – z důvodu nepříznivého klimatu pro levicově orientované Řeky, natož pro ty, kteří byli ve válečném období angažováni v komunistickém hnutí. V prvním usnesení československé vlády o řecké emigraci, které bylo schváleno roku 1949, se píše, že řeckým emigrantům bude poskytnuto *pohostinství* – tento pojem naznačuje, že i československá vláda očekávala, že pobyt řeckých emigrantů na našem území bude pouze dočasného charakteru. Řekům znepříjemňovala pobyt mimo jiné i absence příslušného právního rámce, kdy československý právní řád nijak neupravoval postavení politických emigrantů a Řekové tak byli právně na úrovni ostatních cizinců. Tento nedostatek, na který Československý červený kříž upozorňoval již od roku 1953, byl československou vládou narovnan až doku 1962. Řekům žijícím v Československu tak byl kvůli absenci vhodného právního rámce více než dvanáct let značně znepříjemňován jejich každodenní život. Další nepříjemné situací byli vystaveni ti Řekové, kteří se snažili z rozličných důvodů navštívit svou domovinu. Byrokratický proces, který museli podstoupit, aby mohli například navštívit nemocného člena rodiny, byl až nepřiměřeně komplikovaný: řadu byrokratických překážek ze strany řeckého velvyslanectví v Praze následovala povinnost získání výjezdní doložky u československých orgánů, která mohla být vydána pouze se souhlasem Řeckého komitétu. V případě kladného vyřízení následovala žádost o vydání maďarského a jugoslávského tranzitního víza a až poté si mohli Řekové zakoupit za valuty jízdenku do Řecka.²⁶

---

²⁵ BOTU, Antula a KONEČNÝ, Milan. Děti občanské války: studie z dějin řeckých dětí v Československu 1948-1962. Praha: Klub přátel Řecka, z.s., 2023. ISBN 978-80-11-02661-5. str. 340-341

²⁶ KRÁLOVÁ, Kateřina a Konstantinos TSIVOS. Vyschly nám slzy--: řečtí uprchlíci v Československu. Praha: Dokořán, 2012, 335 s. ISBN 978-80-7363-416-2. str. 243-245

Roku 1954 se díky Červenému kříži uskutečnila hromadná repatriace přibližně osmi set řeckých emigrantů – jednalo se převážně o zajatce z královské armády, důchodce a děti, které byly navraceny k rodičům v Řecku. Každá další žádost o repatriaci pak byla řešena řeckou stranou individuálně. Roku 1958 začaly kolektivní snahy řeckých emigrantů o zjednodušení jejich návratu do vlasti a v lidově demokratických zemích, na Západě i v Řecku se začalo rozvíjet hnutí za jejich amnestii a repatriaci. Mezi lety 1959 a 1966 se do Řecka vrátilo celkem 967 řeckých emigrantů, a to především díky úsilí Výborů pro repatriaci emigrantů (řecky *Epitropes epanapatriismu ton politikon prosfygon*) vznikaly na žádost KKE i v ostatních lidově-demokratických republikách). Tuto vlnu repatriace však zastavily události roku 1967, kdy v Řecku proběhl vojenský převrat a hranice se tak pro levicové Řeky opět uzavřely. 21. dubna 1967 se k moci dostala vojenská junta, která okamžitě rozpustila všechny politické strany a začala věznit své oponenty – často z řad komunistů. Vojenský režim padl v roce 1974–i po jeho ukončení a zřízení demokratického režimu však řecké státní orgány jednaly až do začátku 80. let s řeckými repatrianty jako s cizinci. Mezi lety 1947 až 1963 bylo totiž odňato řecké státní občanství celkem 22 266 emigrantům, a na jejich případnou přítomnost v Řecku tak bylo pohlíženo jako na návštěvu cizince. Pro možnost trvalého přesídlení do Řecka tak museli získat své státní občanství zpět, a to například s využitím vlivných kontaktů, politiků či příbuzných.²⁷

Návrat části řecké emigrace do vlasti v 70. letech tedy zdaleka nebyl jednoduchý. Nová Demokracie, pravicová strana, kterou založil Konstantinos Karamanlis krátce po pádu vojenské junty, získala ve volbách nadpoloviční většinu hlasů (54,37 %) a v parlamentu získala celkem 220 míst z celkových 300.²⁸ Již roku 1975 vydává řecký parlament zákon č. 233, který potvrzuje platnost všech rozhodnutí vynesných proti politickým exulantům (o odebrání občanství, zmrazení důchodů, zestátnění majetku a další.) Řecký politický exil samozřejmě započal vlnu protestu a vyžadoval se svého práva na návrat do vlasti. Bylo sepsáno nespočet rezolucí a dopisů adresovaných řecké vládě a OSN. Žádosti mnohých Řeků o návrat do vlasti byly řeckou ambasádou zamítnuty. Ti, kteří se i přes nepříznivé prostředí pro politické exulanty do Řecka vrátili, čelili mnohým potížím a nepříjemnostem, například právě kvůli neudělení či odebrání řeckého občanství (s tím souvisela i nemožnost získat v Řecku zaměstnání či zapsat děti do školy), neuznání vysokoškolských diplomů a titulů ani odpracovaných let, povinnost každý měsíc se nahlašovat na policejní stanici v místě bydliště a mnohé další. Nepřátelské

---

²⁷ Králová, Tsivos (2012), str. 245-247

²⁸ ΤΟ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ: ΕΚΛΟΓΕΣ. Η Βουλή των Ελλήνων [online]. [cit. 2024-03-15]. Dostupné z: <https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Ekloges/Eklogika-apotelesmata-New/>

podmínky, kterým exulanti v Řecku čelili, přiměli mnohé z nich k další emigraci, a to i zpět do Československa, kde, již měli vytvořené zázemí, jak společenské, tak ekonomické.²⁹

„Když jsme odešli do Řecka, setkali jsme se s mnohými těžkostmi. Nikdo nám nepomohl, všechno byla jen nafouklá slova, nikdo neměl práci ani kde bydlet. [...] Nejhorším problémem pro navrátilivšího se exulanta je nezaměstnanost. Lidé se vzděláním a tituly a nemohli jsme najít práci ve vlastní zemi. A navrch nás místní Řekové nepovažovali za Řeky. Říkali nám ‚ti Češi‘.“

Stelios Chotidis, repatriant z roku 1978³⁰

V 80. letech, především po vítězství socialistické strany PASOK, vyvrcholila hromadná repatriace řeckých politických emigrantů. PASOK uznal protifašistický odboj a zrušil všechny dekrety odebírající jejich řecké občanství. Socialistický premiér Andreas Papandreu (u moci byl mezi lety 1981-1989 a 1993-1996) vyhlásil amnestii pro účastníky komunistického povstání během řecké občanské války, a řecká vláda následně podepsala bilaterální dohody s vládami hostitelských zemí o vypořádání nároku z důchodového zabezpečení. Československo tak poskytlo Řecku částku 24 milionů dolarů za účelem vyplácení důchodů řeckým repatriantům z Československa.³¹

Podle dat Československého červeného kříže se na konci roku 1974 nacházelo na území Československa celkem 12012 řeckých emigrantů³². Při sčítání lidu roku 1991 se k řecké národnosti přihlásilo 3487 osob³³. To znamená, že během 17 let Československo opustilo více než osm a půl tisíce Řeků. Jejich cílovou destinací však nebylo vždy Řecko: mířili i do jiných států, především do těch s početnou řeckou menšinou, jako je například Austrálie, Bulharsko, Kanada či USA.³⁴

---

²⁹ ZISSAKI-HEALEY, Tassula. Řecký politický exil a národnostní menšina v českých zemích, 2013, str. 139-141

³⁰ Zissaki-Healey (2013), str. 143

³¹ Králová, Tsivos (2012), str. 248-249

³² Králová, Tsivos (2012), str. 248

³³ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ. Československé sčítání lidu 1991 - Pramenné dílo [online]. [cit. 2024-03-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/sldb/pramenne-dilo-1991>

³⁴ Králová, Tsivos (2012), str. 247

3.3. Stav řecké menšiny u konce Československa

Kvůli nedostatečným informacím ohledně stavu národnostních menšin v období komunismu nám až zmíněné sčítání lidu z roku 1991 jasně ukazuje, které národnosti a v jakém počtu se v Československu vyskytovaly: jak vyplývá z dat Českého statistického úřadu, na území Československa pobývalo celkem 3487 Řeků, respektive občanů Československa, kteří se přihlásili k řecké národnosti. Více než třetina Řeků (34,3 %) starších patnácti let měla roku 1991 základní vzdělání, necelá třetina (32,3 %) učňovské, 19 % získalo středoškolské vzdělání a 7,4 % Řeků dosáhlo na vysokoškolský diplom³⁵.

Nápravy kvůli nedostatečnému zakotvení práv menšin se na počátku 90. let rozhodli dožadovat občanští aktivisté a vědci, kteří se odkazovali na Všeobecnou deklaraci lidských práv a Pařížskou chartu za novou Evropu z roku 1990. Potřebu nového zákona o národnostních menšinách zesílily i československé snahy pro vyhovění podmínkám pro vstup do Evropské unie. S účinností od 29. 3. 1990 začal platit zákon 85/1990 Sb. o právu petičním a roku 1991 byl schválen zákon o občanských sdruženích, který tak umožnil zakládání nových občanských sdružení na národnostním principu. Již roku 1992 zakládají Řekové *Asociaci řeckých obcí* a o tři roky později vzniká *Klub přátel Řecka*.³⁶

---

³⁵ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ. Československé sčítání lidu 1991 - Pramenné dílo [online]. [cit. 2024-03-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/sldb/pramenne-dilo-1991>

³⁶ Nosková, Bednařík (2010), str. 225-226

4. Řecká menšina v České republice po roce 1992

Od roku 1992 se základem pro práva národnostních menšin stala *Úmluva Rady Evropy o ochraně lidských práv a základních svobod*, tedy Předpis 209/1992 Sb., který nabyl účinnosti dne 18. 3. 1992. Po rozdělení Československa se vládním orgánem pro otázky národnostních menšin stala *Rada pro národnosti České republiky*, mezi jejíž agendu patřilo mimo jiné vydávání národnostního tisku, pěstování kultury národnostních menšin nebo vzdělávání v jejich mateřském jazyce. Usnesením vlády č. 63/1994 byl přijat *Koncept přístupu vlády k otázkám národnostních menšin v České republice*, který zpracovala právě *Rada pro národnosti České republiky*. Ačkoliv tento koncept nebyl právně závazný, „*jeho význam spočívá v tom, že stanovil základní východiska menšinové politiky, včetně zásad postavení menšin a ochrany jejich práv*“³⁷. Koncept vymezoval pojem národnostní menšina jako občany České republiky, kteří tvoří společenství na základě společné historie, užívání jiného mateřského jazyka, než je čeština, vyznačování se jinými kulturními znaky ad. Kvůli očekávanému přijetí České republiky do Evropské unie připravila Vláda a její orgány koncepci vztahu k národnostním menšinám: zavázala se přispívat na rozvoj kultury a šíření informací (menšinový tisk a televizní programy), přislíbila ekonomickou spoluúčasť na zajištění práv příslušníků národnostních menšin, na vzdělávání v jejich jazyce a další aktivity menšin prostřednictvím Ministerstva kultury, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, a Ministerstva práce a sociálních věcí.³⁸

4.1. Řecké spolky a organizace v České republice

Na mapě kulturního a společenského života České republiky se projevuje i přítomnost řeckých spolků a organizací, které přispívají k udržování a rozvoji řeckého kulturního dědictví na našem území. Mezi ně patří Asociace řeckých obcí v České republice (AŘO), která se od svého založení stala hlavním centrem propojení a podpory řeckých komunit v celé zemi. Její činnost se zaměřuje na rozmanité oblasti, jako je kultura, vzdělávání, sport a sociální podpora. Dále v České republice funguje Klub přátel Řecka, Lyceum Řekyň, Společnost přátel Nikose Kazantzakise a Česká společnost novořeckých studií, organizace, které se věnují šíření řecké kultury, vzdělávání a propojování obou národů.

---

³⁷ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Rada vlády pro národnostní menšiny. Online. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/rnm/informace-o-plneni-zasad-stanovenych-ramcovou-umluvou-1406/>. [cit. 2024-03-20].

³⁸ Nosková, Bednařík (2010), str. 226-227

4.1.1. Asociace řeckých obcí v České republice (AŘO v ČR)

Jak již bylo zmíněno, Asociace řeckých obcí byla založena roku 1992, krátce po schválení zákona o občanských sdruženích, díky kterému bylo umožněno zakládání sdružení na národnostním principu. AŘO je nestátní nezisková organizace, která se stala hlavním spojovacím bodem pro řecké obce po celém území České republiky. Jejím hlavním posláním je prohlubování a podpora přátelských vztahů mezi řeckými občany v České republice a místními institucemi, zejména v oblasti kultury a společenského života. Zaměřuje se na podporu a rozvoj řecké identity prostřednictvím kulturních akcí, šíření znalostí řeckého jazyka a udržování a posilování vztahů s mateřskou zemí. Asociace se také věnuje propagaci řecké kultury prostřednictvím vzdělávacích iniciativ, pořádáním přednášek a seminářů, a prezentací moderní řecké kultury skrze folklorní, hudební a taneční události. Svě poslání mimo jiné vidí i v podpoře sportovních aktivit a práci s mládeží a dětmi. Rozvíjí sociální a kulturní vztahy mezi Řeckem a Českou republikou, a to jak mezi řeckými komunitami navzájem, tak ve spolupráci se státními a místními orgány v obou zemích. Poskytuje platformu pro rozvoj spolupráce mezi svými členy, pravidelně organizuje setkání a podporuje kulturní a vzdělávací aktivity řeckých komunit v ČR.³⁹

AŘO je rozdělena do jednotlivých obcí podle místa působnosti. Mezi největší řecké obce patří ŘO Ostrava, Brno, Praha a Krnov. Informace k počtu členů jednotlivých obcí bohužel není veřejně přístupná – na stav počtu členů jsem se proto zeptala zástupců obcí skrze soukromé zprávy na platformě Facebook. Řecká obec Ostrava má k roku 2024 přibližně 200 členů⁴⁰, ŘO Brno 125 členů⁴¹ a ŘO Praha 120 členů⁴².

Současná předsedkyně ŘO Praha, Tassula Zissaki-Healey, odpověděla na několik otázek týkajících se chodu Řecké obce. Zissaki-Healey je členkou ŘO Praha od roku 1996 a její předsedkyní od roku 2004. Poslání Obce vidí především v *“uchování řeckých kořenů, tradic, historických vzpomínek, kultury občanů s řeckými kořeny a jistě i osvojování řeckého jazyka (u dětí druhé a třetí generace v ČR) prostřednictvím různých aktivit, jako je např. oslava řeckých státních a lidových svátků, učení lidových tanců a hudby, propagace kultury Řecka a České republiky a prostřednictvím časopisu Kalimera”*. Aktivit, které Řecká obec Praha

---

³⁹ ASOCIACE ŘECKÝCH OBCÍ V ČR. O asociaci. Online. Dostupné z: <https://www.arover.cz/o-asociaci>. [cit. 2024-03-08].

⁴⁰ Příloha č. 4 - Dotazy na počet členů ŘO, soukromé zprávy

⁴¹ Příloha č. 4 - Dotazy na počet členů ŘO, soukromé zprávy

⁴² Příloha č. 2 - Tassula Zissaki-Healey, předsedkyně Řecké obce Praha (dotazník)

pořádá, je podle Zissaki-Healey celá řada, a to například: kurzy řečtiny pro děti i dospělé, výuka tradičních řeckých tanců, oslavy řeckých státních svátků (především 25. března⁴³ a 28. října⁴⁴), krty knih, koncerty řeckých hudebníků, setkání důchodců, folklorní festivaly, hudební a divadelní workshopy, spolupráce s dalšími menšinami (například s bulharskou menšinou na prezentaci tanečních skupin či organizaci “balkánského vaření”), setkání se studenty a učiteli škol z Řecka v Domě národnostních menšin a další.⁴⁵

Podobné události, jako pořádá ŘO Praha, organizují i další řecké obce. ŘO Ostrava například dne 30.3.2024 pořádala oslavu řeckého státního svátku 25. března.⁴⁶ Řecká obec Brno zase dne 27. dubna pořádala *Řecký večer*, jehož se zúčastnila i pražská taneční skupina Prometheus.⁴⁷ Asociace Řeckých obcí také tradičně pořádá *Řecký festival*, který připomíná významná výročí příchodu Řeků na naše území. Poslední festival (v pořadí 9.), se konal 17. června 2023 v Ostravě a připomínal 75 let od příchodu Řeků do Československa.⁴⁸ Co do počtu veřejných událostí bývají tradičně nejaktivnější právě řecké obce Ostrava⁴⁹, Brno⁵⁰ a Praha⁵¹, které svou aktivitu pravidelně propagují na svých webových stránkách či platformě Facebook. Aktivní na platformě Facebook je dále i ŘO Krnov, ŘO Karviná, ŘO Šumperk či ŘO Třinec, které zvou své podporovatele na několik událostí do roka, případně se spoluúčastní na organizaci akcí s ostatními obcemi.

Jediným periodikem v řeckém jazyce, které v České republice vychází, je časopis *Kalimera*, který vznikl v listopadu 1999 díky iniciativě členů Řecké obce Praha. Časopis byl původně podporován Správní radou ŘO Praha, nyní je financován Ministerstvem kultury

---

⁴³ 25. března Řekové slaví den nezávislosti. Připomínají si výročí počátku Řecké války za nezávislost na Osmanské říši, která oficiálně vypukla dne 25. března 1821. BRITANNICA. Greek Independence Day. Online. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Greek-Independence-Day>. [cit. 2024-05-08].

⁴⁴ 28. října si Řekové připomínají “Ochi day” (“Επέτειος του Όχι”), neboli “Den ne” - tehdejší řecký premiér Ioannis Metaxas dne 28. října 1940 odmítl italské ultimátum o umístění italských vojsk na území Řecka a začalo tak období řecko-italské války. “Den ne” Řekům připomíná jejich odmítnutí podrobit se cizí velmoci. THE ATHENS CENTRE. Ohi Day. Online. Dostupné z: <https://athenscentre.gr/ohi-day-october-28-2022/>. [cit. 2024-05-08].

⁴⁵ Příloha č. 2 - Tassula Zissaki-Healey, předsedkyně Řecké obce Praha (dotazník)

⁴⁶ Příloha č. 5 - Pozvánka na oslavu 25. března, ŘO Ostrava

⁴⁷ Příloha č. 6 - Pozvánka na Řecký večer, ŘO Brno

⁴⁸ Příloha č. 7 - Pozvánka na 9. řecký festival, AŘO ČR

⁴⁹ ŘECKÁ OBEC OSTRAVA. Kalendář akcí Řecké obce Ostrava a jejích přátel. Online. Dostupné z: <http://www.reckaobecostrava.cz/kalendar>. [cit. 2024-05-08].

⁵⁰ ŘECKÁ OBEC BRNO. Program akcí Řecké obce Brno na rok 2024. Online. Dostupné z: <https://www.robrno.cz/program-akci-recke-obce-brno-na-rok-2024/>. [cit. 2024-05-08].

⁵¹ ŘECKÁ OBEC PRAHA. Aktuality. Online. Dostupné z: <http://www.ropraha.eu/index.php?section=activity>. [cit. 2024-05-08].

České republiky a čtenáři. Časopis vychází každé dva měsíce a jeho obsah mimo jiné zahrnuje informace o aktivitách Řeků v České republice a ŘO Praha, historické záznamy a rozhovory s Řeky v České republice, reportáže a cestopisy z Řecka a Kypru, články o řecké historii a recepty řecké kuchyně.⁵² Do roku 2023 vycházelo šest čísel ročně. Kvůli nově snížené finanční podpoře Ministerstva kultury vychází od roku 2024 čtyři čísla ročně.⁵³

Ačkoliv Řecké obce pro své příznivce organizují rozličné události a nabízí různé možnosti zapojení se do činnosti organizace, počet jejich členů je nízký a AŘO se nedaří do svých řad přilákat nové. Nízkou participaci nově příchozích Řeků ve spolcích rozebírám v praktické části této práce (kapitola 6, Dotazníkové šetření).

4.1.2. Kulturně-spoločenské a odborné organizace

Mimo činnost AŘO funguje na území České republiky několik organizací, které se zaměřují na kulturní, společenskou a odbornou činnost s tematikou moderního Řecka či novořeckých studií. Narozdíl od Asociace řeckých obcí tyto organizace necílí jen a pouze na řeckou menšinu v České republice, ale širší veřejnost se zájmem o řeckou kulturu a společnost. Náplní činnosti těchto organizací jsou například veřejná čtení, přednášky, koncerty, promítání filmů či návštěvy divadelních představení. Všechny následující organizace sídlí buď v Praze nebo v Brně.

4.1.2.1. Klub přátel Řecka

Klub přátel Řecka vzniká roku 1995 v Praze. Posláním spolku je vyvíjení a podpora kulturních a dalších činností přispívajících ke vzájemnému poznávání a sblížení české a řecké národní kultury, a zároveň k zachování řeckého národního povědomí řecké menšiny v České republice.⁵⁴ Klub přátel Řecka je co do počtu společenských událostí velice aktivní. Na svých webových stránkách propaguje každý měsíc program akcí, mezi které patří například koncert řecko-českých zpěvaček Marthy a Teny Elefteriadu, návštěva řeckého divadelního představení, oslava řeckých státních svátků, autorská čtení nebo křty knih, mimo jiné i za spolupráce s Řeckou obcí Praha či s Velvyslanectvím Řecké republiky.⁵⁵

---

⁵² ASOCIACE ŘECKÝCH OBCÍ V ČR. Kalimera – časopis Řecké obce Praha. Online. Dostupné z: <https://www.arover.cz/kalimera>. [cit. 2024-03-08].

⁵³ Příloha č.2 - Tassula Zissaki-Healey, předsedkyně Řecké obce Praha (dotazník)

⁵⁴ KLUB PŘÁTEL ŘECKA, Z.S. Online. Dostupné z: <https://klub.gr/>. [cit. 2024-05-08].

⁵⁵ KLUB PŘÁTEL ŘECKA, Z.S. Program. Online. Dostupné z: <https://klub.gr/program/>. [cit. 2024-05-08].

4.1.2.2. Lyceum Řekyň

Lyceum Řekyň v České republice je pobočkou stejnojmenného Lycea (Λύκειον των Ελληνίδων) založeného roku 1911 v Athénách feministkou Callirrhoe Siganou-Parren. Kromě propagace rovných příležitostí pro ženy v práci a vzdělání si Lyceum dalo za cíl propojovat své aktivity s uchováním a propagací řeckých zvyků a tradic jako součásti řeckého národního dědictví.⁵⁶ Po několika letech jednání schválila v prosinci 2000 Správní rada Lycea v Aténách žádost řeckých žen žijících v České republice o založení nové zahraniční pobočky. Dnes je součástí celosvětové sítě 66 poboček, z nichž 50 působí přímo v Řecku. Lyceum Řekyň v České republice je registrováno Ministerstvem vnitra ČR jako občanské sdružení. I česká pobočka Lycea navazuje na dědictví řecké kultury a tradic – jejím cílem je uchovávat řecké zvyky, folklór a podporovat ženy a rodiny. Sídlí v Brně a spolupracuje s řeckými obcemi v ČR a nadačním fondem *Hellenika*. Činnost Lycea se zaměřuje na různé aspekty řecké kultury a života – konkrétně je rozdělena do osmi oddělení: Oddělení národních tradic, národních krojů, národních tanců, problémů ženy a dítěte, umělecké a hudební, rytmické výchovy, svátků a recepčí, knihovna a archiv.⁵⁷ Lyceum Řekyň v České republice je aktivní dodnes. Mezi jeho činnost patří například každoroční oslava nového roku a krájení vasilopity, vystoupení tanečního souboru Lycea, semináře řeckých tanců, krojové přehlídky či odborné přednášky.⁵⁸

4.1.2.3. Společnost přátel Nikose Kazantzakise

Nikos Kazantzakis byl řecký prozaik a básník původem z Kréty, který na přelomu 20. a 30. let 20. století zavítal do tehdejšího Československa, konkrétně do městečka Boží dar v Krušných Horách, který si zamiloval a kde strávil celkem 3 roky svého života.⁵⁹ Od té doby je jeho jméno s touto oblastí České republiky neoddělitelně spjato a v centru Božího Daru se dodnes nachází jeho památník.⁶⁰ Společnost přátel Nikose Kazantzakise sídlí v Praze a zaměřuje se především na česko-řeckou kulturní osvětu, rozvíjí vzájemné poznání kultur obou zemí, přispívá k porozumění a přátelství mezi Čechy a Řeky a spolupracuje na sblíživání a

---

⁵⁶ LYKEION TON ELLINIDON. Who we are. Online. Dostupné z: <https://lykeionellinidon.com/en/who-we-are>. [cit. 2024-04-28].

⁵⁷ LYCEUM ŘEKYŇ V ČESKÉ REPUBLICE. O nás. Online. Dostupné z: <https://www.lyceumrekyn.cz/onas.html>. [cit. 2024-04-28].

⁵⁸ Příloha č. 3 - Program činnosti Lycea Řekyň v České republice na rok 2024

⁵⁹ BOŽÍ DAR – OFICIÁLNÍ WEB MĚSTA. Nikos Kazantzakis. Online. Dostupné z: <https://www.bozidar.cz/nikos-kazantzakis/d-27102>. [cit. 2024-05-08].

⁶⁰ BOŽÍ DAR. Památník Nikose Kazantzakise. Online. Dostupné z: <https://www.bozidar.cz/cs/zajimavosti/pamatky-a-historie/pamatnik-nikose-kazantzakise.html>. [cit. 2024-05-08].

kooperaci organizací a institucí obou zemí.⁶¹ Společnost pravidelně pořádá kulturní a vzdělávací akce, mezi které patří například křty knih, veřejná čtení, promítání filmů, každoroční krájení vasilopity či odborné přednášky.⁶²

4.1.2.4. Česká společnost novořeckých studií

Česká společnost novořeckých studií vznikla roku 1998 při Ústavu klasických studií Filozofické fakulty Masarykovy Univerzity v Brně⁶³. Cílem společnosti je *“podpořit rozvoj novořeckých studií v České republice a navzájem mezi sebou propojit odborníky, studenty i laickou veřejnost se zájmem o neogrecistiku”*⁶⁴. Mezi tři nejdůležitější úkoly ČSNS patří podpora vědecké práce v oblasti neogrecistiky, popularizace neogrecistické vědecké činnosti a podpora výuky novořeckého jazyka. Od roku 2001 také vydává vědecký časopis Neograeca Bohemica, který se svým zaměřením zabývá především pozdním byzantským obdobím a moderním Řeckem. Časopis publikuje originální práce a recenze z oblasti lingvistiky, literatury a historie, ale i překlady literatury a recenze literárních děl. Jeho cílem je posílit mezinárodní akademickou spolupráci v oblasti řeckých studií a momentálně je jediným časopisem tohoto zaměření ve střední Evropě.⁶⁵ V současné době má ČSNS 30 členů, mezi kterými jsou čeští neogrecisté, učitelé řečtiny, studenti a ostatní zájemci o novořecká studia.⁶⁶ Společnost je součástí Evropské společnosti novořeckých studií.⁶⁷ Další aktivitou ČSNS je pořádání studentské překladatelské soutěže⁶⁸ a soutěže studentských závěrečných prací⁶⁹.

---

⁶¹ NÁRODNOSTNÍ MENŠINY V PRAZE. Řecká menšina. Online. Dostupné z: <https://prahanarodnostni.eu/narodnostni-mensiny/jednotlive-narodnostni-mensiny/recka-mensina>. [cit. 2024-05-08].

⁶² SPOLEČNOST PŘÁTEL NIKOSE KAZANTZAKISE. Události. Online. Dostupné z: https://www.facebook.com/spnkcr/events?locale=cs_CZ. [cit. 2024-05-08].

⁶³ RADA VĚDECKÝCH SPOLEČNOSTÍ ČR. Česká společnost novořeckých studií, z. s. Online. Dostupné z: <http://rvs.paleontologie.cz/spolecnosti/spol-51/>. [cit. 2024-05-08].

⁶⁴ ČSNS. Cíle společnosti. Online. Dostupné z: <https://classics.phil.muni.cz/csns/o-spolecnosti/cile-spolecnosti>. [cit. 2024-05-08].

⁶⁵ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ. Neograeca Bohemica. Online. Dostupné z: <https://www.eens.org/neograeca-bohemica-vol-23/>. [cit. 2024-05-08].

⁶⁶ ČSNS. Členství. Online. Dostupné z: <https://classics.phil.muni.cz/csns/o-spolecnosti/clenstvi>. [cit. 2024-05-08].

⁶⁷ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ. Online. Dostupné z: <https://www.eens.org/>. [cit. 2024-05-08].

⁶⁸ ČSNS. Překladatelská soutěž 2024. Online. Dostupné z: <https://classics.phil.muni.cz/csns/prekladatelske-souteze/ps-2024>. [cit. 2024-05-08].

⁶⁹ ČSNS. Soutěž studentských prací. Online. Dostupné z: <https://classics.phil.muni.cz/csns/soutez-studentskych-praci>. [cit. 2024-05-08].

4.2. Řecká menšina v České republice dle dat ČSÚ a MVČR

Asi nejdůležitější událost od vzniku samostatné České republiky se stala rok 2004, a to nejen pro řeckou menšinu, ale pro všechny občany zemí EU⁷⁰, kteří neměli české občanství, ale pobývali na území České republiky: Česko se spolu s dalšími 9 státy (Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko) stalo 1. května 2004 členem Evropské unie, 21. prosince 2007 pak i součástí Schengenu.⁷¹ Občané EU se těší právu přestěhovat se do kterékoli členské země, hledat v ní zaměstnání, studovat nebo v ní trávit důchod. Po pěti letech nepřetržitého pobytu v dané zemi pak mohou požádat i o trvalý pobyt.⁷²

Rozšiřující se možnosti volného pohybu a zaměstnání v rámci EU ovlivnily migrační toky a nastavily tak nové vzorce usídlování. Data Českého statistického úřadu (respektive sčítání lidu z roku 2021) a Ministerstva vnitra ČR nabízí detailnější pohled na rozložení a strukturu řecké menšiny v České republice.

4.2.1. Řecká menšina dle dat ČSÚ (sčítání lidu 2021)

Podle sčítání lidu roku 2021 se na území České republiky nacházelo celkem 4077 Řeků.⁷³ Spolu s Moravskoslezským krajem mají kraj Hlavní město Praha a kraj Jihomoravský nejvyšší počet Řeků v rámci České republiky. Při sčítání lidu se v Praze nacházelo 621 osob, které uvedly jako svou jedinou národnost řeckou. V Jihomoravském kraji to bylo celkem 405 osob. Spolu s českou národností uvedlo při sčítání lidu řeckou národnost celkem 322 Pražanů a 243 obyvatel Jihomoravského kraje (vyšší podíl měl jen kraj Moravskoslezský s počtem 454 Řeků a 509 Čecho-Řeků). Zbylí Řekové v České republice, respektive ti, kteří se k řecké národnosti při sčítání lidu přihlásili, uvádí jako svoji druhou národnost nejčastěji národnost moravskou, makedonskou, ale i další.⁷⁴ Můžeme ovšem předpokládat, že je reálný počet Řeků v České republice vyšší než 4077, a to přesto, že samotné sčítání obyvatel bylo

---

⁷⁰ Řecko je součástí Evropské unie od roku 1981 a Schengenu od roku 2000. EUROPEAN UNION. Greece. Online. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/greece_en. [cit. 2024-05-08].

⁷¹EVROPSKÁ KOMISE. Česká stopa v Evropě. Online. Dostupné z: https://czechia.representation.ec.europa.eu/o-nas/ceska-republika-v-eu_cs. [cit. 2024-05-08].

⁷² YOUR EUROPE. Práva pobytu. Online. Dostupné z: https://europa.eu/youreurope/citizens/residence/residence-rights/index_cs.htm#eu-citizen. [cit. 2024-05-08].

⁷³ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Řecká národnostní menšina. Online. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/rnm/mensiny/recka-narodnostni-mensina-16156/#>. [cit. 2024-05-04].

⁷⁴ SČÍTÁNÍ 2021. Obyvatelstvo podle národnosti a krajů v roce 2021 (včetně dvou národností). Online. Dostupné z: https://scitani.gov.cz/docs/42301/8b9083fd-3f26-e4b4-c853-26c34e8abdb6/sldb2021_pv_obyvatelstvo_podle_narodnosti_a_kraju.xlsx. [cit. 2024-05-04].

povinné pro všechny cizince na našem území (vyjma turistů, kteří zde tráví méně než 90 dní, a diplomatů)⁷⁵ - v rámci sčítání lidu totiž nebylo povinné přihlásit se k národnosti a ne každý Řek tak tedy musel učinit. Téměř třetina z celkového počtu osob, které se sčítání lidu roku 2021 zúčastnily, svoji národnost neuvedla⁷⁶. Následující obrázek ukazuje celkový počet osob, které se při posledním sčítání lidu přihlásily k řecké národnosti (ať už se přihlásili pouze k řecké národnosti, nebo k řecké a jedné další) a jejich rozmístění po krajích v České republice. Můžeme vidět, že největší počet Řeků, kteří roku 2021 pobývali v České republice, žilo v kraji Hlavní město Praha (26 %), na druhém místě se umístil kraj Moravskoslezský (25 %) a na třetím kraj Jihomoravský (18 %). Všechny ostatní kraje mají v rámci České republiky jednociferné procentní zastoupení řecké menšiny.

Obrázek č. 1: Řecká menšina v krajích ČR⁷⁷

⁷⁵ SČÍTÁNÍ 2021. Koho se sčítání týká. Online. Dostupné z: <https://scitani.gov.cz/koho-se-scitani-tyka>. [cit. 2024-05-04].

⁷⁶ Z celkového počtu 10 524 167 osob jich celkem 3 321 058 neuvedlo národnost (tedy 31,6 %). SČÍTÁNÍ 2021. *Obyvatelstvo podle národnosti a krajů v roce 2021 (včetně dvou národností)*. Online. Dostupné z: https://scitani.gov.cz/docs/42301/8b9083fd-3f26-e4b4-c853-26c34e8abdb6/sldb2021_pv_obyvatelstvo_podle_narodnosti_a_kraju.xlsx0. [cit. 2024-05-04].

⁷⁷ Data ze Sčítání lidu 2021, obrázek vlastní. SČÍTÁNÍ 2021. *Obyvatelstvo podle národnosti a krajů v roce 2021 (včetně dvou národností)*. Online. Dostupné z: https://scitani.gov.cz/docs/42301/8b9083fd-3f26-e4b4-c853-26c34e8abdb6/sldb2021_pv_obyvatelstvo_podle_narodnosti_a_kraju.xlsx0. [cit. 2024-05-04].

4.2.2. Řekové s povoleným pobytem dle dat MVČR

Řeckou menšinu v České republice si můžeme pomyslně rozdělit do dvou skupin. První skupinu tvoří Řekové, kteří v Česku žijí dlouhodobě (ať už jsou to potomci politických emigrantů z poloviny 20. století nebo Řekové a jejich potomci, kteří se do České republiky přestěhovali před delší dobou z rozličných důvodů). Tito Řekové mají české občanství (případně mají dvojí občanství, řecké i české). Druhá skupina se pak skládá z těch Řeků, kteří české občanství nemají – mezi ně patří především ti, kteří se do České republiky přestěhovali za prací (případně za studiem, ale i z důvodu sňatku s občanem České republiky ad.) Data o první skupině získáváme především díky činnosti Řeckých obcí a dalších organizací, a také skrze sčítání lidu. Jelikož ovšem při sčítání lidu není povinností respondenta uvést národnost, nemůžeme brát data Českého statistického úřadu jako kompletní odraz řecké menšiny v České republice. To neplatí pro druhou skupinu, tedy pro Řeky žijící na našem území bez českého občanství – díky datům Ministerstva vnitra známe konkrétní počet žadatelů o povolení k pobytu v České republice.

Všichni občané Evropské unie mají právo na volný pohyb a pobyt v rámci členských států EU. Na území České republiky proto mohou vstupovat a pobývat po neomezenou dobu. Co se týče dostupnosti pracovních míst, pracovních podmínek a sociálních a daňových výhod, občané ostatních států EU mají stejná práva jako občané České republiky.⁷⁸ Ačkoliv není pro občany členských států Evropské unie povinností získat ke svému pobytu speciální povolení, v určitých případech je výhodné si jej zařídit (jednou z výhod registrace je získání rodného čísla, které je potřeba například při koupi vozidla, nebo snazší doložení délky pobytu pro případnou žádost o trvalý pobyt v budoucnu).⁷⁹ Ministerstvo vnitra České republiky tak rozděluje dva typy povolení k pobytu: přechodný (do roku 2010 byl používán termín dlouhodobý) a trvalý:

I. Přechodný pobyt (dříve dlouhodobý pobyt)

Pro občany Evropské unie existují v České republice dva druhy přechodného pobytu. První je přechodný pobyt bez registrace, což znamená, jak již bylo zmíněno, že občan EU může

---

⁷⁸ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Volný pohyb osob v Evropské unii*. Online. Dostupné z: <https://frs.gov.cz/zivot-v-eu/zivot-v-eu-obcane-evropske-unie/volny-pohyb-osob-v-evropske-unii/>. [cit. 2024-05-04].

⁷⁹ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Osvědčení o registraci*. Online. Dostupné z: <https://frs.gov.cz/typy-viz-a-pobytu/obcane-evropske-unie/osvedceni-o-registraci/>. [cit. 2024-05-04].

pobývat v ČR bez jakéhokoliv povolení. Pokud v zemi však pobývá déle než 30 dnů, musí ohlásit svoji přítomnost příslušnému odboru cizinecké policie. Tento druh pobytu není podmíněn registrací a je zcela na vůli občana EU, zda o registraci požádá. Druhým druhem je přechodný pobyt s registrací, kdy občan EU požádá o vydání potvrzení o přechodném pobytu, pokud plánuje pobývat v ČR déle než 3 měsíce. Ačkoliv registrace pobytu není povinná, je vyžadována za účelem praktických potřeb, například pro zaměstnání, studium nebo získání sociálních dávek.⁸⁰ Občanům EU se osvědčení o registraci vydává s platností na 10 let. Po vypršení platnosti osvědčení je třeba si o něj zažádat znovu, nebo je možné podat žádost o trvalý pobyt.⁸¹

II. Trvalý pobyt

Řekové mohou zažádat o povolení k trvalému pobytu v ČR po pěti letech nepřetržitého pobytu v zemi nebo po dvou letech, pokud jsou rodinnými příslušníky občana ČR či jiného občana EU s trvalým pobyt v České republice.⁸² Toto povolení se vydává na 10 let⁸³ a je povinné pro případné získání českého státního občanství, o které mohou občané EU žádat po třech letech od získání trvalého pobytu na území České republiky (splňují-li i další podmínky pro získání českého občanství, například znalost českých reálií a českého jazyka minimálně na úrovni B1).⁸⁴

Následující grafy znázorňují počet Řeků s povoleným pobytem v České republice od roku 2007 do roku 2023. Data byla získána z webových stránek Ministerstva vnitra⁸⁵ (pro data mezi lety 2011 až 2023) a cizinecké policie⁸⁶ (pro data mezi lety 2007 až 2010).

---

⁸⁰ SDRUŽENÍ PRO INTEGRACI A MIGRACI. Přechodný pobyt občana EU. Online. Dostupné z: <https://www.migrace.com/cs/poradna/informace-pro-cizince/obcane-eu-a-jejich-rodinni-prislusnici/prechodny-pobyt>. [cit. 2024-05-04].

⁸¹ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Osvědčení o registraci. Online. Dostupné z: <https://frs.gov.cz/typy-viz-a-pobytu/obcane-evropske-unie/osvedceni-o-registraci/>. [cit. 2024-05-04].

⁸² PORTÁL OBČANA. Trvalý pobyt občana EU. Online. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/sluzby-vs/trvaly-pobyt-obcana-eu-S6404>. [cit. 2024-05-04].

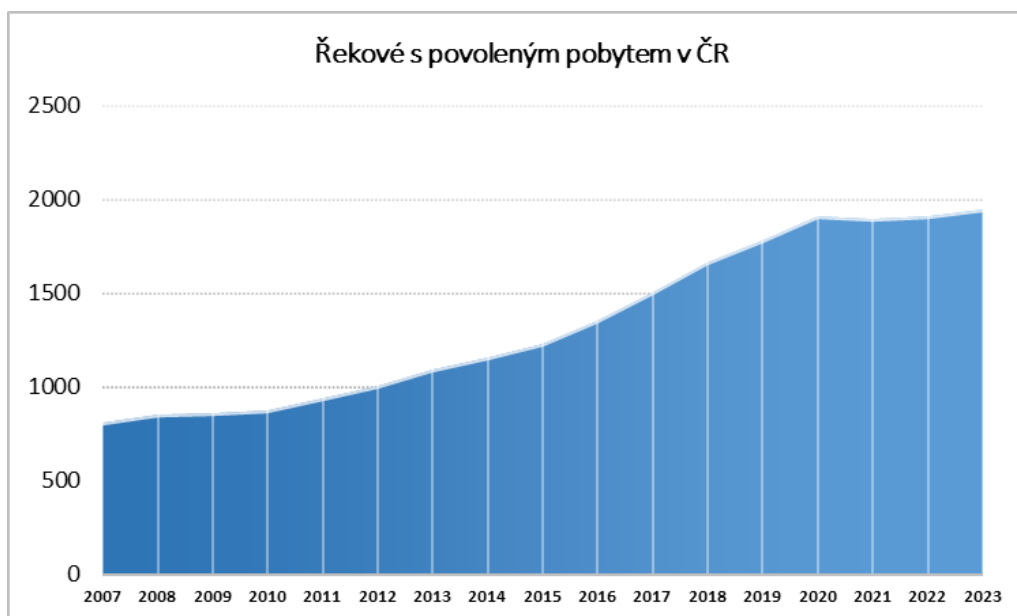
⁸³ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Povolení k trvalému pobytu občana Evropské unie. Online. Dostupné z: <https://frs.gov.cz/typy-viz-a-pobytu/obcane-evropske-unie/povoleni-k-trvalemu-pobytu-obcana-evropske-unie/>. [cit. 2024-05-04].

⁸⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Udělení státního občanství České republiky. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/udeleni-statniho-obcanstvi-ceske-republiky.aspx>. [cit. 2024-05-05].

⁸⁵ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Cizinci s povoleným pobytem. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx>. [cit. 2024-05-04].

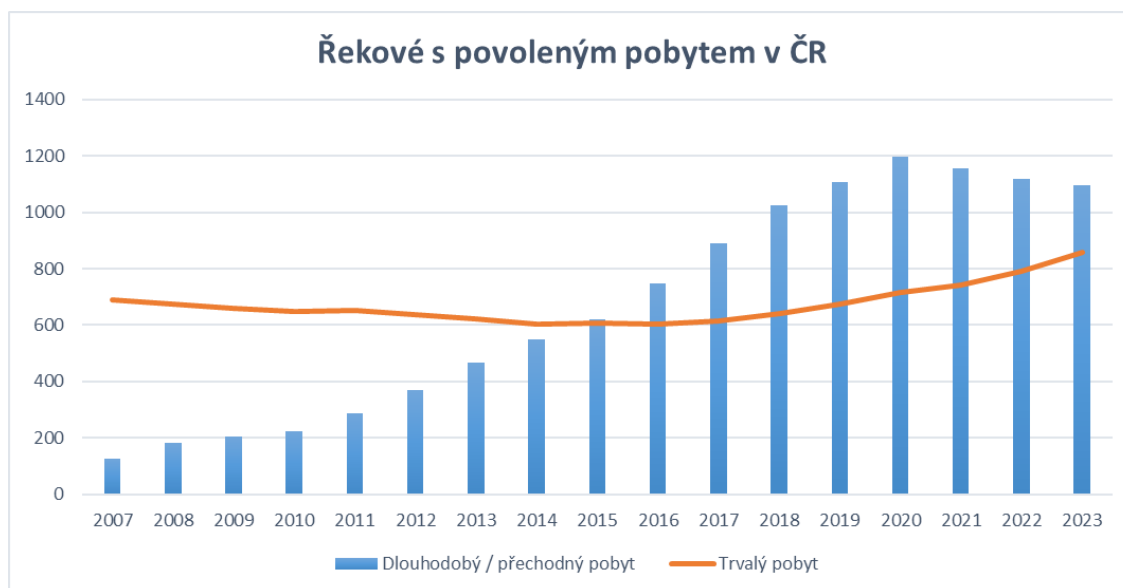
⁸⁶ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY – SLUŽBA CIZINECKÉ POLICIE. Počty cizinců s povoleným pobytem na území ČR. Online. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statistiky-885151.aspx>. [cit. 2024-05-04].

Graf č. 1: Celkový počet Řeků s povoleným pobytem v ČR mezi lety 2007 a 2023, data: MVČR

Jak naznačuje graf č. 1, celkový počet Řeků s povoleným pobytem v České republice začal především po roce 2010 výrazně stoupat. Můžeme si všimnout, že stoupal po celou dobu zkoumaného období – výjimkou je pouze rok 2021, kdy mírně klesl (Řeků s trvalým pobytem v ČR bylo roku 2021 jen o 14 méně, než roku 2020). Graf nám v téže skupině znázorňuje, jak počet Řeků s dlouhodobým/přechodným pobytem na našem území, tak počet Řeků s trvalým pobytem. Pokud si ovšem tyto dvě skupiny rozdělíme, všimneme si jistého rozdílu:

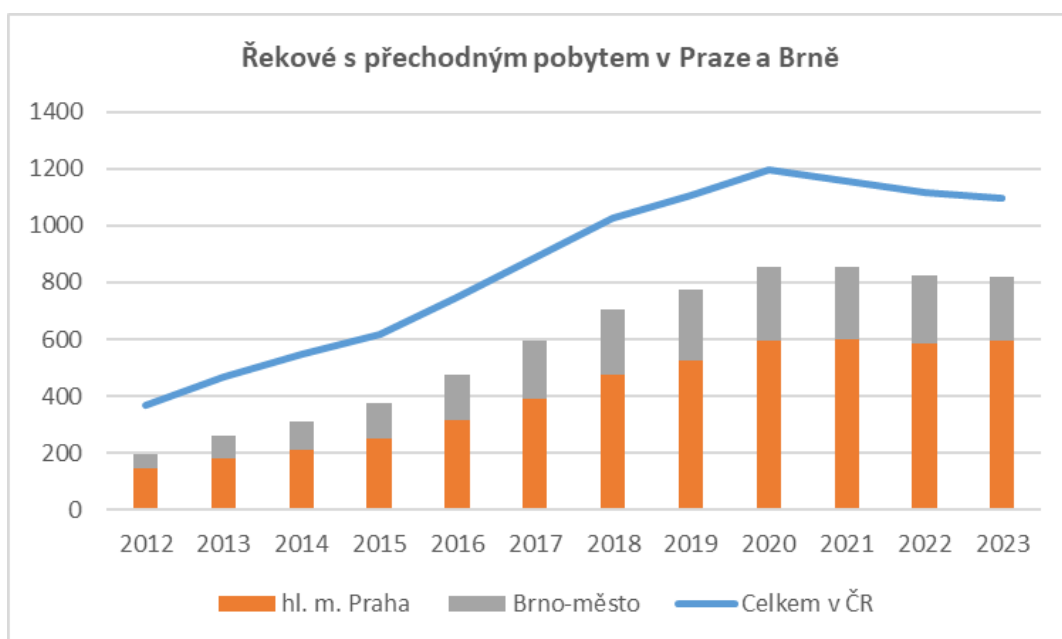

Graf č. 2: Řekové s povoleným pobytem v ČR mezi lety 2007-2023, data: MVČR

Počet Řeků s dlouhodobým, respektive přechodným pobytem na území České republiky v posledních letech roste mnohem významněji než počet Řeků s trvalým pobytem. Jelikož občan

Evropské unie může žádat o trvalý pobyt až po 5 letech nepřetržitého pobytu na území České republiky, rapidní vzestup počtu Řeků s dlouhodobým/přechodným pobytem nám ukazuje příliv “nových” Řeckých emigrantů, tedy těch, kteří na našem území dříve nepobývali. Po roce 2020 začíná počet Řeků s přechodným pobytem v ČR klesat, již od roku 2017 však stoupá počet Řeků s trvalým pobytem – můžeme se tedy domnívat, že mezi novými žadateli o trvalý pobyt bude od roku 2017 i ta část Řeků, která se do České republiky přestěhovala mezi lety 2010 až 2012, kdy se začal počet žadatelů o dlouhodobý/přechodný pobyt rapidně zvyšovat.

Díky datům Ministerstva vnitra České republiky víme, kde Řekové s dlouhodobým, respektive přechodným pobytem v ČR pobývají:

Graf č. 3: Řekové s přechodným pobytem v Praze a Brně mezi lety 2012 a 2023, data: MVČR

Graf č. 3 nám jasně ukazuje, že většina Řeků s přechodným pobytem v ČR žije v hlavním městě Praze nebo v oblasti Brno-město, tedy ve dvou největších městech České republiky. Praha i Brno, respektive kraj Hlavní město Praha a kraj Jihomoravský, se tradičně umisťují na prvních příčkách v rámci České republiky, co se týče nízké nezaměstnanosti⁸⁷, výše výplaty⁸⁸ či kvality

⁸⁷ Kraj Hlavní město Praha měl roku 2022 výši obecné míry nezaměstnanosti 1,6 % a Jihomoravský kraj 1,8 %. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Obecná míra nezaměstnanosti v regionech soudržnosti a krajích – roční průměr. Online. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM06&z=T&f=TABULKA&katalog=30853&str=v95#w=>. [cit. 2024-05-04].

⁸⁸ Kraj hl. m. Praha se roku 2022 umístil v rámci krajů České republiky na prvním místě (s mediánem hrubé měsíční mzdy 43950,-) a Jihomoravský kraj na třetím místě (37733,-). ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Porovnání krajů v mapách. Online. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/porovnani-kraju-mapa>. [cit. 2024-05-04].

života⁸⁹. Zároveň jsou tyto oblasti v porovnání se zbylými kraji v České republice nejkosmopolitnější, respektive mají nejvyšší podíl občanů jiné národnosti, než české⁹⁰. V Praze a Jihomoravském kraji také žije v porovnání s ostatními českými kraji větší část řecké menšiny (viz. str. 30, obrázek č. 1).

Stejně tak jako graf č. 3, i data sčítání lidu roku 2021 potvrzují, že kraj hl. m. Praha a kraj Jihomoravský patří mezi tři kraje, které Řekové (respektive osoby, které se k řecké národnosti přihlásily) nejvíce obydly (viz obrázek č. 1). Třetím krajem je podle censu (který znázorňuje celkový počet osob, které se přihlásily k Řecké národnosti) i podle dat Ministerstva vnitra (které znázorňuje jen Řeky s přechodným a trvalým pobytem) kraj Moravskoslezský. Můžeme ovšem předpokládat, že řeckou populaci v Moravskoslezském kraji tvoří především ti Řekové, kteří v České republice bydlí dlouhodobě a mají již české občanství: roku 2021 v Moravskoslezském kraji (respektive ve městech Bruntál, Frýdek-Místek, Karviná, Nový Jičín, Opava a Ostrava) bydlelo celkem 163 Řeků⁹¹ s přechodným či trvalým pobytem, zatímco při sčítání lidu 2021 bydlelo v Moravskoslezském kraji 1011 osob⁹², které se přihlásily k řecké národnosti. Porovnáme-li podobně hlavní město, zjistíme, že roku 2021 byl rozdíl v počtu Řeků mezi daty MV ČR a sčítání obyvatel mnohem menší: 857 Řeků s trvalým či přechodným pobytem, 1059 podle censu. Tato data nám potvrzují, že nově příchozí Řekové míří do oblastí, kde je již řecká menšina dlouhodobě usazena, ale jejich nejčastější cílovou destinací jsou dvě největší česká města, tedy Praha a Brno.

Dalším zajímavým ukazatelem je poměr žen a mužů s pobytem na území ČR, který nám znázorňuje graf č. 4:

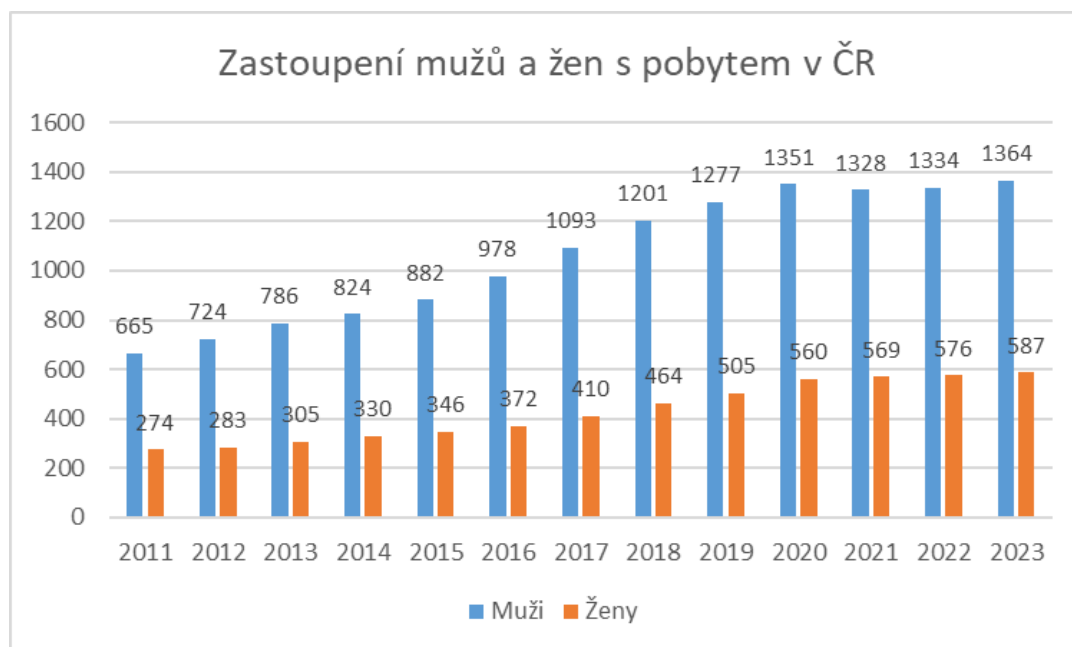
---

⁸⁹ SEZNAM ZPRÁVY. Mapa kvality života. Nejlepší a nejhorší místa k žití v Česku. Online. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fakta-mapa-kvality-zivota-nejlepsi-a-nejhorsimi-mista-k-ziti-v-cesku-229106>. [cit. 2024-05-04].

⁹⁰ Hlavní město Praha je dle posledního sčítání lidu osídleno Čechy, Moravany či Slezany z 81,4 %. Jihomoravský kraj pak z 83,8 %. Tato čísla jsou nejnižší v České republice. Nejvyšší podíl má naopak Jihočeský kraj (94,5 %). SČÍTÁNÍ 2021. Národnost. Online. Dostupné z: <https://scitani.gov.cz/narodnost#skupina-254700>. [cit. 2024-05-04].

⁹¹ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Cizinci s povoleným pobytem. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/12-2021-tab-internet-stav-k-31-12-2021-xlsx.aspx>. [cit. 2024-05-09].

⁹² SČÍTÁNÍ 2021. Obyvatelstvo podle národnosti a krajů v roce 2021 (včetně dvou národností). Online. Dostupné z: https://scitani.gov.cz/docs/42301/8b9083fd-3f26-e4b4-c853-26c34e8abdb6/sldb2021_pv_obyvatelstvo_podle_narodnosti_a_kraju.xlsx0. [cit. 2024-05-04].

Graf č. 4: Zastoupení mužů a žen s pobytem v ČR, 2012-2023, data: MVČR

Z grafu č. 4 můžeme vyčíst jasný rozdíl mezi počtem mužů a žen s povoleným pobytem na území České republiky. Počet mužů je od roku 2011 více jak dvojnásobně vyšší, než počet žen. Zajímavé je, že jsou to právě ženy, které mají po celou dobu průběhu řecké finanční krize vyšší podíl nezaměstnaných, než muži (např. roku 2021 bylo v Řecku dle Eurostatu 18,9 % nezaměstnaných žen ve věku 15-74 let, zatímco mezi muži nezaměstnanost činila 11,4 %⁹³). Jaké tedy mohou být důvody k tak významnému rozdílu? Jedním z důvodů může být fakt, že dle dostupných dat vyhledávají řečtí emigranti nejčastěji zaměstnání v oblasti obchodu, financí, IT a strojírenství.⁹⁴ V těchto oborech je tradičně zaměstnáno větší procento mužů. Dalším faktorem může být vyšší konzervatismus v řecké společnosti a skutečnost, že historie řecké emigrace je tradičně spojována především s mužskou částí populace - příkladem nám může být řecká emigrační vlna do USA v první polovině 20. století: roku 1910 byla řecká menšina v Americe tvořena z 93 % muži (toto číslo do roku 1940 kleslo na 68 %).⁹⁵ Zda je ovšem případný konzervatismus řecké společnosti důvodem k tak významnému rozdílu mezi počtem řeckých mužů a žen s pobytem na území ČR, nelze nijak prokázat.

⁹³ EUROSTAT. Employment patterns. Online. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/womenmen/bloc-2b.html?lang=en>. [cit. 2024-05-08].

⁹⁴ PPAKONSTANTINO, Katerina. Discussing the Brain Drain. Online. The London school of economics and political science. 2021. Dostupné z: <https://blogs.lse.ac.uk/greeceatlse/2021/03/10/discussing-the-brain-drain/>. [cit. 2024-05-08].

⁹⁵ PAPPAS, Mitcho S. Greek immigrant in the United States since 1910. Online. The University of Montana, 1950. Dostupné z: <https://scholarworks.umt.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=6377&context=etd>. [cit. 2024-05-08]. str. 4

Co však bylo spouštěčem rychle se zvyšující migrace Řeků do České republiky? Období nového “přílivu” Řeků nastává přibližně ve stejné době, ve které v Řecku probíhá finanční krize. Již roku 2012 si server Lidovky.cz všímá zvyšujícího se počtu Řeků se zájmem o zaměstnání v Česku. Jedná se většinou o mladé vzdělané Řeky: *“Podle zkušeností personálních agentur se hlásí až na výjimky lidé do 35 let s výbornou znalostí angličtiny. Zájem mají především o práci v mezinárodních firmách, kde je hlavním komunikačním jazykem angličtina.”*⁹⁶ Pro většinu těchto Řeckých emigrantů je tak výběr cílové destinace závislý především na vhodném zaměstnání (většinou v nadnárodních firmách, kde se bez problémů domluví anglicky) a volba České republiky je tak víceméně náhodná. To ovšem neplatí o Řecích, kteří již mají zkušenost se životem v České republice, respektive o druhé, třetí nebo čtvrté generaci politických emigrantů z poloviny 20. století, kteří se ve velkém počtu vrátili do Řecka v 80. letech. Během ekonomické a sociální krize v Řecku se pak rozhodli opět vrátit do České republiky.⁹⁷

Jak můžeme vyčíst z výše zmíněných dat, počet řeckých zájemců o zaměstnání a pobyt v České republice bude mezi lety 2012-2020 rapidně růst.

---

⁹⁶ *Jih Evropy drtí krize, Řekové a Italové chtějí práci v Česku* Zdroj: https://www.lidovky.cz/byznys/jihoevropane-miri-za-praci-do-ceska.A120223_173652_firmy-trhy_apa. Online. 2012. Lidovky.cz, 2012. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/jihoevropane-miri-za-praci-do-ceska.A120223_173652_firmy-trhy_apa. [cit. 2024-05-05].

⁹⁷ ČESKÁ TELEVIZE. *Řekové utíkají před tamní ekonomickou krizí do Čech*. Online. 2012. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/rekove-utikaji-pred-tamni-ekonomickou-krizi-do-cech-268719>. [cit. 2024-05-05].

5. Brain Drain

Termín *brain drain* nebo *odliv mozků* byl popularizován v 60. letech 20. století ve Velké Británii, kdy byl široce používán k popisu přílivu indických vědců, zejména lékařů a inženýrů, a podobně pak v 90. letech v USA, k popisu masivního přílivu zdravotnických pracovníků z Afriky a Latinské Ameriky. Od té doby se termín *brain drain* objevuje v odborné literatuře stále častěji.⁹⁸ Cambridge Dictionary definuje *brain drain* jako “*situaci, při níž velký počet vzdělaných a kvalifikovaných osob opustí svou zemi, aby žili a pracovali v jiné zemi, kde jsou lepší platy a podmínky*”⁹⁹.

Jak tvrdí Lazaretou, technický pokrok zažívá ta ekonomika, která akumuluje vysoce kvalitní lidský kapitál, zlepšuje svou produktivitu a konkurenceschopnost a dosahuje vysokého a udržitelného tempa růstu. Pojem „ekonomika řízená znalostmi“ tak podle autorky potvrzuje vazbu mezi znalostmi a tržní ekonomikou. Znalosti ve zde použitém smyslu přispívají k vytváření nových produktů a služeb, k inovacím a k efektivnější kombinaci práce a fyzického kapitálu. Jednou z hlavních priorit státu tedy je dle Lazaretou vytvářet, udržovat a chránit lidský kapitál země, který je hlavním nositelem těchto znalostí.¹⁰⁰

Vysoká emigrace ze země, především jedná-li se o mladé občany, představuje podle Krasteva a Holmese rizika nejen ekonomická, ale dokonce existenční. Stárnoucí populace, nízká porodnost a pokračující odliv osob je již v současnosti zdrojem nemalé paniky, a to nejen v Řecku, ale i v ostatních státech s vysokou emigrací (především v zemích Jižní a Východní Evropy).¹⁰¹

---

⁹⁸ LAZARETOU, Sofia. The Greek Brain Drain: The New Pattern of Greek Emigration During the Recent Crisis [online]. Bank of Greece, July 2016 ISSN 2654–1904. Dostupné z: https://www.bankofgreece.gr/Publications/4320160703_en.pdf. str. 38

⁹⁹ CAMBRIDGE DICTIONARY. Brain drain. Online. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/brain-drain>. [cit. 2024-03-28].

¹⁰⁰ Lazaretou (2016), str. 31

¹⁰¹ KRASTEVA, Ivan; HOLMES, Stephen a NAGY, Ladislav. Světlo, které pohaslo: vyúčtování. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4595-7. str. 50

5.1. Řecký případ

Pro Řecko emigrace samozřejmě není novým pojmem. Migrace v historii moderního Řecka již několikrát fungovala jako ventil pro zmírnění nezaměstnanosti a sociálního napětí ve společnosti. Historii moderního řeckého státu můžeme rozdělit do tří velkých emigračních období, kdy Řekové hledají lepší pracovní příležitosti v zahraničí: první vlna proběhla mezi koncem 19. století a 20. lety 20. století, a směřovala především do USA. Druhá vlna pak probíhala od konce 2. světové války do 70. let, a cílovou destinací byly převážně západoevropské státy, Austrálie, USA a Kanada. Třetí vlnu emigrace zažívá Řecko přibližně od roku 2010 a díky volnému pohybu osob míří nejčastěji do států Evropské Unie. Od minulých dvou emigračních vln se liší především tím, že mezi emigranty jsou převážně vzdělaní a kvalifikovaní Řekové.¹⁰²

Dluhová krize, která vypukla v Řecku v roce 2009, předznamenala obratný konec období ekonomického růstu, který Řecko před krizí zažívalo. Svou razancí a tvrdostí byla pro řeckou veřejnost i nepřipravenou politickou reprezentaci šokující. Ekonomická situace země se začala rychle zhoršovat, a sociální napětí narůstat, což vedlo k výraznému rozdělení společnosti. Část obyvatelstva se postavila proti vládním opatřením a následně se vynořila vlna radikalismu a násilí, která rozpory uvnitř řecké společnosti ještě prohloubila. Řecká krize není katastrofou pouze ekonomickou, ale i politickou a sociální. Politologové, jako například Ritsa Panagiotu, poukazují na to, že se Řecko ocitlo v kolapsu, který zahrnuje nejen ekonomiku, ale také infrastrukturu, politický systém a sociální struktury. Tento stav lze chápat pouze v kontextu předchozího optimistického vývoje, a proto nelze krizi redukovat na samotné ekonomické faktory.¹⁰³

5.1.1. Řecká finanční krize

Roku 2008 došlo k bankrotu významné investiční banky Lehman Brothers, který v USA vyvolal finanční krizi. O rok později se krize projevila i v Evropě. Řecká ekonomika v té době již trpěla mnoha problémy (nízká produktivita práce, korupce, ...) - tyto problémy však nebyly pro řeckou ekonomiku novinkou: bylo prokázáno, že prakticky po celou dobu od vstupu Řecka do eurozóny (tedy od roku 2002) řecké vlády upravovaly statistické údaje o výkonnosti řecké

---

¹⁰² ANASTASAKIS, Othon. *Diaspora engagement in times of severe economic crisis: Greece and beyond*. Cham, Switzerland: Springer, 2022. ISBN 3-030-97443-X. str. 2

¹⁰³ KARASOVÁ, Nikola. Průběh a důsledky řecké krize. *Neograeca Bohemica*. Roč. 2014. ISSN 1803-6414. str. 89

ekonomiky s cílem oficiálně dodržet Maastrichtská kritéria. V maskování skutečných státních výdajů Řecku mimo jiné pomáhala i americká banka Goldman Sachs a další bankovní instituce. Po zveřejnění informací o skutečném stavu řecké ekonomiky roku 2009 došlo k výrazné ztrátě důvěry investorů a Řecko nebylo schopno splácet dluhy kvůli příliš vysokým úrokům. Řecká ekonomika tak upadla do krize, kterou zapříčinil především vysoký státní dluh a naprostá ztráta důvěry v hospodářství země.¹⁰⁴

Krize, která se v Řecku plně rozvinula roku 2009, byla ve svém rozsahu velmi bezprecedentní: jednalo se o nejhorší ekonomickou krizi, která zasáhla západní svět od roku 1929. Vedla ke snížení řeckého HDP o více než čtvrtinu a kvůli mnohým půjčkám a záchranným balíčkům vzrostl státní dluh Řecka roku 2019 na vysokých 180,5 % HDP. Finanční krize změnila Řecko politicky, ekonomicky i sociálně.¹⁰⁵

Deficit řecké ekonomiky byl v době vyvrcholení krize tak velký, že se začala zpochybňovat schopnost Řecka dodržet závazky vůči mezinárodním věřitelům, aniž by došlo k výrazné změně politiky: ta mimo jiné předpokládala značné úspory v sociální politice státu, privatizaci neefektivních podniků, provedení strukturálních ekonomických reforem či zvýšení daní. Tehdejší předseda vlády z konzervativní strany Nová Demokracie, Konstantinos Karamanlis, který byl premiérem mezi lety 2004-2009, nebyl ochoten hledat kompromis ve spolupráci s Georgiose Papandreem, předsedou opoziční strany PASOK, a dal proto 4. října 2009 vyhlásit předčasné volby. Volby vyhrál s náskokem deseti procent hlasů socialistický PASOK (získal celkem 43,9 % hlasů, tedy 160 mandátů). Ve své předvolební kampani, jejíž hlavní heslo znělo „Peníze jsou“ („Λεφτά υπάρχουν“), sliboval Papandreu mimo jiné zvýšení sociálních dávek. Kritiku finančních činitelů a jejich varování před kritickým stavem řeckých veřejných financí zcela odmítal.¹⁰⁶

Vedle stran *PASOK* a *Nová Demokracie* byla do parlamentu zvolena i *Komunistická strana Řecka* (7,5 % hlasů), ultrakonzervativní a populistická *Lidová ortodoxní strana – LAOS* (5,6 % hlasů) a *Koalice radikální levice – Sjednocená společenská fronta – SYRIZA* (4,6 % hlasů) pod vedením Alexise Tsiprase. Již tři týdny po vytvoření nové vlády oznámil Georgios Papakonstantinu, ministr financí, že deficit státního rozpočtu Řecka v roce 2009 nebude činit dříve uváděných 6 %, ale 12,7 %. Po tomto prohlášení došlo ke snížení řecké důvěryhodnosti

---

¹⁰⁴ ŠVIHLÍKOVÁ, Ilona a TSIVOS, Konstantinos. Řecká tragédie. Praha: Novela bohémica, 2017. ISBN 978-80-87683-69-9. str. 156-158

¹⁰⁵ Anastasakis (2022), str. 1.

¹⁰⁶ Švihlíková, Tsivos (2017), str. 156-158

mezi věřiteli, klesly hodnoty řeckých dluhopisů, což automaticky vyvolalo paniku a neúměrné navýšení úrokových sazeb na finančních trzích – na začátku roku 2010 tak řecký stát ztratil přístup k výhodným půjčkám. Řecká platební neschopnost by měla katastrofický dopad nejen na řecké banky, ale také na řadu německých a francouzských bank, které do té doby vlastnily většinu řeckých dluhopisů. Evropští činitelé proto zesílili tlak na řeckou vládu, aby přijala doporučená úsporná opatření, a to hlavně ze strachu z dominového efektu, který by mohla řecká krize v Evropě vyvolat.¹⁰⁷

Po zmíněných parlamentních volbách v roce 2009 se tak problémy řecké ekonomiky dostaly do popředí pozornosti veřejnosti, a i přes optimistická prohlášení strany PASOK vyšlo najevo, že situace řeckého hospodářství je mnohem horší, než jak bylo dosud prezentováno. Dřívější údaje o ekonomickém růstu se ukázaly jako zkreslené a založené spíše na krátkodobých faktorech než na udržitelném modelu. Tento stav samozřejmě nebyl pouze dílem jedné politické strany, ale výsledkem dlouhodobých problémů vedení veřejných financí, které se táhly celá desetiletí. Ekonomická krize následně vyústila v politickou nestabilitu, což se projevilo v zahraniční kritice a protestech na domácí půdě. K řešení ekonomických potíží byla podepsána dohoda o finanční pomoci, ale podmínky troiky (Evropské unie, Mezinárodního měnového fondu a Evropské centrální banky) vyvolaly v řecké společnosti značné rozpory, a v květnu 2010 i protesty a generální stávkou.¹⁰⁸

Finanční krize odhalila mnoho temných stránek řecké ekonomiky. Jmenovat můžeme například rozšířenou korupci, nedostatek transparentnosti ve veřejném sektoru a klientelismus. Výsledkem uzavírání firem a stoupajícího počtu propouštění v soukromém i ve veřejném sektoru zaznamenalo Řecko enormní nárůst nezaměstnanosti. Snižování platů vedla k nižším příjmům, vyšším daním a životním nákladům. Co byla zprvu finanční krize, přešlo kolem roku 2015 v krizi politickou a socioekonomickou, doprovázenou rostoucí mírou chudoby (roku 2013 se na hranici chudoby nacházelo až 35,7 % Řeků). Dalším výsledkem krize bylo zvýšení míry duševních onemocnění a sebevražd u řeckých občanů. Kvůli nefunkčnímu systému sociální péče a strukturálním problémům na trhu práce nebyl řecký sociální stát schopen poradit si s katastrofickými následky krize a ochránit před nimi střední a nižší vrstvy. Zvláštním rysem

---

¹⁰⁷ Švihlíková, Tsivos (2017), str. 158

¹⁰⁸ Karasová (2014), str. 90-92

řecké finanční krize bylo to, že nezasáhla pouze již znevýhodněné obyvatelstvo, ale nejvíce právě nižší střední třídu.¹⁰⁹

Autoři J. Milos, S. Lapatsioras a D. Sotiropoulos označují Řecko za jakéhosi pokusného křečka, na kterém se Evropská Unie snažila formovat druhou fázi projektu evropského sjednocení, především skrze prosazování politiky úsporných opatření, zvyšování moci zaměstnavatelů nad zaměstnanci a demontáž sociálního státu. Kvůli těmto opatřením nese následky finanční krize nejvíce právě pracující třída, která na ně reagovala hromadnými demonstracemi a stávkami.¹¹⁰ Výsledkem hromadné nespokojenosti řeckých občanů bylo mimo jiné vítězství radikálně-levicové strany SYRIZA, která tak porazila Novou Demokracii a PASOK – dvě strany, které střídavě vládli Řecku od roku 1974.

Election **Jan. 25, 2015**
16th Parliamentary Term: Jan 25, 2015 through Aug. 28, 2015

Party	Party Leader	Seats	Percentage (%)	Votes
SYRIZA	Tsipras Alexios	149	36,34	2.246.064
N.D. (New Democracy)	Samaras Antonios	76	27,81	1.718.815
LAIKOS SYNDESMOS - CHRYSI AVGI (People's Association – Golden Dawn)	Michaloliakos Nikolaos	17	6,28	388.447
TO POTAMI	Theodorakis Stavros	17	6,05	373.868
K.K.E. (Communist Party of Greece)	Koutsoumpas Dimitris	15	5,47	338.138
ANEKSARTITOI ELLINES (Independent Greeks)	Kammenos Panagiotis (Panos)	13	4,75	293.371
PA.SO.K.	Venizelos Evangelos	13	4,68	289.482

Tabulka č. 1: Výsledky voleb do řeckého parlamentu (2015), zdroj: Hellenic Parliament, Election Results¹¹¹

Na třetím místě se umístila extrémně pravicová strana Zlatý úsvit (*Χρυσή Αυγή*), která voliče získala například odporem k vládním opatřením utahování opasků. Strana mimo jiné organizovala rozdávání jídla a oblečení potřebným či darování krve – vždy se však cílilo pouze na řecké občany.¹¹² Úspěch extrémní pravice, která se netajila svým negativním postojem k imigrantům na Řeckém území, není velkým překvapením, vezmeme-li v potaz dosavadní výzkumy, které naznačují, že ekonomická krize v Řecku vedla k nárůstu nesnášenlivosti vůči migrantům. Velká část Řeků věřila, že vzhledem k omezeným zdrojům země jsou dopady

¹⁰⁹ MOLOKOTOS-LIEDERMAN, Lina. The impact of the crisis on the Orthodox Church of Greece: a moment of challenge and opportunity? Online. Religion, state & society. 2016, roč. 44, č. 1, ISSN 0963-7494. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/09637494.2016.1155819>. [cit. 2024-04-06]. str. 32-33

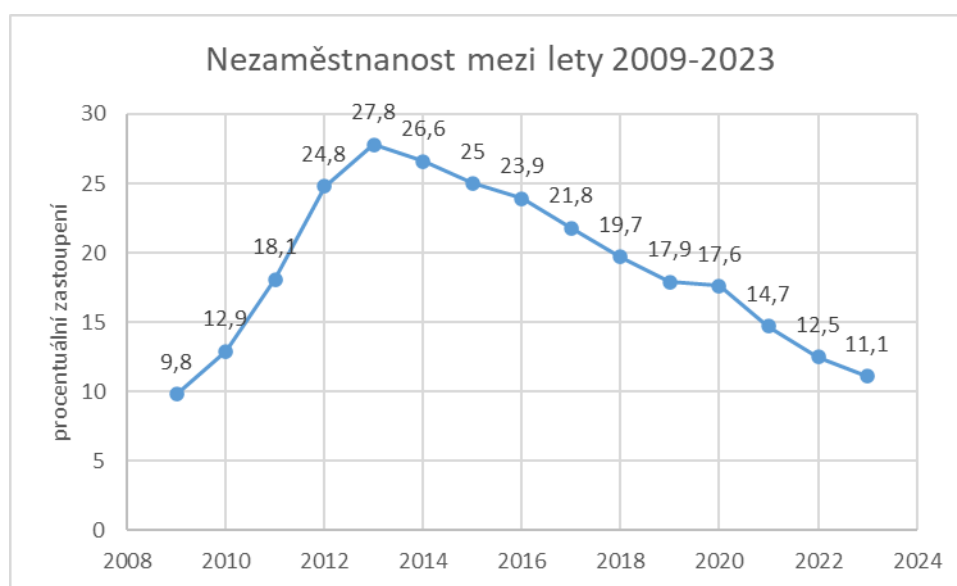
¹¹⁰ MARANGOS, John. The 'Greek Crisis' and the Austerity Controversy in Europe. In: The Internal Impact and External Influence of the Greek Financial Crisis. Switzerland: Springer International Publishing, 2017, s. 7-21. ISBN 3319602004. Dostupné z: https://doi.org/10.1007/978-3-319-60201-1_2. Str. 7-8.

¹¹¹ Η ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ. Εκλογικά Αποτελέσματα [online]. [cit. 2024-03-25]. Dostupné z: <https://www.hellenicparliament.gr/en/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Ekloges/Eklogika-apotelesmata-New/#Per-13>

¹¹² Molokotos-Liederman (2016), str. 34

imigrace negativní.¹¹³ Stoupající podpora extrémní pravice zapříčinila i možná existenční hrozba státu, kterou má představovat vysoká emigrace řeckých občanů, stárnutí populace (viz graf č. 11), klesající porodnost (viz graf č. 10), a zmíněná vysoká imigrace osob z Afriky a Blízkého východu.

Finanční krize Řecku nadělila snížení příjmů a počtu pracovních příležitostí, zvýšení daní, bezdomovectví, státní škrty nejen ve zdravotním pojištění, a především vysokou nezaměstnanost. Data pro následující grafy znázorňující vývoj nezaměstnanosti v Řecku jsou získána z Eurostatu.¹¹⁴

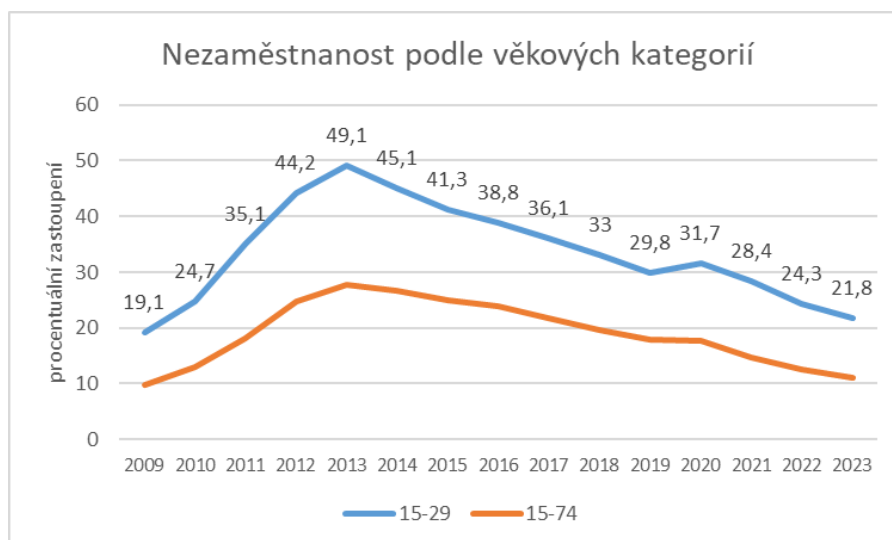
Graf č. 5: Nezaměstnanost mezi lety 2009-2023, data: Eurostat

Z grafu č. 5 můžeme vyčíst, že nezaměstnanost dosáhla svého vrcholu roku 2013, a to s celkovými 27,8 %. Data znázorňují nezaměstnanost všech ekonomicky aktivních Řeků, tedy Řeků ve věku od 15 do 74 let. Po roce 2015 si všímáme stále se snižující křivky, která roku 2023 klesla na 11,1 %. V rámci zemí Evropské unie se však stále jedná o téměř nejvyšší nezaměstnanost (vyšší mělo roku 2023 jen Španělsko s 12,2 %). Mezi lety 2012 a 2020 byla řecká nezaměstnanost v rámci zemí EU nejvyšší.¹¹⁵

¹¹³ KOUSIS, Maria; CHATZIDAKI, Aspasia. a KAFETSIOS, Konstantinos. Challenging Mobilities in and to the EU during Times of Crises The Case of Greece. Cham: Springer Nature, 2022. ISBN 3-031-11573-2. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/978-3-031-11574-5>. str. 6

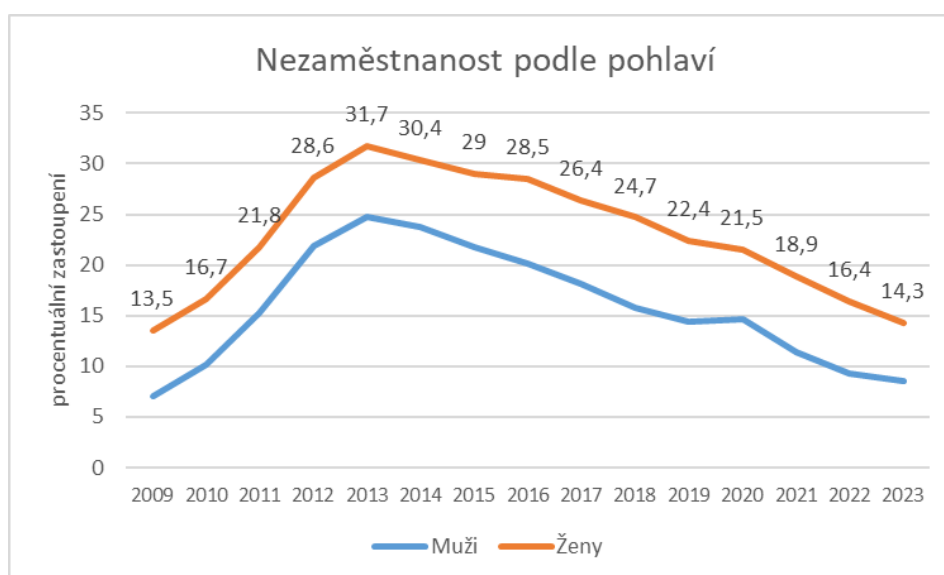
¹¹⁴ EUROSTAT. Unemployment by sex and age – annual data. Online. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/une_rt_a__custom_11257554/default/table?lang=en. [cit. 2024-05-08].

¹¹⁵ EUROSTAT. Unemployment by sex and age – annual data. Online. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/une_rt_a__custom_11257554/default/table?lang=en. [cit. 2024-05-08].

Graf č. 6: Nezaměstnanost podle věkových kategorií, data: Eurostat

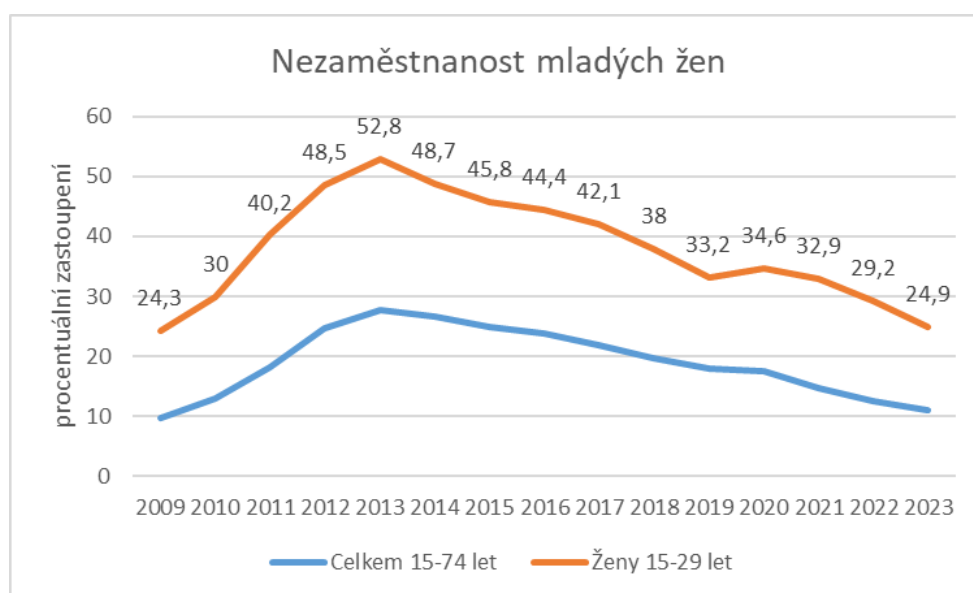
Zajímavým ukazatelem je rozdíl ve výši nezaměstnanosti podle věkových kategorií. Graf č. 6 ukazuje velký rozdíl v nezaměstnanosti mladých Řeků (respektive Řeků ve věku 15 až 29 let) oproti celkovému řeckému průměru (respektive oproti Řekům ve věku 15 až 74 let). Nezaměstnanost v Řecku rapidně stoupla až do roku 2013, kdy mladí Řekové dosáhli nejvyšší nezaměstnanosti, která činila vysokých 49,1 %. Důsledky ekonomické krize tedy způsobily značné potíže při hledání zaměstnání zejména mladým obyvatelům Řecka. Vysoká nezaměstnanost mladých ale zůstává přetrvávajícím problémem až do současnosti. I v roce 2023 byla výše jejich nezaměstnanosti stále výrazně nad celkovým průměrem, přičemž bez zaměstnání byla více než pětina mladých Řeků.

Graf č. 7: Nezaměstnanost podle pohlaví, data: Eurostat

Dalšího významného rozdílu si všimneme, porovnáme-li nezaměstnanost mužů a žen. Pro nezaměstnanost řeckých občanů ve věku 15-74 let platí, že nezaměstnanost žen je po celé

období finanční krize vyšší než nezaměstnanost mužů. Problém vysoké nezaměstnanosti žen je patrný už od samého počátku krize – můžeme tedy předpokládat, že to pro Řecko nebude zcela nový a ojedinělý jev, a že nepoměr mezi nezaměstnaností žen a mužů panuje v Řecku již dlouhodobě. Důvodů k tomuto nepoměru může být celá škála, například genderově stereotypní předsudky při výběru zaměstnanců, nedostatečné podmínky pro rovnováhu mezi pracovním a rodinným životem, nedostatečný přístup k odborné přípravě či nedostatečná podpora pro podnikání žen. Je také třeba neopomenout ženy v domácnosti, které jistě budou mít na tento rozdíl v zaměstnanosti mužů a žen vliv.

Graf č. 8: Nezaměstnanost mladých žen, data: Eurostat

Z výše uvedených dat vyplývá, že skupinou nejvíce postiženou nezaměstnaností jsou ženy ve věku 15 až 29 let. Roku 2013 dosáhla nezaměstnanost mladých Řekyň až na 52,8 % (blížila se tedy dvojnásobku průměrné nezaměstnanosti v Řecku, která tehdy činila 27,8 %). V roce 2023 byla nezaměstnána každá čtvrtá obyvatelka Řecka pod 30 let.

Řecká ekonomická krize se vyznačuje unikátní specifičností, jelikož byla v zásadě způsobena politickou krizí, která započala již kolem roku 2008. Navrhovaný program finanční pomoci ze strany troiky přinesl další zadlužení země a protikrizová opatření se brzy omezila pouze na politiku úspor, aniž by došlo k provedení klíčových reforem ve státní správě a ekonomice. Tento přístup měl negativní dopad na sociální politiku a vedl k masivnímu nárůstu nezaměstnanosti a prohloubení recese. Příčiny neúspěchu v řešení krize lze nalézt jak v ekonomických, tak politických faktorech, a kritiku lze směřovat nejen na řecký stát, ale i na Evropskou unii, která nese politickou odpovědnost za rozhodnutí troiky. Nedostatečná vůle tehdejší řecké politické reprezentace k provedení nezbytných reforem byla posílena vadnou

strukturou řeckého politického systému a státních institucí, které trpí vysokou mírou korupce, klientelismem a partokracií.¹¹⁶

5.1.2. Řecký odliv mozků od roku 2009 do současnosti

Řecko se po globální finanční krizi v roce 2008 stalo epicentrem krize eurozóny a zároveň jednou z hlavních bran do Evropské unie během takzvané uprchlické krize v roce 2015. Stává se tak speciálním případem, kdy na jedné straně zažívá odliv svých občanů, a na straně druhé je zároveň přijímací zemí pro migranty a uprchlíky z blízkovýchodních a afrických států.¹¹⁷ Masivní odliv stovek tisíců Řeků ztěžoval schopnost země přizpůsobit se a čelit výzvám pracovního trhu. Tento odchod je úzce spojen s nedostatkem kvalifikované pracovní síly, kterému řecké podniky čelily. Podle *Asociace podniků a průmyslu* měla roku 2017 jedna ze tří firem v Řecku obtíže obsadit volné pracovní pozice.¹¹⁸

Přímým důsledkem dlouhodobého nepříznivého ekonomického prostředí je vzrůstající nezaměstnanost, zejména mezi mladými, která v Řecku v období krize (tedy v letech 2009-2015) dosáhla bezprecedentní výše. Masová nezaměstnanost dle Lazaretou nevyhnutelně vede ke ztrátě lidského kapitálu, což se projevuje dvěma různými formami: buď jako úbytek dovedností, který je důsledkem dlouhodobé nečinnosti, nebo jako úbytek pracovníků, tedy masová emigrace nejzdravější a nejproduktivnější části pracovní síly Řecka. Data o počtu Řeků, kteří v průběhu krize emigrovali do zahraničí, jsou bohužel poněkud nejednotná a mírně se liší. Dle dat ELSTAT a statistik OECD opustilo Řecko mezi lety 2008 a 2013 téměř 223 tisíc řeckých obyvatel ve věku 25-39 let, a to z důvodu hledání zaměstnání, lepších platů a lepších sociálních a ekonomických vyhlídek.¹¹⁹ Dle informací řecké *Asociace podniků a průmyslu* opustilo Řecko v období mezi lety 2008-2017 celkem 467 765 řeckých občanů. Velká většina z nich (86,3 %) byla v produktivním věku (15–64 let), a každý druhý řecký emigrant (51,4 %) se nacházel ve věkové kategorii 25–44 let.¹²⁰

---

¹¹⁶ Karasová (2014), str. 101-102

¹¹⁷ Kousis et al. (2022), str. 1

¹¹⁸ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ (ΣΕΒ). Μελέτη για Brain Drain στην Ελλάδα. Online. Dostupné z: https://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/Brain_Drain_executive_summary.pdf. [cit. 2024-05-05].

¹¹⁹ Lazaretou (2016), str. 31-32

¹²⁰ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ (ΣΕΒ). Μελέτη για Brain Drain στην Ελλάδα. Online. Dostupné z: https://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/Brain_Drain_executive_summary.pdf. [cit. 2024-05-05].

Proč se pro současnou emigrační vlnu Řeků používá termín *brain drain*, je zřejmé: zemi opouští především vzdělaní Řekové - 70 % řeckých emigrantů, kteří Řecko opustili mezi lety 2008 a 2017, má dle dostupných dat *Asociace podniků a průmyslu* vysokoškolský diplom.¹²¹ Porovnáme-li tato data s celkovou vzdělaností Řeků, respektive se zastoupením vysokoškolsky vzdělaných v řecké populaci, všimneme si výrazného rozdílu: dle dat OECD¹²² bylo roku 2022 držitelem vysokoškolského diplomu celkem 35 % Řeků ve věku 25-64 let (25 % mělo bakalářský titul, 8 % magisterský a 1 % doktorský)¹²³. Mezi emigranty je tedy mnohem vyšší zastoupení vysokoškolsky vzdělaných osob, než jaký je celkový řecký průměr, a právě to je ukazatel odlivu mozků.

V případě Řeků s doktorským titulem (PhD) nabral *brain drain* významných rozměrů. Výzkum Labrianidise et al., který byl proveden roku 2020 mezi 10 295 Řeky s doktorským titulem, ukázal, že 31,3 % dotázaných nějakou dobu během svého života pracovalo v zahraničí, a 14,8 % v zahraničí zůstalo.¹²⁴ Data z proběhlého výzkumu naznačují, že 45,1 % dotázaných žijících v zahraničí opustilo Řecko s vidinou lepšího profesního rozvoje, 43,5 % pro lepší pracovní podmínky, 41,9 % pro lepší finanční ohodnocení, 13,7 % respondentů chtělo opustit „negativní klima, které převládá v Řecku“ a 6,9 % pro lepší budoucnost svých potomků.¹²⁵ Další okruh otázek autorů cílil na to, z jakých důvodů by se mohli respondenti do Řecka vrátit. Nejčastější odpovědí bylo, „*Kdybych v Řecku našel/našla práci odpovídající mé kvalifikaci*“ (70,8 %). 38,7 % respondentů by se pak vrátilo z rodinných důvodů, 36,6 % z důvodu stesku po vlasti. Na otázku, jaké záruky může řecký stát poskytnout, aby o svém návratu reálně uvažovali odpovědělo nejvyšší procento respondentů (70,4 %): „*zlepšit obecné podmínky v zemi (sociální infrastruktura, zlepšení ekonomiky atd.)*“, 52,1 % odpovídá „*zlepšit možnosti propojení s řeckou výzkumnou univerzitní komunitou*“. 30,3 % by pak přesvědčilo „*usnadnit*

---

¹²¹ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ (ΣΕΒ). Πώς θα πάμε από το brain drain στο brain gain. Online. Dostupné z: https://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/52684/Final_SR_Brain_Drain.pdf. [cit. 2024-05-05].

¹²² OECD INDICATORS. Education at a Glance 2023. Online. Dostupné z: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/e13bef63-en.pdf?expires=1715528993&id=id&accname=guest&checksum=E37C0546A695AB7A61244E610D83CC02>. [cit. 2024-05-12].

¹²³ Data byla zaokrouhlena, a proto po sečtení nedají součet 35 %.

¹²⁴ LABRIANIDIS, L, SACHINI, E., & KARAMPEKIOS, N. (2022). I geografiki, epistimoniki ke epangelmatiki kinitikotita ton elinon didaktoron (the geographic, scientific and professional mobility of Greek PhD holders). EKT publications. Retrieved April 12, 2024, from https://metrics.ekt.gr/sites/metrics-ekt/files/ekdoseis-pdf/2022/EKT_PhDholders_mobility_2021.pdf str. 13-19

¹²⁵ Labrianidis et al. (2022), str. 101

možnost práce na částečný úvazek v Řecku (ve veřejném i soukromém sektoru) a zároveň pokračovat v práci v zahraničí“. 5,6 % respondentů uvádí, že se vrátit nehodlají.¹²⁶

Jak řecké emigranty přimět, aby se do své vlasti vrátili, a proměnit tak *brain drain* v tzv. *brain gain*? Termín *brain gain* odkazuje na migrační tok vzdělaných osob do určitého státu. Řecká společnost termínem *brain gain*, případně *brain regain*, odkazuje na návrat vzdělaných Řeků do vlasti. V době zlepšující se ekonomické situace v Řecku byl *brain regain* cílem řecké politiky, a už roku 2010 vznikla nezisková organizace se stejnojmenným názvem, která *“se snaží vytvořit kanály komunikace mezi řeckými vědci a odborníky v zahraničí a řeckou obchodní komunitou s cílem vytvoření nových komunikačních kanálů pro všechny Řeky, spolupráci výrobních sil uvnitř i vně země, které přispějí k její rekonstrukci, vytvoření podmínek pro ‘návrat’ generace odlivu mozků do Řecka”*¹²⁷ Cílem organizace *Brain ReGain* tedy je propagovat mezi řeckými emigranty návrat do vlasti (například skrze nabídku zajímavých volných pracovních pozic), pomoci s případným procesem repatriace, ale zároveň i přispět ke zlepšení situace v zemi (například skrze podporu iniciativ zabývajících se vzděláváním, kvalitou života, podnikáním apod.), a tím napomoci k vyšší atraktivitě státu a návratu obyvatel.¹²⁸ Přesvědčit Řeky k návratu se snaží mimo jiné i reklamním spotem, ve kterém skrze dojemné fráze a líbivé záběry řecké přírody a měst apelují na jejich stesk po domově.¹²⁹

Jak jsou iniciativy jako je *Brain ReGain* úspěšné? Návrat Řeků do vlasti komentoval velvyslanec Řecka v České republice Athanassios Paressoglou následovně:

“Za poslední 2-3 roky se mobilita z Řecka do České republiky hodně snížila. Už nepřicházejí. Podmínky v Řecku se mění. Řecká krize je u konce. [...] Mnoho lidí, které jsem zde [v České republice] potkal, mladí lidé, se už vrátili do Řecka, protože v Řecku od roku 2019 došlo k úplné změně situace. Země se pomalu začala znovu rozvíjet, a to i přes problém pandemie, kvůli které se ekonomika zpomalila, a i přes válku na Ukrajině. Řecké ekonomice se za posledních 5 let podařilo mít velmi pozitivní průběh, neustále stoupat, mít růst větší než všechny ostatní země Evropské unie a zejména pak země v Eurozóně. [...] Obecně vzato, protože se ekonomice dařilo lépe, bylo otevřeno mnoho pracovních míst – stále se otevírají nová – což má za následek, že mnoho mladých lidí nejenže již Řecko neopouští, ale postupně se vrací. V tomto období se do Řecka dostává mnoho nových investic, které pomáhají Řekům zůstat déle ve své zemi.”

J. E. Athanassios Paressoglou, 21.3. 2024¹³⁰

¹²⁶ Labrianidis et al. (2022), str. 142-143

¹²⁷ Vlastní překlad

BRAINREGAIN. ΠΟΙΟΙ ΕΙΜΑΣΤΕ. Online. Dostupné z: <https://brainregain.gr/el/poioi-eimaste>. [cit. 2024-05-08].

¹²⁸ BRAINREGAIN. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΔΡΑΣΗΣ. Online. Dostupné z: <https://brainregain.gr/el/axones-drasis>. [cit. 2024-05-08].

¹²⁹ YOUTUBE. BRAIN REGAIN. Online. Dostupné z: <https://youtu.be/d4rBC8cne4g?si=dqwVIscR6p4CIh8r>. [cit. 2024-05-08].

¹³⁰ viz Příloha č. 1 - J. E. Athanassios Paressoglou, řecký velvyslanec v České republice (přepis rozhovoru)

Optimistický pohled řeckého velvyslance na *brain (re)gain* bohužel plně nekoresponduje s realitou. Emigrace Řeků pokračuje i v posledních letech: ačkoliv se počet emigrantů snížil, emigrace se nezastavila (pro porovnání, roku 2012 opustilo svou domovinu 39 100 Řeků, roku 2021 činil počet řeckých emigrantů 5 900)¹³¹. Nadále roste i celkový počet Řeků s přechodným či trvalým pobytem na území ČR (s nepatrným snížením roku 2021, viz graf č. 1).

Část Řeků, která v průběhu finanční krize emigrovala do zahraničí většinou za lepšími pracovními příležitostmi a vyšší životní úrovní, se do Řecka opravdu vrátila. Podle dat Eurostatu opustilo Řecko mezi lety 2010 a 2021 celkem 592 200 Řeků (respektive osob s řeckým občanstvím). V témže období se do Řecka opět vrátilo 342 900 Řeků – Řecko během jedenácti let přišlo kvůli emigraci celkem o 249 300 občanů, a každý rok Řecko opouští další.¹³²

Brain drain tedy pokračoval i přes zlepšení řeckého ekonomického klimatu. Ekonomice i nadále chyběly lidské zdroje potřebné k jejímu rozvoji. Odliv mozků, ale není výhradně výsledkem ekonomické krize – odráží i širší strukturální slabiny řecké ekonomiky, které znemožňují vytváření kvalitních a dobře placených pracovních míst vyžadujících vysokou specializaci. K těmto slabostem přispívají faktory jako korupce, nízká kvalita sociálních služeb a špatné pracovní prostředí v mnoha řeckých podnicích.¹³³ O těchto neduhách řeckého pracovního trhu ví své i Pantelis Filippidis, řecký emigrant, který v České republice žije od roku 2012:

“Řecký zaměstnavatel nerespektuje osobní život zaměstnance a očekává, že někdo bude pracovat alespoň 10 hodin se stejným platem. Řecký stát potřebné kontroly neprovádí, a když přijde kontrola, většinou si od zaměstnavatele vezme nějaké peníze a případné porušení přehlédne. Beztestnost a neuplatňování řecké legislativy je rakovinou řecké reality.”

Pantelis Filippidis, 49 let¹³⁴

Maria Marenti, Pantelisova manželka, nevnímá šance na svůj návrat do vlasti příliš optimisticky, a to mimo jiné také z důvodu neuspokojivého a nedůstojného zacházení se zaměstnanci:

---

¹³¹ SALOUROU, Roula. Waiting for the brain regain. Online. Ekathimerini. 2023. Dostupné z: <https://www.ekathimerini.com/economy/1209854/waiting-for-the-brain-regain/>. [cit. 2024-05-02].

¹³² *Tamtéž*

¹³³ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ (ΣΕΒ). Πώς θα πάμε από το brain drain στο brain gain. Online. Dostupné z: https://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/52684/Final_SR_Brain_Drain.pdf. [cit. 2024-05-05].

¹³⁴ Osobní rozhovor s Pantelisem Filippidisem ze dne 4.5.2024

“Abych řekla pravdu, do Řecka se už nechci vracet. Ne proto, že by tam nežila moje rodina a přátelé, ne proto, že by to nebyla skvělá země, kde jsem prožila svá nejlepší léta, ale proto, že situace v Řecku se zhoršuje. Nejde jen o to, jak všichni, které znám, popisují život v Řecku, o drahotě, zločinnosti, politické nepoctivosti, slepých uličkách, ve kterých se nacházejí lidé, kteří pracují od rána do pozdního odpoledne a nemají čas žít, je to také skutečnost, že v Řecku nemáte vždy možnost důstojně pracovat a žít. K návratu do Řecka bych potřebovala malý zázrak: politiky, kteří mají Řeky rádi a záleží jim na jejich vlasti.”

Maria Marenti, 47 let¹³⁵

Již zmíněná *Asociace podniků a průmyslu* připravila studii, která se zaměřuje na efektivní řízení lidského kapitálu a návratu vysoce kvalifikovaných pracovníků do Řecka. Navrhuje dva strategické body: první zahrnuje zlepšení výrobních schopností ekonomiky pro vytvoření kvalitních pracovních míst v ekonomicky hodnotných odvětvích. Druhý se pak soustředí na konkrétní politiky, které by měly přispět k návratu emigrantů a zadržení těch, kteří uvažují o odchodu. Důležitým aspektem je analýza toho, proč řecká inteligence odchází do zahraničí a jak by se měly vytvářet podmínky pro jejich návrat, což se pro řeckou ekonomiku a společnost v poslední době stává čím dál palčivějším problémem.¹³⁶

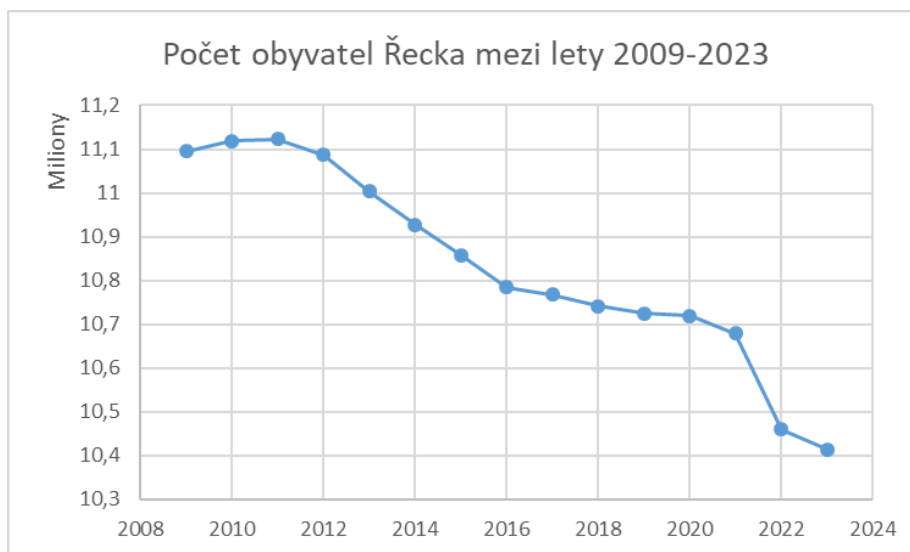
---

¹³⁵ Osobní rozhovor s Mariou Marenti ze dne 4.5.2024

¹³⁶ Salourou (2023)

5.1.3. Důsledky odlivu mozků na řeckou populaci

Odliv mladých obyvatel, který Řecko v posledních letech zažívá, je pro stát hrozbou nejen ekonomickou, ale i existenční. Počet obyvatel Řecka od roku 2011 klesá:

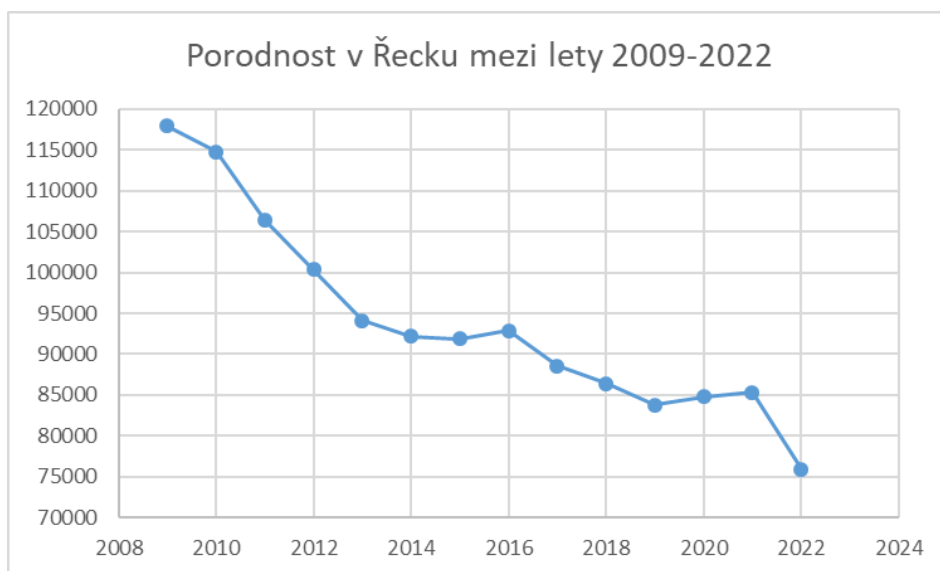
Graf č. 9: Počet obyvatel Řecka mezi lety 2009-2023, data: Eurostat¹³⁷

Od počátku krize dodnes, respektive mezi lety 2009 a 2023, klesl celkový počet obyvatel Řecka z 11 094 745 na 10 413 982. Řecko tak přišlo celkem o 680 763 obyvatel, což je více, než je například populace Lucemburska.¹³⁸ Hlavní příčinou ke snižujícímu se počtu řecké populace je samozřejmě vysoká emigrace Řeků – není ovšem jediným důvodem. Řecko se totiž potýká nejen s vysokou emigrací, ale i se snižující se porodností.

¹³⁷ EUROSTAT. Population on 1 January by age and sex. Online. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_pjan__custom_11282735/default/table?lang=en. [cit. 2024-05-09].

¹³⁸ Data k 1.1.2023

STATISTIQUES.LU. Luxembourg's demography in figures. Online. Dostupné z: <https://statistiques.public.lu/en/publications/series/en-chiffres/2023/demographie-lux-en-chiffres-2023.html>. [cit. 2024-05-09].

Graf č. 10: Porodnost v Řecku mezi lety 2009-2022, zdroj: Eurostat¹³⁹

Z grafu č. 10 můžeme vyčíst, že porodnost v Řecku od roku 2009 téměř každoročně klesá. Jedním z faktorů bude opět vysoká emigrace mladých Řekyň, ale i finanční potíže způsobené krizí a s nimi spojená nejistota ohledně finanční podpory dítěte.¹⁴⁰

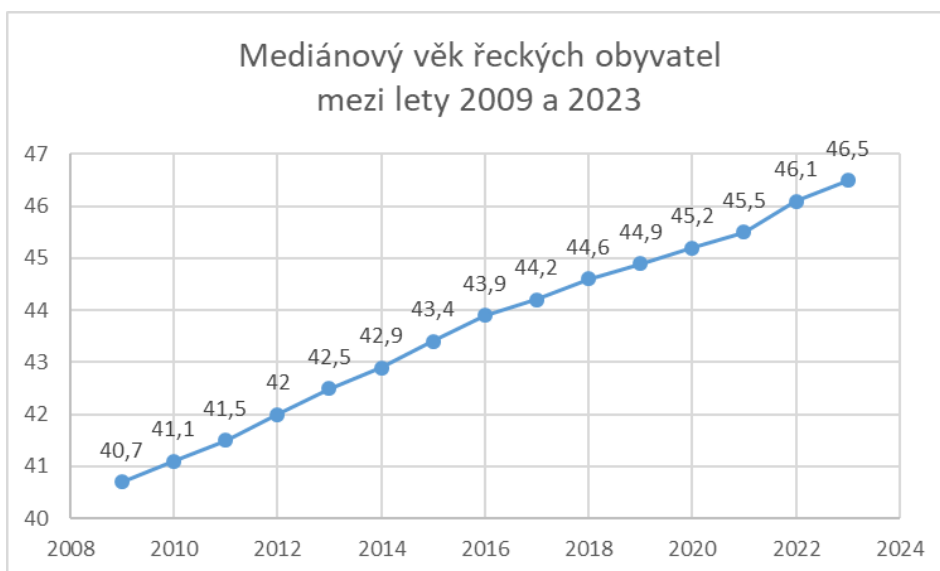
Rapidní pokles počtu obyvatel (viz graf č. 9) a porodnosti (viz graf č. 10) mezi lety 2021 a 2022 je pravděpodobně způsoben revizí sběru dat o populaci, která mezi těmito roky proběhla, a která byla Eurostatem Řecku doporučena.¹⁴¹

¹³⁹ EUROSTAT. Live births (total) by month. Online. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_fmmonth__custom_11283085/default/table?lang=en. [cit. 2024-05-09].

¹⁴⁰ TAGARIS, Karolina. The losing battle against Greece's tumbling birthrate. Online. Reuters. Dostupné z: <https://www.reuters.com/investigates/special-report/greece-birthrate/>. [cit. 2024-05-08].

¹⁴¹ "The population data for the year 2021 and after take into account the results of the latest population census (held in 2021-2022). Following Eurostat's recommendations to ensure consistency of statistics over time, several Member States (Bulgaria, Germany, Ireland, Greece, Spain, Croatia, Italy, Cyprus, Lithuania, Hungary, Malta, Poland, Portugal) have revised or are in process of revising their population time series between the reference years of the population and housing censuses held in 2011 and 2021."

EUROSTAT. Comparability – over time. Online. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/demo_pop_esms.htm. [cit. 2024-05-09].

Graf č. 11: Mediánový věk řeckých obyvatel mezi lety 2009 a 2023, data: Eurostat

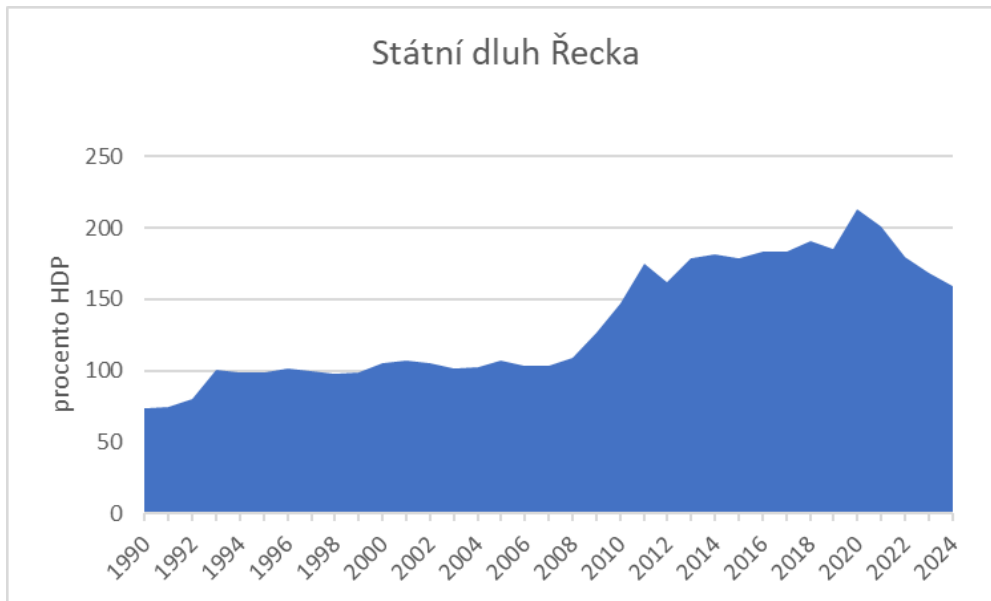
Se zvyšující se emigrací mladých Řeků a snižující se porodností jde ruku v ruce i zvyšující se průměrný věk obyvatelstva. Mezi lety 2009 a 2023 stoupl mediánový věk Řeků o téměř 6 let (ze 40,7 let na 46,5 let).

Z uvedených dat Eurostatu vyplývá alarmující trend demografického vývoje v Řecku, který představuje závažnou výzvu pro budoucnost země. Odliv mladých lidí má samozřejmě mnoho negativních dopadů na ekonomiku a společnost jako celek: mladší věkové skupiny jsou obvykle hnací silou ekonomického růstu a inovace. Začnou-li hromadně opouštět zemi, ubývá pracovní síla a schopnost generovat příjmy pro státní pokladnu. To může vést k dalšímu zhoršení již tak obtížné ekonomické situace.

S klesající porodností souvisí další problém: nedochází-li k vyvážení počtu narozených a odchodu obyvatel ze země, může dojít ke stagnaci nebo dokonce k úbytku populace. Jak můžeme vyčíst z grafu č. 10, k poklesu porodnosti v Řecku opravdu dochází, a to již dlouhodobě. Pokles porodnosti má široké důsledky pro sociální systém, zdravotní péči a dlouhodobou udržitelnost země jako celku. Dalším důsledkem těchto trendů je zvyšující se mediánový věk obyvatelstva: starší populace vyžaduje více zdravotní péče a podpory, což klade další finanční břemeno na státní rozpočet. Zároveň může mít vyšší mediánový věk negativní dopad na ekonomiku i z toho důvodu, že starší věkové skupiny přispívají k hospodářství států obecně méně než mladší.

Z uvedených dat vyplývá, že Řecko čelí vážnému demografickému problému spojenému s odlivem mladých občanů, klesající porodností a stárnutím populace. Řešení tohoto problému vyžaduje komplexní a dlouhodobé strategie: jakkoli přispěly akce vládních i

nevládních subjektů k nápravě těchto kritických trendů, z dat je patrné, že demografické problémy přetrvávají i nadále. Útěchou může Řekům být fakt, že i přes alarmující data o stavu řecké populace se státu v posledních letech daří splácet státní dluh:

Graf č. 12: Státní dluh Řecka mezi lety 1990 a 2024, data: IMF¹⁴²

Z grafu č. 12 můžeme vyčíst, že výše státního dluhu Řecka dosáhla vrcholu roku 2020, kdy činila celkem 213,2 % HDP (jednou z příčin výše dluhu byla jistě i pandemie). Od roku 2020 dodnes se však Řecku daří dluh postupně snižovat. Ačkoliv se Řecká ekonomika pomalu uzdravuje, Řecko splácí půjčky (viz graf č. 12), zvyšuje se důvěra mezinárodních investorů v Řecko a klesá nezaměstnanost (viz graf č. 5), mediánový věk obyvatelstva i přesto roste (viz graf č. 11) a počet obyvatel se snižuje (viz graf č. 9).

¹⁴² INTERNATIONAL MONETARY FUND. General government gross debt – Greece. Online. Dostupné z: https://www.imf.org/external/datamapper/GGXWDG_NGDP@WEO/CZE/GRC. [cit. 2024-05-10].

5.2. Situace na Západním Balkáně

Zvýšená emigrace v posledních 15 letech samozřejmě není výhradním případem Řecka – problémům se zvýšenou emigrací především mladých a/nebo vzdělaných osob čelí i další Evropské státy: mimo Irsko, Španělsko či Itálii¹⁴³ jsou to především státy západního Balkánu (Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Severní Makedonie, Kosovo a Srbsko). Odhaduje se, že v následujících desetiletích bude region i nadále ztrácet velké procento své kvalifikované mladé populace, což vážně ohrožuje jeho demokratický a ekonomický pokrok a případné členství v Evropské Unii¹⁴⁴. Diskuse o tomto problému jsou ve zmíněných státech často politizované, politické strany nejsou schopny shody ohledně jeho řešení dosáhnout.¹⁴⁵

Data OECD ukazují, že většina emigrantů pocházející ze zemí Západního Balkánu jsou převážně mladí lidé s vysokou úrovní vzdělání – tedy podobně jako v Řecku můžeme hovořit o *brain drain*. Jedním z faktorů, který podporuje mladou emigraci západního Balkánu, je dle Mirana Lavriče především liberalizace vízové politiky mezi Západním Balkánem a EU. Emigrační tendence mladých obyvatel zůstává v regionu Jihovýchodní Evropy vysoká, s nejvyššími hodnotami v Bosně a Hercegovině, Albánii a Srbsku. Pro porovnání, členské země EU (i přes výjimky jakými je Řecko, Irsko, Španělsko a Itálie) v průměru vykazují oproti Západnímu Balkánu nižší potenciál mladých emigrantů (případně uvažují spíše o krátkodobé emigraci). Hlavním faktorem ovlivňujícím emigraci mladých lidí jsou, podobně jako v Řecku, ekonomické motivy.¹⁴⁶

Průzkum, který provedl *Regional Cooperation Council* (RCC) roku 2020, naznačuje, že mimo rostoucí obavy z emigrace trápí země Západního Balkánu i radikalizace obyvatel, nedůvěra v právní systém a nedostatek kvalitních příležitostí pro absolventy na trhu práce. RCC konstatuje, že v kontextu rostoucích obav z migrace a radikalizace je důležité, aby vlády

---

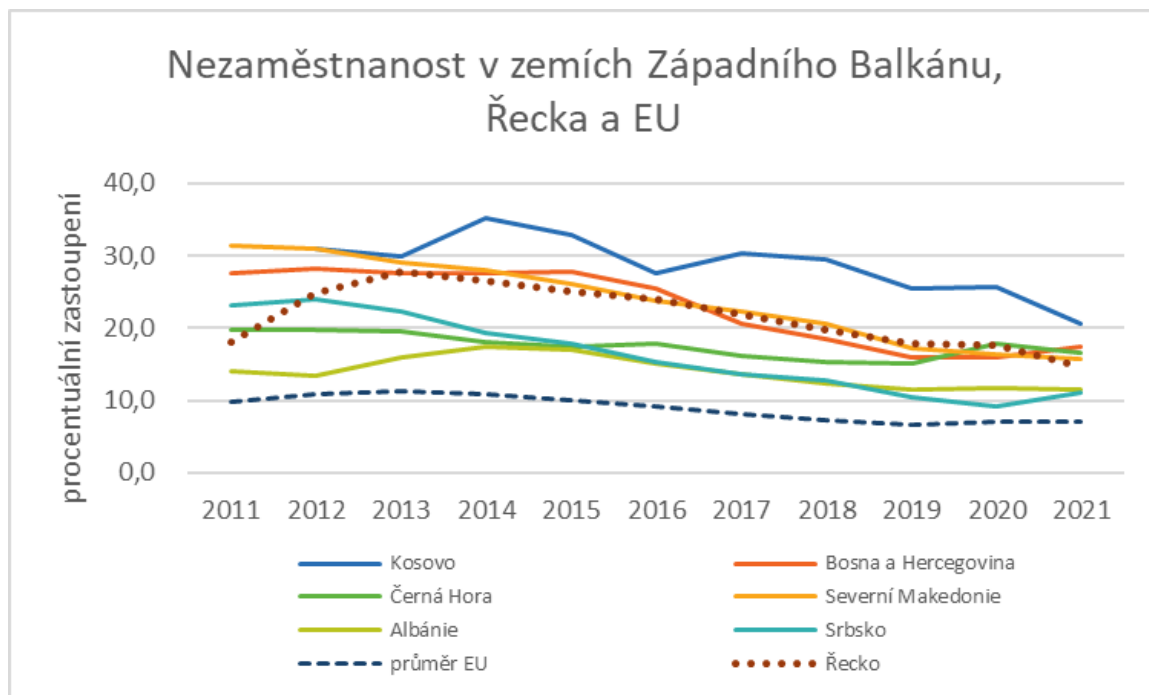
¹⁴³ Kousis et al. (2022), str. 5

¹⁴⁴ Všechny zmíněné státy, tedy Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Kosovo, Severní Makedonie a Srbsko, jsou v současnosti kandidátskými zeměmi Evropské unie. Na Západním Balkáně se nachází i Chorvatsko, které se stalo členskou zemí EU roku 2013, zatím jako jediný stát v dané oblasti. EUROPEAN PARLIAMENT. The Western Balkans. Online. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/168/the-western-balkans>. [cit. 2024-05-12].

¹⁴⁵ GMF. Toward a New Youth Brain-drain Paradigm in the Western Balkans. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.gmfus.org/news/toward-new-youth-brain-drain-paradigm-western-balkans>. [cit. 2024-05-10].

¹⁴⁶ LAVRIČ, Miran. Youth Emigration from the Western Balkans: Factors, Motivations, and Trends. In: Emigration from the Western Balkans, Aspen Institute Germany, 2021, Dostupné z: <https://www.aspeninstitute.de/wp-content/uploads/2020-Emigration-from-the-Western-Balkans.pdf>. str. 19-27.

regionu posílily důvěru veřejnosti v instituce. V regionu Západního Balkánu i nadále přetrvávají výzvy spojené s ekonomickým vývojem, korupcí a vysokou nezaměstnaností¹⁴⁷:

Graf č. 13: Nezaměstnanost v zemích Západního Balkánu, Řecka a EU, zdroj: Eurostat¹⁴⁸

Nejvyšší nezaměstnaností v oblasti je dle dat Eurostatu postiženo Kosovo¹⁴⁹ (maxima ve sledovaném období dosáhlo roku 2014 se 35,3 %), Severní Makedonie (maximem bylo 31,4 % roku 2011) a Bosna a Hercegovina (28,2 % roku 2012). Porovnáme-li nezaměstnanost na Západním Balkáně a v Řecku, všimneme si, že řecká nezaměstnanost strmě stoupla v důsledku finanční krize – během čtyř let (2009-2013, viz graf č. 5) stoupla téměř trojnásobně (z 9,8 % na 27,8 %), zatímco Západní Balkán trpěl vysokou nezaměstnaností již od začátku sledovaného období. Zdá se, že podobně jako v Řecku, i zemím Západního Balkánu se daří nezaměstnanost v posledních letech spíše snižovat – stále se však nachází vysoko nad průměrnou nezaměstnaností zemí Evropské unie. Musíme však mít na paměti, že klesání nezaměstnanosti může být i vedlejším účinkem vysoké emigrace ze země: jednoduše řečeno, část nezaměstnaných stát opouští a tím procentuální zastoupení nezaměstnaných v zemi snižují.

¹⁴⁷ REGIONAL COOPERATION COUNCIL. Balkan Barometer 2020 - Public Opinion Analytical report. Online. Dostupné z: <https://www.rcc.int/pubs/95/balkan-barometer-2020-public-opinion-survey>. [cit. 2024-05-12]. str. 11-13

¹⁴⁸ EUROSTAT. Enlargement countries – labour market statistics. Online. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Enlargement_countries_-_labour_market_statistics#Employment_rates. [cit. 2024-05-11].

¹⁴⁹ Pro rok 2011 nejsou data o nezaměstnanosti v Kosovu k dispozici.

6. Dotazníkové šetření – Řekové v České republice po roce 1992

Dne 21. 8. 2022 jsem přes web *Google formuláře* vytvořila strukturovaný dotazník. Dotazník byl sepsán v řečtině a cílil na Řeky, kteří se v České republice nenarodili, ale nyní zde žijí – necílil tedy na potomky řeckých emigrantů, kteří se narodili v České republice. Cílem dotazníku bylo především zmapovat tu část řecké menšiny, která se do České republiky přestěhovala v posledních letech, a zjistit, jaké příčiny je do České republiky přivedly. Před vyplněním dotazníku si respondenti mohli přečíst následující úvod:

Jmenuji se Johanna Mylonaki a studuji novořecká studia na Univerzitě Karlově v Praze. V současné době píši diplomovou práci na téma Řekové v České republice po roce 1992 v souvislosti s fenoménem brain drain. Vaše odpovědi budou anonymní a výsledky dotazníku budou použity pro mou diplomovou práci. Dotazník je určen lidem, kteří se narodili v Řecku a nyní žijí v České republice.

Hledání respondentů nebylo jednoduché. Velká část nově příchozích Řeků se totiž nesdružuje ve spolcích jako jsou například řecké obce. Dotazník byl přístupný k vyplnění jeden rok a osm měsíců. Během tohoto období jsem jej několikrát propagovala na různých facebookových skupinách (např. “Řekové v České republice”, “Είμαι Έλληνας & ζω στην Πράγα / Τσεχία¹⁵⁰”, a na stránkách řeckých obcí Brno, Ostrava, Třinec a Krnov), rozesílala jsem jej mezi Řeky s prosbou o další přeposlání, a zároveň byl k dispozici v tištěné podobě v Domě národnostních menšin ve Vocelově ulici v Praze, kde se Řekové pravidelně účastní kroužků, jazykových lekcí a zkoušek hudebního sboru. Dotazník vyplnilo celkem 146 respondentů.

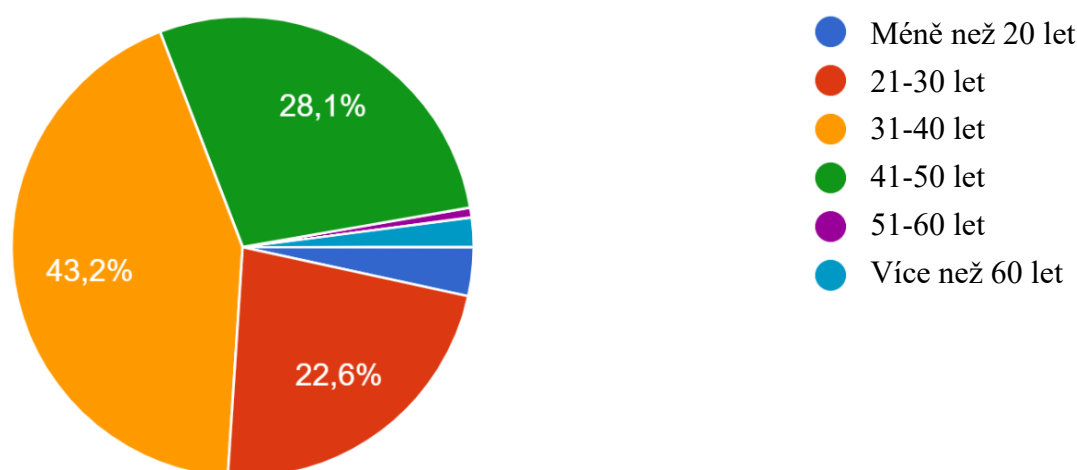
¹⁵⁰ *Jsem Řek a žiji v Praze / v České republice* (vlastní překlad)

6.1. Výsledky dotazníku

Otázky dotazníku byly rozděleny do pěti kategorií: **základní údaje** (kde jsem se respondentů zeptala na jejich věk, bydliště, zaměstnání, vzdělání, a dobrovolně mohli odpovědět i na otázku ohledně vyznání); **emigrace** (zeptala jsem se respondentů, kdy do České republiky emigrovali, z jakého důvodu, a zda emigrovali společně s dalším členem rodiny); **život v České republice** (respondenti odpovídali na otázky ohledně spokojenosti se životní úrovní v ČR, zda ovládají český jazyk, jakým jazykem hovoří v domácnosti a odkud případně pochází jejich partneři); **kontakt s řeckou menšinou** (zajímalo mě, zda jsou respondenti členy řeckých spolků a zda jsou v kontaktu s dalšími Řeky žijícími v ČR) a konečně **Řecko a řecké zvyky** (otázky směřovaly na dodržování řeckých tradic a zvyků a četnost jejich cest do Řecka).

6.1.1. Základní údaje

Kolik Vám je let?

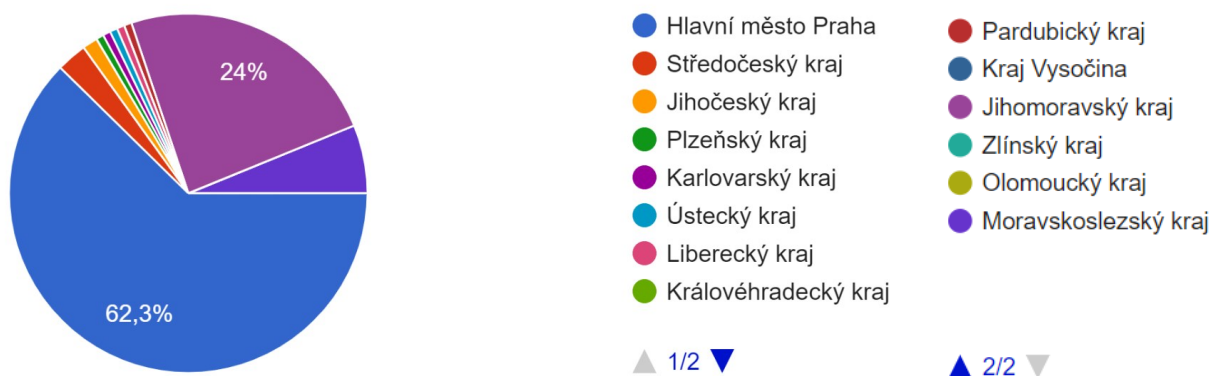
Graf č. 14: Věk respondentů

Největší skupina respondentů byla ve věku 31-40 let (43,2 %), druhou nejpočetnější skupinou byla věková kategorie 41-50 let (28,1 %) a jen o několik procent méně bylo respondentů ve věku 21-30 let (22,6 %). Několik procent respondentů pak zastupuje věkové skupiny do 20 let (3,4 %), nad 60 let (2,1 %) a 51-60 let (0,7 %). 69,2 % dotázaných, tedy téměř 7 z 10 respondentů, bylo ve věku 40 let a méně.

Právě mladší věkové skupiny jsou nejčastěji součástí odlivu mozků. Z dat Eurostatu jsme zjistili, že mladí Řekové jsou nezaměstnaností postižení nejvíce (viz graf č. 6). Pouze

velmi malá část respondentů byla starší 50 let – to ovšem může být zapříčiněno i skutečností, že dotazník byl distribuován především online, například skrze facebookové skupiny, ve kterých se starší Řekové nemusí aktivně vyskytovat. Faktem ovšem zůstává, že ekonomické emigrace se účastní především osoby v mladém či středním věku, a totéž bude platit i pro emigraci z Řecka.

V jakém kraji České republiky v současné době bydlíte?

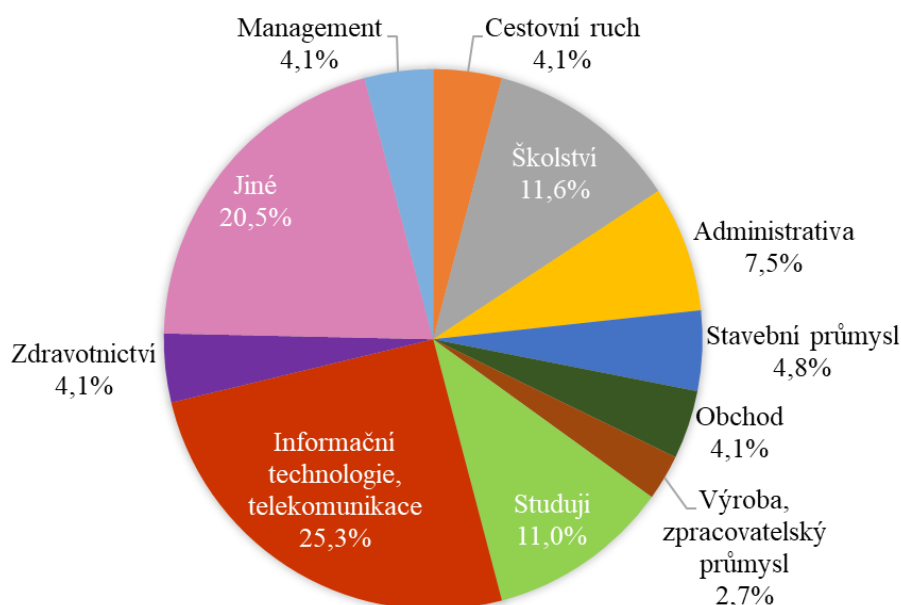
Graf č. 15: Bydliště respondentů

Nadpoloviční většina respondentů (62,3 %) pobývá z hlavního města Praze. Druhá nejpočetnější skupina (24 %) pak v Jihomoravském kraji, dále respondenti bydlí v kraji Moravskoslezském (6,2 %), Středočeském (2,7 %) a Jihočeském (1,4 %).

To, že dvě nejpočetnější skupiny respondentů bydlí buď v Praze nebo v Jihomoravském kraji, je v souladu s daty Ministerstva vnitra (viz graf č. 3), která dokazují, že nejvíce Řeků s dlouhodobým či přechodným pobytem v ČR skutečně bydlí buď v hlavním městě nebo v Brně. 6,2 % respondentů se usadilo v Moravskoslezském kraji, kde je rovněž početná řecká menšina (podle posledního sčítání lidu je mezi českými kraji kraj Moravskoslezský co do počtu Řeků na druhém místě, hned po hlavním městě Praze).

Důvody, proč se Řekové stěhují především do velkých měst, jsou především ekonomické: vyšší výplaty, větší nabídka zaměstnání, vyšší životní úroveň. Je otázkou, do jaké míry a zda vůbec si Řekové volí místo pobytu podle četnosti řecké menšiny, která je právě v kraji Hlavní město Praha, Jihomoravský a Moravskoslezský nejpočetnější (viz obrázek č. 1).

V jakém odvětví pracujete?

Graf č. 16: Zaměstnání respondentů

Čtvrtina respondentů pracuje v odvětví informačních technologií (25,3 %), další část pak ve školství (11,6 %) či v administrativě (7,5 %). 20,5 % respondentů si zvolilo možnost “Jiné” a do volitelné slovní odpovědi pak napsali například: “tanečník v opeře”, “mechanik” nebo “výzkum”.

Informační technologie jsou jedním z odvětví, jehož zaměstnanci jsou velkou částí řeckého odlivu mozků. Můžeme se domnívat, že právě fakt, že mezi řeckými emigranty v České republice je velké procento osob pracujících v oblasti IT, je jedním z důvodů, proč je mezi Řeky s povoleným pobytem na našem území o tolik více mužů, než žen (viz graf č. 4). Skutečnost, že velká skupina nově přichozích Řeků pracuje v odvětví informačních technologií, potvrzují i slova velvyslance Řecka v České republice:

“V té době [během finanční krize] sem [do České republiky] přišlo pracovat několik Řeků, protože tady byly nějaké firmy, které potřebovaly programátory. Byli to tedy především lidé, kteří se zabývají počítači a pracují v IT sektoru.”

J. E. Athanassios Paressoglou, 21.3. 2024¹⁵¹

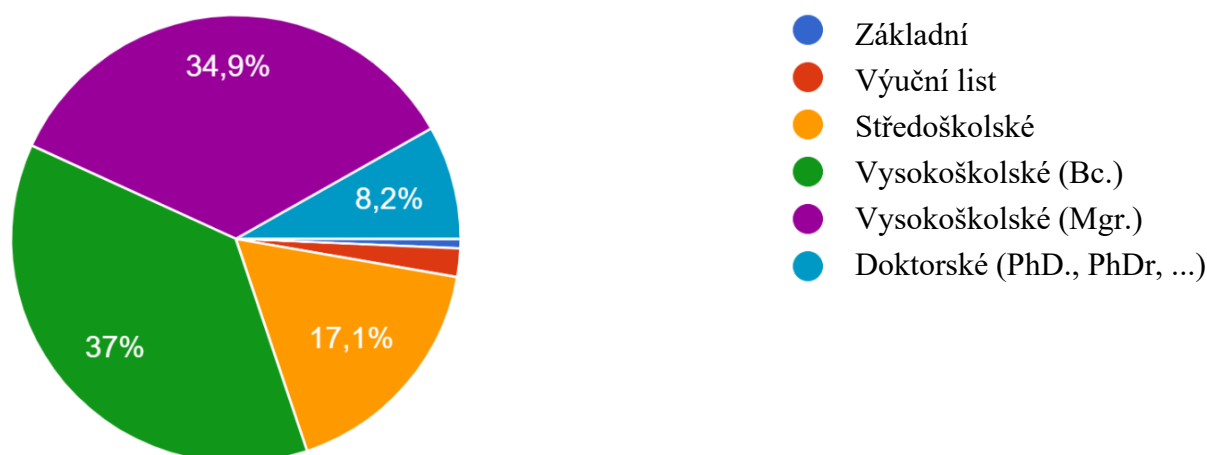
Podobně Tassula Zissaki-Healey, předsedkyně Řecké obce Praha, odpověděla na otázku “Vnímáte nějak nárůst počtu Řeků v České republice v posledních 15 letech?” takto:

“Ano. A to konkrétně mezi zaměstnanci v odvětví IT.” Tassula Zissaki-Healey, 10.3. 2024¹⁵²

¹⁵¹ viz Příloha č. 1 - J. E. Athanassios Paressoglou, řecký velvyslanec v České republice (přepis rozhovoru)

¹⁵² viz Příloha č. 2 - Tassula Zissaki-Healey, předsedkyně Řecké obce Praha (dotazník)

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Graf č. 17: Vzdělání respondentů

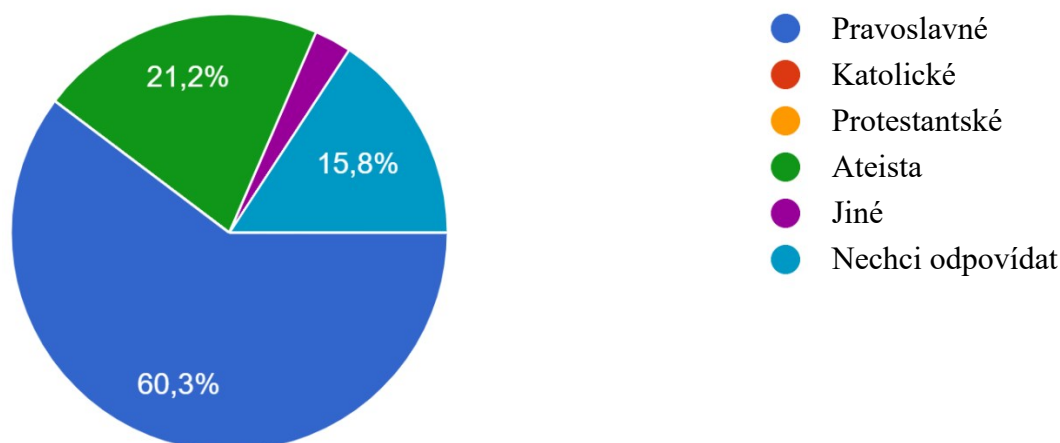
Čtyři pětiny respondentů (80,1 %) mají vysokoškolské vzdělání – z toho 37 % má bakalářský titul, 34,9 % magisterský titul a 8,2 % titul doktorský. Respondenty dotazníku jsou tedy převážně (ale ne výhradně) vzdělání Řekové. Vysoké procento respondentů s vysokoškolským titulem koresponduje s daty řecké *Asociace podniků a průmyslu* (ΣΕΒ), jelikož, jak jsme se dočetli v kapitole č. 5, téměř 70 % řeckých emigrantů má vysokoškolské vzdělání.¹⁵³

Jak ukazují data OECD z roku 2023¹⁵⁴, celkem 35 % Řeků ve věku 25-64 let je držitelem vysokoškolského diplomu. Fakt, že procento řeckých obyvatel s vysokoškolským diplomem je výrazně nižší než procento řeckých emigrantů s vysokoškolským vzděláním, nám dokazuje, že Řecko v posledních letech skutečně zažívá odliv mozků.

¹⁵³ Jedná se o data ohledně všech řeckých emigrantů (tedy nejen s těch s pobytem v České republice), kteří Řecko opustili mezi lety 2008-2017. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ (ΣΕΒ). Πώς θα πάμε από το brain drain στο brain gain. Online. Dostupné z: https://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/52684/Final_SR_Brain_Drain.pdf. [cit. 2024-05-05].

¹⁵⁴ OECD INDICATORS. Education at a Glance 2023. Online. Dostupné z: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/e13bef63-en.pdf?expires=1715528993&id=id&accname=guest&checksum=E37C0546A695AB7A61244E610D83CC02>. [cit. 2024-05-12]. str. 50

Jaké je Vaše vyznání?

Graf č. 18: Vyznání respondentů

Podle dat průzkumu *Pew Research Center* z let 2015-2016, se až 90 % dospělých Řeků hlásí k pravoslaví¹⁵⁵. Není tedy překvapením, že nadpoloviční většina respondentů (60,3 %) označila své vyznání za pravoslavné. Na druhém místě se umístili ateisté s 21,2 %. 15,8 % respondentů pak na otázku nechtělo odpovědět a 2,7 % zvolilo možnost “jiné”.

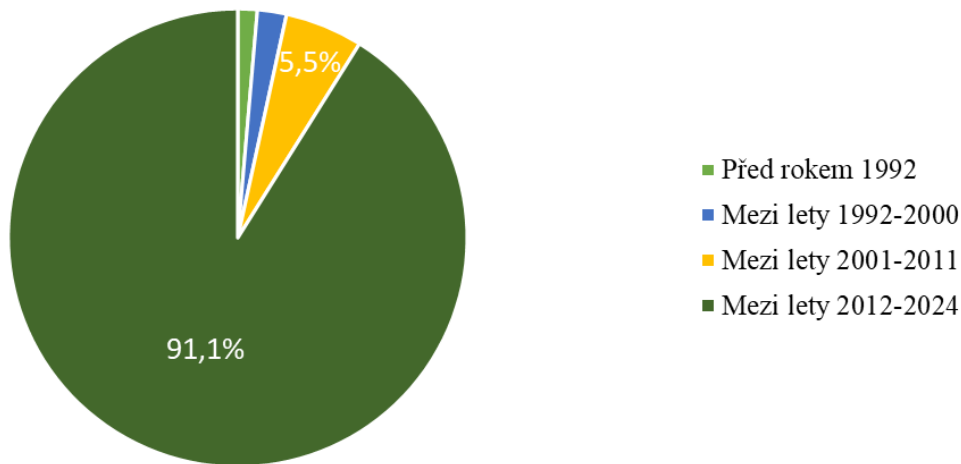
Žádný z respondentů se neoznačil za katolíka ani protestanta, což, vzhledem k datům, která jsou o náboženském vyznání řeckého obyvatelstva k dispozici, není nečekané: občané s katolickým či protestantským vyznáním tvoří v rámci řecké populace jen několik jednotek procent. Zajímavé ovšem je vysoké procento ateistů mezi respondenty. Zmíněný průzkum *Pew Research Center* totiž ukázal, že jen velmi nízké procento řecké populace (mezi lety 2015-2016 to dle průzkumu byla 4 %) se označuje za ateistu nebo je bez vyznání, zatímco mezi mými respondenty se k ateismu přihlásil každý pátý Řek.¹⁵⁶ Pro Řeky je pravoslavné náboženství úzce spjato s řeckou národní identitou, tradicí a rodinnými zvyky. Můžeme se tedy domnívat, že mezi migranty bude vyšší zastoupení osob, které se vzdalují od tradičních náboženských hodnot, což může být mimo jiné způsobeno i jejich odchodem do zahraničí a ztrátou každodenního kontaktu s řeckými zvyky, tradicemi a kulturním prostředím.

¹⁵⁵ PEW RESEARCH CENTER. Religious Belief and National Belonging in Central and Eastern Europe. Online. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/religion/2017/05/10/religious-affiliation/>. [cit. 2024-04-30].

¹⁵⁶ *Tamtéž*

6.1.2. Emigrace

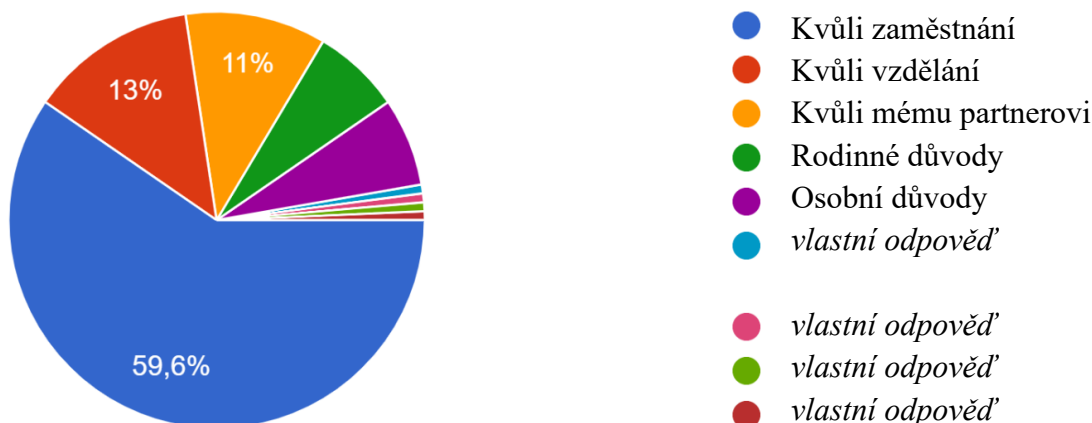
Kdy jste se přestěhoval/a do České republiky?

Graf č. 19: Termín emigrace respondentů

Více než devadesát procent respondentů se do České republiky přestěhovalo mezi lety 2012-2024. Tato data jsou opět v souladu s daty Ministerstva vnitra České republiky – ta naznačují, že se od vypuknutí řecké finanční krize počet Řeků na našem území s dlouhodobým/přechodným či trvalým pobytem neustále zvyšoval. Roku 2023 byl dokonce oproti roku 2012 jejich počet téměř dvojnásobný (viz graf č. 1). Mezi respondenty jsou tedy především nově příchozí Řekové, kteří se do České republiky přistěhovali až v samotném průběhu finanční krize.

Proč jste se přestěhoval/a do České republiky?

Graf č. 20: Důvod emigrace respondentů

Téměř 60 % respondentů se do České republiky přestěhovalo z důvodu zaměstnání. 17,8 % respondentů se pak do České republiky přestěhovalo se / za svým partnerem nebo členem rodiny. 13 % dotázaných do České republiky přilákalo vzdělání a 6,8 % osobní důvody. Mezi vlastními odpověďmi respondentů byly odpovědi typu “mix výše zmíněného”: dva respondenti se do České republiky přestěhovali “kvůli práci a partnerovi”, jeden “kvůli práci a vzdělání” a další “kvůli práci a rozšiřování horizontů”.

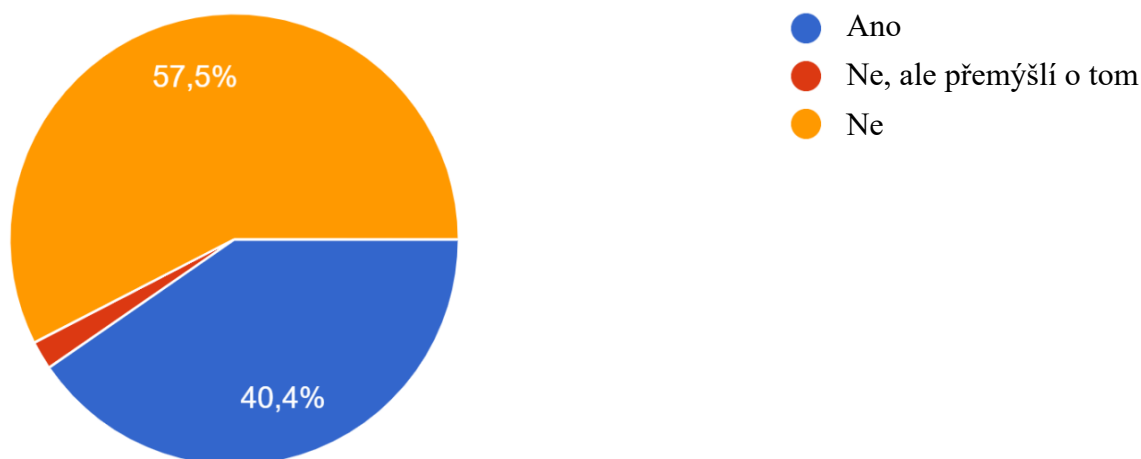
Tři z pěti dotázaných se do České republiky přestěhovali z důvodu zaměstnání. Data Eurostatu ukazují, že nezaměstnanost v Řecku mezi lety 2009 a 2013 strmě rostla, a od roku 2013 dodnes pomalu klesá (viz graf č. 5) - stále se však nachází o několik procentních bodů nad průměrnou nezaměstnaností zemí Evropské unie (viz graf č. 13). Porovnáme-li nezaměstnanost v Řecku s nezaměstnaností v České republice, rozdíl bude ještě mnohem významnější: Česká republika se dlouhodobě pyšní velmi nízkou nezaměstnaností (od roku 2017 do roku 2023 se držela pod 3 %, nejvyšší nezaměstnanost v posledních 15 letech zaznamenala roku 2010 se 7,3 %¹⁵⁷). Právě politika Evropské unie, respektive volný pohyb osob mezi členskými státy, je hlavním důvodem, proč Řekové v posledních letech emigrují nejčastěji do zemí EU. Řek má v České republice stejná pracovní práva a povinnosti, jako český občan¹⁵⁸.

¹⁵⁷ EUROSTAT. Unemployment by sex and age – annual data. Online. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/une_rt_a__custom_11257554/default/table?lang=en. [cit. 2024-05-12].

¹⁵⁸ EVROPSKÝ PARLAMENT. Volný pohyb pracovníků. Online. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/41/free-movement-of-workers>. [cit. 2024-05-12].

Přestěhoval se s Vámi i další člen rodiny, příp. partner/ka?

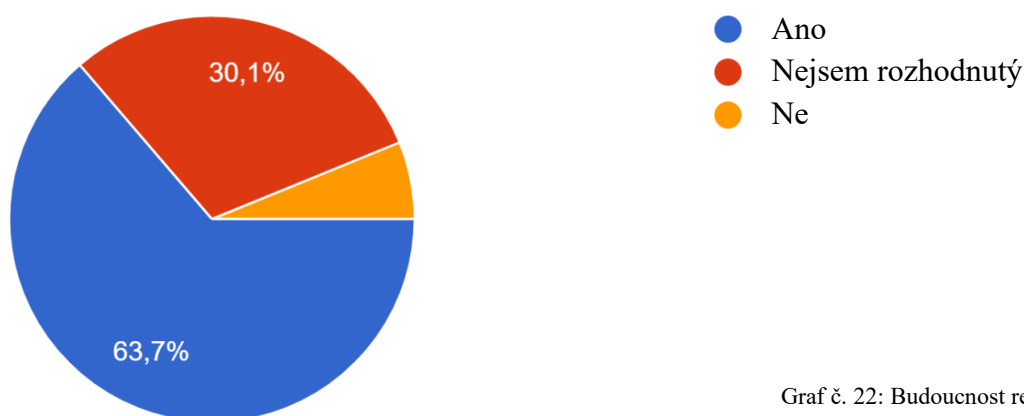

Graf č. 21: Rodinní příslušníci respondentů v ČR

Nadpoloviční většina respondentů (57,5 %) se do České republiky přestěhovala sama. 40,4 % pak s dalším členem rodiny či s partnerem. 2,1 % respondentů mají v Řecku blízkého, který o emigraci do České republiky v současnosti uvažuje.

6.1.3. Život v České republice

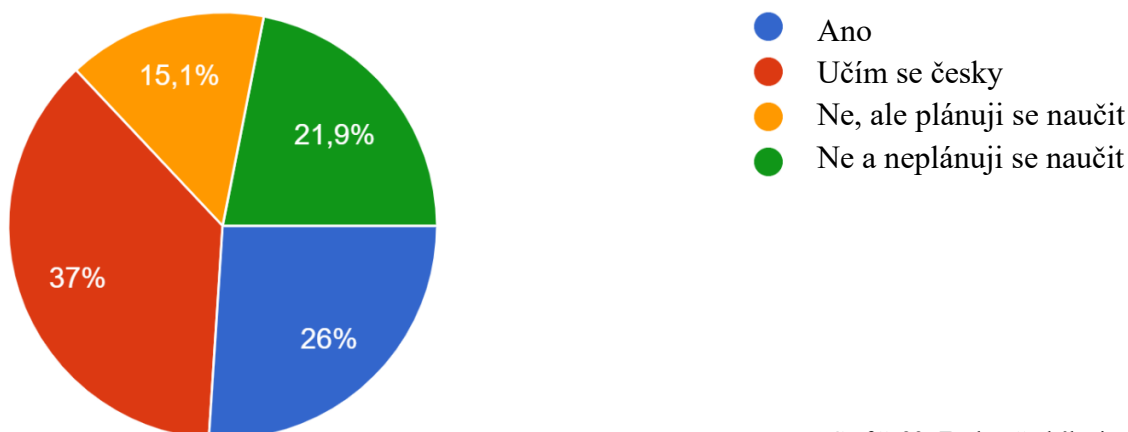
Plánujete v České republice žít dlouhodobě?

Graf č. 22: Budoucnost respondentů v ČR

63,7 % respondentů počítá s tím, že bude v České republice žít dlouhodobě. Necelá třetina (30,1 %) zatím není rozhodnuta. Pouze 6,2 % respondentů je přesvědčeno, že v České republice dlouhodobě pobývat nebude.

Mluvíte česky?

Graf č. 23: Znalost českého jazyka

Čtvrtina respondentů (26 %) v současné chvíli ovládá český jazyk a dalších 37 % se jej momentálně učí. Téměř dvě třetiny respondentů (63 %) tedy ovládají minimálně úplné základy českého jazyka. Dalších 15,1 % respondentů se plánuje češtinu učit v budoucnu. 21,9 % pak se studiem českého jazyka nepočítá vůbec.

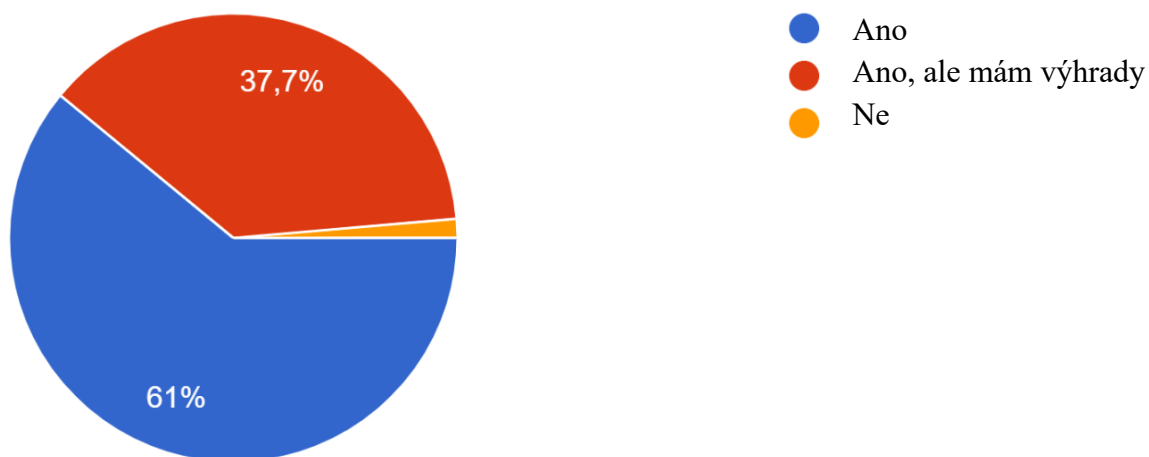
Čeština je pro Řeka velmi náročným jazykem a s řečtinou nemá žádné podobnosti. Můžeme tedy předpokládat, že snaha řeckého emigranta naučit se český jazyk naznačuje jeho plán zůstat v České republice dlouhodobě. Je ovšem zároveň pravda, že v kosmopolitnějších městech (především v Praze a Brně, kde je Řeků s povoleným pobytem nejvíce) si cizinci mnohdy “vystačí” jen s angličtinou, a zaměstnání v nadnárodních firmách rovněž často znalost českého jazyka nevyžaduje. To může vysvětlovat, proč se každý pátý respondent češtinu neučí a ani to do budoucna neplánuje. Obtížnost českého jazyka komentoval i řecký velvyslanec v České republice:

“Máte velmi obtížný jazyk – proč by sem přišli všichni ti, kteří se nikdy nenaučili česky? Pracují v nadnárodních společnostech, které používají pouze angličtinu. Firmy, pro které pracují, nejsou české, čeština je [pro Řeky] těžká a zvláštní. Jazyk se mohou snáze naučit lidé slovanského původu, jako je zbytek balkánských zemí, tedy řekněme ze Slovinska, Chorvatska, Severní Makedonie, Srbska, Bulharska, Slovenska, Ukrajiny. Pro ně by byla menší námaha naučit se český jazyk.”

J. E. Athanassios Paressoglou, 21.3. 2024¹⁵⁹

¹⁵⁹ viz Příloha č. 1 - J. E. Athanassios Paressoglou, řecký velvyslanec v České republice (přepis rozhovoru)

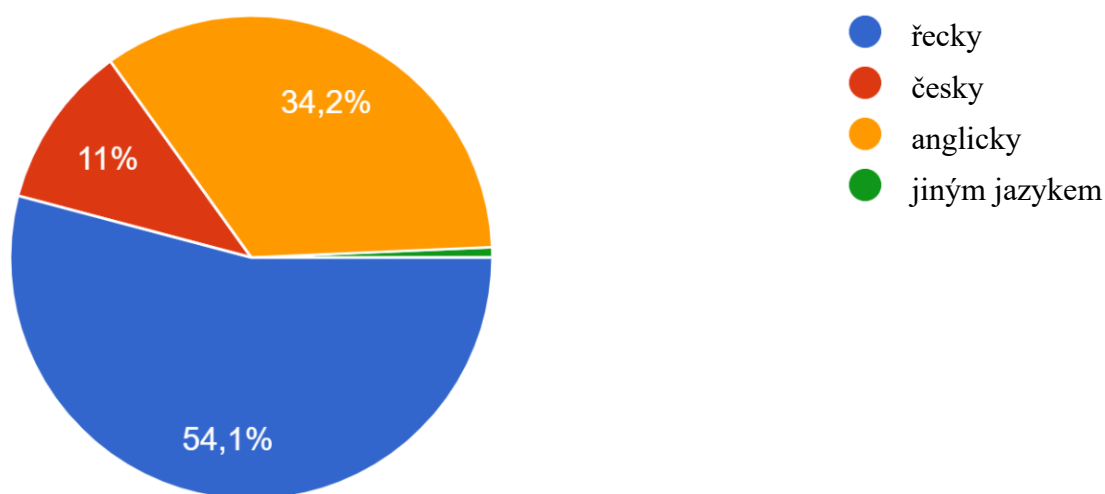
Jste spokojen/a s životní úrovní v České republice?

Graf č. 24: Spokojenost respondentů se životní úrovní v ČR

Graf nám ukazuje, že téměř všichni respondenti (98,7 %) jsou se životem v Česku spokojeni, byť někteří (37,7 %) s výhradami. Pouze 1,4 % respondentů se životní úrovní v České republice spokojeno není. Podobně jako snaha naučit se český jazyk, i vysoká spokojenost se životní úrovní v České republice může naznačovat plány řeckých emigrantů zůstat v České republice do budoucna.

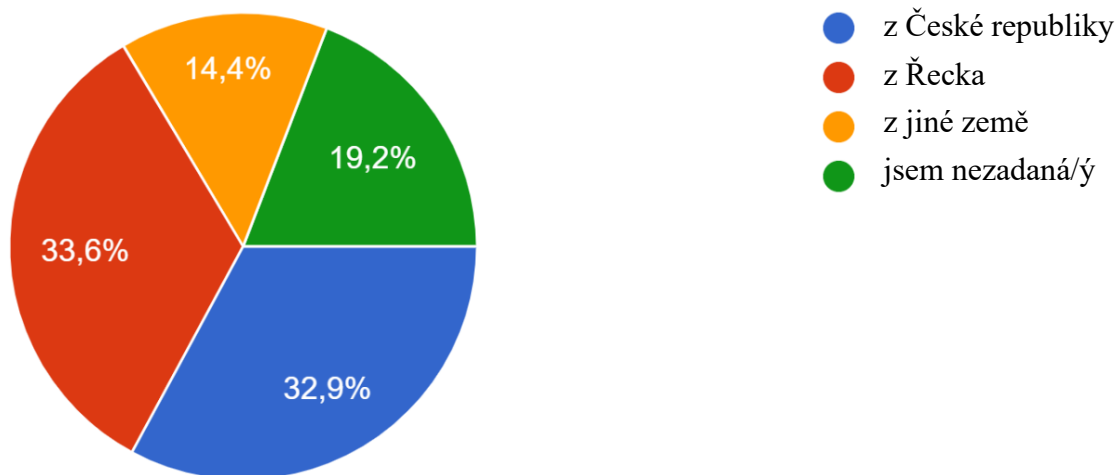
Jakým jazykem mluvíte v domácnosti?

Graf č. 25: Užívaný jazyk v domácnosti respondentů

Nadpoloviční většina respondentů (54,1 %) v domácnosti hovoří svou mateřštinou, řečtinou. Dalších 34,2 % pak hovoří anglicky, 11 % česky a 0,7 % jiným jazykem.

Pokud máte partnera/partnerku, odkud pochází?

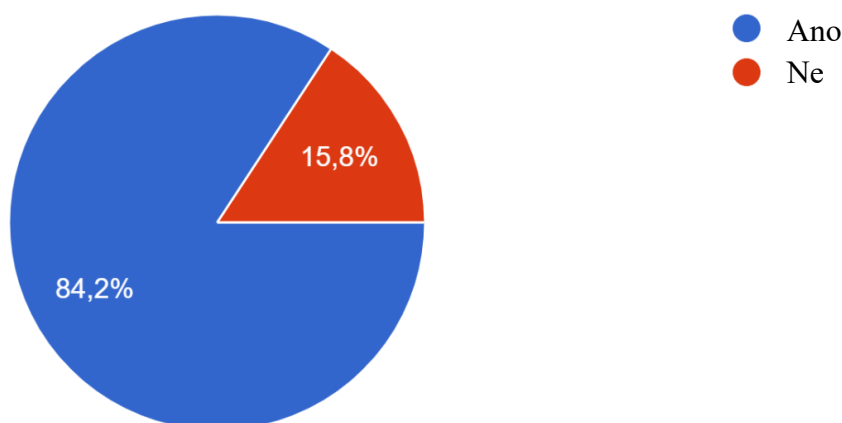
Graf č. 26: Národnost partnerů respondentů

Partner/ka třetiny respondentů (33,6 %) pochází rovněž z Řecka, další třetina (32,9 %) pak z České republiky, 14,4 % z jiné země. 19,2 % respondentů je pak nezadaných. Nebudeme-li do výpočtu nezadané respondenty zahrnovat, zjistíme, že 41,4 % zadaných respondentů je ve vztahu s Řekem/Řekyní, 40,6 % s Čechem/Češkou a 17,8 % s příslušníkem jiné národnosti.

Největší část respondentů je ve vztahu s příslušníkem řecké národnosti, ale jen o něco méně respondentů je ve vztahu s Čechem nebo Češkou. Vysoké procento česko-řeckých párů opět naznačuje úspěšnou asimilaci nově příchozích Řeků v České republice. Porovnáme-li ovšem odpovědi na tuto otázku s otázkou předchozí, zjistíme, že řečtinu v domácnosti respondenti používají mnohem více než češtinu. Je tedy možné, že Řekové se svými českými partnery hovoří kromě češtiny především anglicky, případně se český partner či partnerka naučili řecký jazyk. Zároveň musíme brát v potaz ty respondenty, kteří bydlí sami, a zvolili tedy jako jazyk domácnosti svůj jazyk – řečtinu.

6.1.4. Kontakt s řeckou menšinou

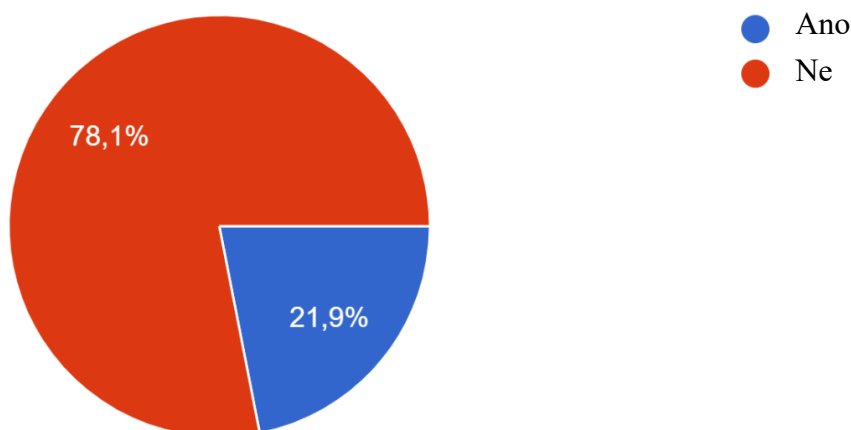
Jste v kontaktu s dalšími Řeky žijícími v České republice? (vyjma členů Vaší domácnosti)

Graf č. 27: Kontakt respondentů s řeckou menšinou

Většina respondentů (84,2 %) je v kontaktu s dalšími Řeky žijícími v České republice, a to nepočítaje členy domácnosti. Jak ovšem ukazuje následující graf, k tomuto kontaktu většinou nedochází díky organizacím sdružující Řeky v ČR:

Jste členem nějaké organizace sdružující osoby řecké národnosti?

Graf č. 28: Účast respondentů v řeckých organizacích

Téměř čtyři pětiny respondentů (78,1 %) nejsou členy žádné organizace sdružující Řeky v České republice. To naznačuje, že nově příchozí netíhnou ke členství v takových organizacích. Tuto situaci vnímá i řecký velvyslanec Paressoglou: neúčast nově příchozích v řeckých organizacích připisuje především jejich náročnému zaměstnání, plnému programu a nízké potřebě stýkat se s Řeky skrze organizace:

“[...] mladí lidé neradi vstupují do institucí a organizací, nelíbí se jim to, nemají čas. Všichni ti, co přišli, pracují ve firmách, jejichž rozvrhy jsou velmi náročné. V těchto velkých nadnárodních společnostech přijdete do práce v 9 ráno a můžete odejít v 7, v 8 večer. Kde mají brát čas a chuť chodit do nějakých komunit? Ani technologie komunitám moc nepomáhají, protože když si teď představíte, když sem [do České republiky] přišel Řek třeba v 80. letech, kdy nebyl internet, nebyla satelitní televize, nebylo nic, jeho jediný kontakt s Řeckem byl přes ni [řeckou komunitu]. Najít další lidi, se kterými se dá mluvit řecky, popovídat si trochu o své zemi, najít společné zájmy, jak tady tomu druhému pomoci a tak dále. Když teď půjdete domů, můžete si pustit řecký kanál, můžete přes internet mluvit kdykoli a s kýmkoliv a jak dlouho chcete. Už necítíte potřebu stále se seznamovat s novými lidmi. Nemají potřebu chodit do komunit. No, mám pocit, že [řecké obce] nevzali v úvahu tyto změny, které se ve společnosti udály a zůstávají v důsledku toho tradiční. I já, když žiju tady, kdybych byl běžný občan, tak nemám potřebu obracet se na řeckou komunitu. Dám příklad. Každé ráno chodím na všechny české zpravodajské weby. Jen jedním tlačítkem si je můžu přeložit do řečtiny. Jinými slovy, já mám nyní kompletní informace jako vy. I když neumím česky, vím, co se v této zemi děje. Před 10 lety bych se musel obrátit na ostatní, aby mi pomohli. [...] Dříve to [scházet se se členy řecké komunity] byla potřeba a tato potřeba ve vás vyvolala touhu se spojit s komunitou, nyní už tuto potřebu nemáte, a když jste mladí, zdá se mi to všechno trochu staromódní. [...] Změnila se společnost a změnil se způsob, jakým komunikujeme, a to vše jde ke škodě komunity. [...] Takže si myslím, [...], že mezi mladými, kteří přišli z Řecka, není v [řecké] komunitě nikdo, kdo by se chtěl účastnit jejich se aktivit. [...] Proto si myslím, že řecké komunity musí najít nový způsob, jak přilákat mladé lidi. [...]”

J. E. Athanassios Paressoglou, 21.3. 2024¹⁶⁰

Jen 21,9 % dotázaných Řeků je součástí organizace, která sdružuje Řeky v České republice. V dalším kroku byli dotázáni na konkrétní organizaci, jejíž jsou členy. Více než polovina uvedla Řeckou obec Praha, dalšími častými odpověďmi byly Řeckojazyčná pravoslavná farnost v Praze¹⁶¹ a Lyceum Řekyň. Zmíněny byly také Řecká obec Ostrava, Řecká obec Karviná, Řecká obec Třinec nebo Taneční soubor Prometheus.

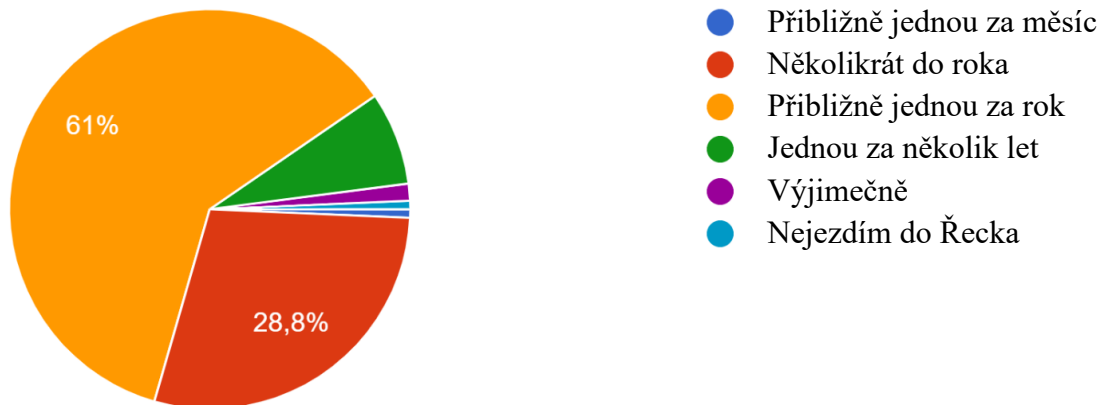
---

¹⁶⁰ viz Příloha č. 1 - J. E. Athanassios Paressoglou, řecký velvyslanec v České republice (přepis rozhovoru)

¹⁶¹ Řeckojazyčná pravoslavná farnost v Praze (Ελληνορθόδοξη ενορία Πράγας) se nachází v kostele Narození Panny Marie v Malé Chuchli, kostel má od října 2018 oficiálně ve správě 9. Pravoslavná církevní obec. NOC KOSTELŮ. Praha-Velká Chuchle, kostel Narození Panny Marie, Malá Chuchle. Online. Dostupné z: <https://www.nockostelu.cz/kostel/1308/>. [cit. 2024-04-30].

6.1.5. Řecko a řecké zvyky

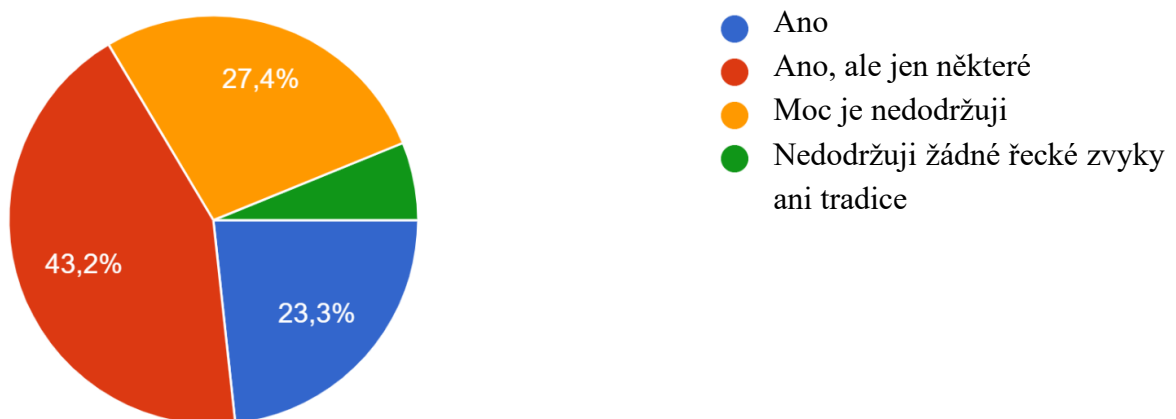
Jak často jezdíte do Řecka?

Graf č. 29: Četnost cest do Řecka

Největší část respondentů (61 %) Řecko navštěvuje jednou ročně, 28,8 % pak několikrát do roka, 7,5 % jednou za několik let a 1,4 % jen výjimečně. Pouze 0,7 % respondentů Řecko nenavštěvuje vůbec.

Dodržujete nějaké řecké zvyky a tradice?

Graf č. 30: Zvyky a tradice

Poslední otázka dotazníku se zaměřovala na dodržování řeckých zvyků a tradic. Dvě třetiny respondentů (66,5 %) je dodržují, respektive dodržují alespoň některé z nich. Tradice ani zvyky naopak obecně nedodržuje 33,6 % respondentů, kdy 6,2 % nedodržuje ani jeden zvyk či tradici.

6.2. Zhodnocení výsledků dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření, které jsem v rámci své diplomové práce provedla, zahrnuje odpovědi 146 respondentů, kteří pokrývají různé věkové kategorie, zaměstnání a úroveň vzdělání. Podle posledního sčítání lidu roku 2021 se na území České republiky sice nachází celkem 4077 Řeků, dotazník byl ovšem cílen pouze na ty Řeky, kteří se v České republice nenarodili. Je tedy pravděpodobné, že velká část respondentů nemá České občanství a v České republice momentálně žije buď s přechodným či dlouhodobým pobytem. To dokazuje také fakt, že 37 % respondentů češtinu neovládá vůbec a dalších 37 % se ji momentálně učí (pro udělení českého občanství musí žadatel ovládat český jazyk minimálně na úrovni B1). Dle dat Ministerstva vnitra České republiky bylo na konci roku 2023 v České republice celkem 1951 Řeků s přechodným či trvalým pobytem (viz graf č. 1). Věřím, že vzorek respondentů mého dotazníkového šetření reprezentuje především (ačkoliv ne výhradně) tuto skupinu.

Věřím, že dotazník poskytl důležité poznatky o současném stavu řecké menšiny v České republice a faktorech ovlivňujících migraci a integraci nově příchozích jedinců. Získaná data ukázala, že Řekové přicházející v posledních letech (respektive především od počátku řecké finanční krize, tedy od roku 2009) do České republiky jsou převážně mladí lidé s vysokoškolským vzděláním, kteří hledají příležitosti v odvětví jako je informační technologie, školství či administrativa, případně se do České republiky přestěhovali kvůli studiu. Většina z nich se usídluje v Praze a Brně, což odpovídá trendům zjištěným ministerstvem vnitra (viz graf č. 3). Tato migrace je v souladu s vývojem na trhu práce, kdy firmy hledají specialisty v IT a podobných oblastech, což potvrzují i vyjádření řeckého velvyslance a předsedkyně Řecké obce Praha (viz Příloha č. 1 a Příloha č. 2).

Příslušnost k pravoslavné církvi, která je dle dat *Pew Research Center* pro mnohé Řeky součástí jejich národní identity, tradic a rodinných zvyků, vykazalo 60 % respondentů. Oproti zastoupení osob s pravoslavným vyznáním v Řecku je toto procento však nižší (dle dat *Pew Research Center* se k němu mezi lety 2015-2016 přihlásilo 90 % dospělých Řeků¹⁶²). Třetina respondentů nedodrží řecké zvyky a tradice, a jen malé procento z nich je aktivními členy řeckých komunit. Neúčast v řeckých komunitách lze vysvětlit pokrokem v oblasti komunikačních technologií, který Řekům umožňuje udržovat kontakt se svými kořeny i bez přímé účasti v komunitních organizacích. Zmíněné faktory mohou také ovlivňovat jejich

---

¹⁶² PEW RESEARCH CENTER. Religious Belief and National Belonging in Central and Eastern Europe. Online. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/religion/2017/05/10/religious-affiliation/>. [cit. 2024-04-30].

potřebu sociální integrace a zapojení se do komunitního života, čímž se liší od předchozích generací migrantů, které výhodu moderních komunikačních technologií neměly a účast v řeckých organizacích či spolcích tak vyhledávaly mnohem aktivněji. Zjištění, že pouze menší část respondentů je zapojena do organizací sdružujících Řeky v České republice, silně naznačuje potřebu přehodnotit tradiční modely komunitního života a přizpůsobit je současným sociálním a technologickým trendům. Řecké komunity by měly hledat nové způsoby, jak přilákat a zapojovat mladé jedince, aby se tak pro ně staly přitažlivými.

Výsledky dotazníkového šetření naznačují úspěšnou asimilaci v České republice pro alespoň část respondentů. 98,7 % je spokojeno se životní úrovní v ČR, 63,7 % pak plánuje žít v Česku dlouhodobě, třetina respondentů je ve vztahu s Čechem nebo Češkou, 26 % mluví česky a pro 11 % je čeština dokonce jazykem domácnosti.

7. Závěr

Diplomová práce s názvem *Řekové v České republice po roce 1992 v souvislosti s fenoménem brain drain* se zabývala současným stavem řecké menšiny v ČR, především pak tou částí řecké menšiny, která se na naše území přestěhovala v období řecké finanční krize. Špatná ekonomická situace v Řecku byla důvodem k odchodu statisíců Řeků z vlasti a část z nich si jako své nové místo pobytu zvolila právě Českou republiku.

Diplomová práce byla rozdělena do dvou částí: teoretické a praktické. Teoretická část stručně popsala historii česko-řeckých vztahů a řecké emigrace v Československu, následně se zabývala řeckými krajanskými a zájmovými organizacemi v ČR a dle dostupných dat Ministerstva vnitra a Českého statistického úřadu zjišťovala současný stav řecké menšiny, především počet Řeků na našem území a jejich místo pobytu. V České republice se roku 2021 nacházelo 4077 Řeků – respektive takový počet se při posledním sčítání lidu přihlásil k řecké národnosti. Podle dat MVČR má v současné době téměř 2000 Řeků trvalý či přechodný pobyt v České republice. Oproti roku 2009, kdy se Řecku rozvinula finanční krize, je počet Řeků s pobytem na našem území více než dvojnásobný.

Další kapitola v teoretické části se zabývala fenoménem *brain drain* a konkrétně jeho dopadem na Řecko. *Brain drain* neboli odliv mozků, je situace, kdy stát přichází o vzdělané a kvalifikované občany, kteří emigrují do zahraničí. Jak dokazují data Eurostatu, Řecko v posledních letech zažívá snižování populace, klesání porodnosti a zvyšování průměrného věku – všechny tyto demografické změny jsou zapříčiněny finanční krizí, vysokou nezaměstnaností, a především pak vysokou emigrací mladých obyvatel ze země. Řecko není jediným státem, který v posledních letech zažívá odliv vzdělaných občanů – ten vidíme i v zemích Západního Balkánu, které jsou rovněž postiženy vysokou nezaměstnaností a ekonomickými problémy.

Praktickou částí mé diplomové práce pak bylo vyhodnocení dotazníku, který cílil na Řeky žijící v České republice, kteří se zde nenarodili. Předpokládala jsem, že právě tito Řekové jsou součástí tzv. *brain drain* neboli odlivu mozků, který Řecko od roku 2009 trápí. Dotazník byl dostupný na platformě *Google forms* a byl respondentům distribuován skrze facebookové skupiny, soukromé zprávy, e-mail, ale také v tištěné podobě (k vyplnění byl v Domě národnostních menšin v Praze). Od srpna 2022 do dubna 2024 jej vyplnilo celkem 146 Řeků. Věřím, že dotazníkové šetření, které jsem v rámci své diplomové práce provedla, poskytlo důležité poznatky o současné situaci řecké menšiny v České republice a faktorech ovlivňujících migraci a integraci nově příchozích Řeků. To, že nově příchozí Řekové jsou součástí tzv. *brain*

drain, dokazuje vysoké zastoupení vzdělaných osob mezi respondenty: čtyři z pěti respondentů mají vysokoškolské vzdělání - 37 % má bakalářský titul, 34,9 % magisterský titul a 8,2 % titul doktorský. Řekové, kteří dotazník vyplnili, přišli do České republiky zejména po vypuknutí řecké finanční krize (přes 90 % z nich se do ČR přistěhovalo mezi lety 2012 a 2024). Jsou to převážně mladí lidé s vysokoškolským vzděláním, kteří hledají příležitosti zejména v oblastech informačních technologií, školství či administrativy, případně do Česka přijeli za studiem.

Dotazníkové šetření ukázalo velmi kladný vztah respondentů k životu v České republice a jejich budoucnosti v zemi: téměř 99 % respondentů je spokojeno se životem v ČR (ačkoliv 37,7 % s jistými výhradami), 63,7 % respondentů plánuje žít v České republice dlouhodobě, 63 % dotázaných mluví česky, nebo se češtinu v současnosti učí, a téměř 33 % je ve vztahu s Čechem/Češkou. Tato data naznačují, že trend zvyšujícího se zájmu Řeků o trvalý pobyt v České republice, který v posledních letech zaznamenalo Ministerstvo vnitra, bude v následujících letech pokračovat.

Výsledky šetření také naznačují potřebu modernizovat komunitní život řecké menšiny: řecké organizace v ČR, jako například *Asociace řeckých obcí*, by měly být atraktivnější pro mladou generaci a nově příchozí Řeky. Čtyři z pěti dotázaných totiž nejsou členy žádné organizace sdružující Řeky v České republice, a s krajany se stýkají mimo ně. Jinými slovy: ačkoliv řecký *brain drain* významně ovlivnil počet Řeků v České republice, na chodu organizací sdružujících řecké krajany se jejich přítomnost v ČR projevila jen minimálně.

Věřím, že tato diplomová práce a výsledky jejího dotazníkového šetření čtenáři poskytnou komplexní vhled do aktuálního stavu řecké menšiny v České republice a přínosný zdroj pro lepší porozumění fenoménu *brain drain* na příkladu Řecka.

Seznam grafů, obrázků a tabulek

Grafy

- Graf č. 1: Celkový počet Řeků s povoleným pobytem v ČR mezi lety 2007 a 2023 – str. 33
- Graf č. 2: Řekové s povoleným pobytem v ČR mezi lety 2007-2023 – str. 33
- Graf č. 3: Řekové s přechodným pobytem v Praze a Brně mezi lety 2012 a 2023 – str. 34
- Graf č. 4: Zastoupení mužů a žen s pobytem v ČR, 2012-2023 – str. 36
- Graf č. 5: Nezaměstnanost mezi lety 2009-2023 – str. 43
- Graf č. 6: Nezaměstnanost podle věkových kategorií – str. 44
- Graf č. 7: Nezaměstnanost podle pohlaví – str. 44
- Graf č. 8: Nezaměstnanost mladých žen – str. 45
- Graf č. 9: Počet obyvatel Řecka mezi lety 2009-2023 – str. 51
- Graf č. 10: Porodnost v Řecku mezi lety 2009-2022 – str. 52
- Graf č. 11: Mediánový věk řeckých obyvatel mezi lety 2009 a 2023 – str. 53
- Graf č. 12: Státní dluh Řecka mezi lety 1990 a 2024 – str. 54
- Graf č. 13: Nezaměstnanost v zemích Západního Balkánu, Řecka a EU – str. 56
- Graf č. 14: Věk respondentů – str. 58
- Graf č. 15: Bydliště respondentů – str. 59
- Graf č. 16: Zaměstnání respondentů – str. 60
- Graf č. 17: Vzdělání respondentů – str. 61
- Graf č. 18: Vyznání respondentů – str. 62
- Graf č. 19: Termín emigrace respondentů – str. 63
- Graf č. 20: Důvod emigrace respondentů – str. 64
- Graf č. 21: Rodinní příslušníci respondentů v ČR – str. 65
- Graf č. 22: Budoucnost respondentů v ČR – str. 65
- Graf č. 23: Znalost českého jazyka – str. 66
- Graf č. 24: Spokojenost respondentů se životní úrovní v ČR – str. 67
- Graf č. 25: Užívaný jazyk v domácnosti respondentů – str. 67
- Graf č. 26: Národnost partnerů respondentů – str. 68
- Graf č. 27: Kontakt respondentů s řeckou menšinou – str. 69
- Graf č. 28: Účast respondentů v řeckých organizacích – str. 69
- Graf č. 29: Četnost cest do Řecka – str. 71
- Graf č. 30: Zvyky a tradice – str. 71

Obrázky

Obrázek č. 1: Řecká menšina v krajích ČR – str. 30

Obrázek č. 2: Program činnosti Lycea Řekyň v České republice na rok 2024 – str. 90

Obrázek č. 3: dotaz na počet členů ŘO Ostrava – str. 91

Obrázek č. 4: Dotaz na počet členů ŘO Brno – str. 92

Obrázek č. 5: pozvánka na oslavu 25. března, ŘO Ostrava – str. 93

Obrázek č. 6: Pozvánka na Řecký večer, ŘO Brno – str. 94

Obrázek č. 7: 9. řecký festival, AŘO ČR – str. 95

Tabulky

Tabulka č. 1: Výsledky voleb do řeckého parlamentu (2015) – str. 42

Použitá literatura

- ANASTASAKIS, Othon. Diaspora engagement in times of severe economic crisis: Greece and beyond. Cham, Switzerland: Springer, 2022. ISBN 3-030-97443-X.
- BOTU, Antula a KONEČNÝ, Milan. Děti občanské války: studie z dějin řeckých dětí v Československu 1948-1962. Praha: Klub přátel Řecka, z.s., 2023. ISBN 978-80-11-02661-5.
- Dimokratikós Stratós Elladas in The Cold War: The Definitive Encyclopedia and Document Collection. 2020. ISBN 9781440860768
- LAVRIČ, Miran. Youth Emigration from the Western Balkans: Factors, Motivations, and Trends. In: Emigration from the Western Balkans, Aspen Institute Germany, 2021, Dostupné z: <https://www.aspeninstitute.de/wp-content/uploads/2020-Emigration-from-the-Western-Balkans.pdf>. [cit. 2024-05-10].
- HARANT Z POLŽIC A BEZDRUŽIC, Kryštof. Cesta z Království Českého do Benátek, odtud do země svaté, země Judské a dále do Egypta, a potom na horu Oreb, Sinai a sv. Kateřiny v Pusté Arábii. Praha: František Řivnáč, 1854. Dostupné z: <https://kramerius5.nkp.cz/view/uuid:8b1743d0-9675-11dc-a1a2-000d606f5dc6?page=uuid:a76d0880-955c-11e7-8167-005056825209>
- HRADEČNÝ, Pavel; DOSTÁLOVÁ, Růžena; HROCHOVÁ, Věra; OLIVA, Pavel; TSIVOS, Konstantinos et al. Dějiny Řecka. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2015. ISBN 80-7106-192-1.
- HRADEČNÝ, Pavel. Řecká komunita v Československu: její vznik a počáteční vývoj (1948-1954). Praha: AV ČR. Ústav pro soudobé dějiny, 2000.
- KARASOVÁ, Nikola. Průběh a důsledky řecké krize. Neograeca Bohemica. Roč. 2014, s. 89-104. ISSN 1803-6414.
- KOUSIS, Maria; CHATZIDAKI, Aspasia. a KAFETSIOS, Konstantinos. Challenging Mobilities in and to the EU during Times of Crises The Case of Greece. Cham: Springer Nature, 2022. ISBN 3-031-11573-2. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/978-3-031-11574-5>.
- KRÁLOVÁ, Kateřina a Konstantinos TSIVOS. Vyschly nám slzy--: řečtí uprchlíci v Československu. Praha: Dokořán, 2012, 335 s. ISBN 978-80-7363-416-2.
- KRASTEVA, Ivan; HOLMES, Stephen a NAGY, Ladislav. Světlo, které pohaslo: vyúčtování. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4595-7.
- LABRIANIDIS, L, SACHINI, E., & KARAMPEKIOS, N. (2022). I geografiki, epistimoniki ke epangelmatiki kinitikotita ton elinon didaktoron (the geographic, scientific and professional mobility of Greek PhD holders). EKT publications. Retrieved April 12, 2024, from https://metrics.ekt.gr/sites/metrics-ekt/files/ekdoseis-pdf/2022/EKT_PhDholders_mobility_2021.pdf.
- LAZARETOU, Sofia. The Greek Brain Drain: The New Pattern of Greek Emigration During the Recent Crisis [online]. Bank of Greece, July 2016 ISSN 2654–1904. Dostupné z: https://www.bankofgreece.gr/Publications/4320160703_en.pdf.
- MAGDALINO, Paul a RICKS, David. Byzantium and the modern Greek identity. Aldershot: Ashgate, 1998. ISBN 0-86078-613-7.

- MARANGOS, John. The 'Greek Crisis' and the Austerity Controversy in Europe. In: The Internal Impact and External Influence of the Greek Financial Crisis. Switzerland: Springer International Publishing, 2017. ISBN 3319602004. Dostupné z: https://doi.org/10.1007/978-3-319-60201-1_2.
- MOLOKOTOS-LIEDERMAN, Lina. The impact of the crisis on the Orthodox Church of Greece: a moment of challenge and opportunity? Online. Religion, state & society. 2016, roč. 44, č. 1, ISSN 0963-7494. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/09637494.2016.1155819>.
- NOSKOVÁ, Helena a BEDNAŘÍK, Petr. Národnostní menšiny, multikulturalita, vzdělávání: kolektivní monografie. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2010. ISBN 978-80-7285-129-4.
- PAPPAS, Mitcho S. Greek immigrant in the United States since 1910. Online. The University of Montana, 1950. Dostupné z: <https://scholarworks.umt.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=6377&context=etd>.
- ŠVIHLÍKOVÁ, Ilona a TSIVOS, Konstantinos. Řecká tragédie. Praha: Novela bohémica, 2017. ISBN 978-80-87683-69-9.
- TSIVOS, Konstantinos. Řecká emigrace v Československu (1948-1968) - od jednoho rozštěpení ke druhému. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, 2011. ISBN 978-80-7363-404-9.
- VRATISLAV Z MITROVIC, Václav. Příhody Václava Vratislava z Mítrovic [online]. V MKP 1. vyd. Praha: Městská knihovna v Praze, 2014. Dostupné z: http://web2.mlp.cz/koweb/00/04/08/48/79/prihody_vaclava_vratislava_z_mitrovic.pdf.
- ZISSAKI-HEALEY, Tassula. Řecký politický exil a národnostní menšina v českých zemích. Řecká obec Praha, 2013.

Použité internetové zdroje

- ASOCIACE ŘECKÝCH OBCÍ V ČESKÉ REPUBLICĚ – ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ. 9. řecký festival. Online. Dostupné z: <https://www.arover.cz/kulturni-program>.
- ASOCIACE ŘECKÝCH OBCÍ V ČR – ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ. O asociaci. Online. Dostupné z: <https://www.arover.cz/o-asociaci>.
- BOŽÍ DAR – OFICIÁLNÍ WEB MĚSTA. Nikos Kazantzakis. Online. Dostupné z: <https://www.bozidar.cz/nikos-kazantzakis/d-27102>.
- BOŽÍ DAR. Památník Nikose Kazantzakise. Online. Dostupné z: <https://www.bozidar.cz/cs/zajimavosti/pamatky-a-historie/pamatnik-nikose-kazantzakise.html>. [cit. 2024-05-08].
- BRAINREGAIN. ΠΟΙΟΙ ΕΙΜΑΣΤΕ. Online. Dostupné z: <https://brainregain.gr/el/poioi-eimaste>.
- BRAINREGAIN. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΔΡΑΣΗΣ. Online. Dostupné z: <https://brainregain.gr/el/axones-drasis>.
- BRITANNICA. Greek Independence Day. Online. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Greek-Independence-Day>.
- ČESKÁ TELEVIZE. Řekové utíkají před tamní ekonomickou krizí do Čech. Online. 2012. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/rekove-utikaji-pred-tamni-ekonomickou-krizi-do-cech-268719>.

- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Obecná míra nezaměstnanosti v regionech soudržnosti a krajích – roční průměr. Online. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM06&z=T&f=TABULKA&katalog=30853&str=v95#w=>.
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ. Československé sčítání lidu 1991 - Pramenné dílo [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/sldb/pramenne-dilo-1991>.
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Porovnání krajů v mapách. Online. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/porovnaní-kraju-mapa>.
- ČSNS. Cíle společnosti. Online. Dostupné z: <https://classics.phil.muni.cz/csns/o-spolecnosti/cile-spolecnosti>.
- ČSNS. Členství. Online. Dostupné z: <https://classics.phil.muni.cz/csns/o-spolecnosti/clenstvi>.
- ČSNS. Překladatelská soutěž 2024. Online. Dostupné z: <https://classics.phil.muni.cz/csns/prekladatelske-souteze/ps-2024>.
- ČSNS. Soutěž studentských prací. Online. Dostupné z: <https://classics.phil.muni.cz/csns/soutez-studentskych-praci>.
- EUROPEAN PARLIAMENT. The Western Balkans. Online. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/168/the-western-balkans>.
- EUROPEAN UNION. Greece. Online. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/greece_en.
- EUROSTAT. Comparability – over time. Online. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/demo_pop_esms.htm.
- EUROSTAT. Employment patterns. Online. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/womenmen/bloc-2b.html?lang=en>.
- EUROSTAT. Enlargement countries – labour market statistics. Online. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Enlargement_countries_-_labour_market_statistics#Employment_rates.
- EUROSTAT. Live births (total) by month. Online. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_fmonth__custom_11283085/default/table?lang=en.
- EUROSTAT. Population on 1 January by age and sex. Online. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_pjan__custom_11282735/default/table?lang=en.
- EUROSTAT. Unemployment by sex and age – annual data. Online. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/une_rt_a__custom_11257554/default/table?lang=en.
- EVROPSKÁ KOMISE. Česká stopa v Evropě. Online. Dostupné z: https://czechia.representation.ec.europa.eu/o-nas/ceska-republika-v-eu_cs.
- EVROPSKÝ PARLAMENT. Volný pohyb pracovníků. Online. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/41/free-movement-of-workers>.
- ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ. Neograeca Bohemica. Online. Dostupné z: <https://www.eens.org/neograeca-bohemica-vol-23/>.
- ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ. Online. Dostupné z: <https://www.eens.org/>.
- FACEBOOK. Program činnosti Lycea Řekyň v České republice na rok 2024. Online. Lyceum Řekyň v České republice. Dostupné z: https://www.facebook.com/photo?fbid=833010088869649&set=a.471033611733967&locale=cs_CZ.

- FACEBOOK. Řecká obec Ostrava "Ελληνική Κοινότητα της Οστράβας". Online. Dostupné z: <https://www.facebook.com/reckaobecostrava>.
- FACEBOOK. Řecký večer (událost) Online. Dostupné z: https://www.facebook.com/events/1452822555622899/?active_tab=discussion.
- GMF. Toward a New Youth Brain-drain Paradigm in the Western Balkans. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.gmfus.org/news/toward-new-youth-brain-drain-paradigm-western-balkans>. [cit. 2024-05-10].
- Η ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ. Εκλογικά Αποτελέσματα. [online]. Dostupné z: <https://www.hellenicparliament.gr/en/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Ekloges/Eklogika-apotelesmata-New/#Per-13>.
- INTERNATIONAL MONETARY FUND. General government gross debt – Greece. Online. Dostupné z: https://www.imf.org/external/datamapper/GGXWDG_NGDP@WEO/CZE/GRC. [cit. 2024-05-10].
- KALIMERA – ČASOPIS ŘECKÉ OBCE PRAHA. Online. Asociace řeckých obcí v ČR – Ομοσπονδία Ελληνικών Κοινοτήτων. Dostupné z: <https://www.arovcr.cz/kalimera>.
- KLUB PŘÁTEL ŘECKA, Z.S. Online. Dostupné z: <https://klub.gr/>.
- KLUB PŘÁTEL ŘECKA, Z.S. Program. Online. Dostupné z: <https://klub.gr/program/>.
- LIDOVKY.CZ. Jih Evropy drtí krize, Řekové a Italové chtějí práci v Česku Zdroj: https://www.lidovky.cz/byznys/jihoevropane-miri-za-praci-do-ceska.A120223_173652_firmy-trhy_apa. Online. 2012. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/jihoevropane-miri-za-praci-do-ceska.A120223_173652_firmy-trhy_apa.
- LYCEUM ŘEKYŇ V ČESKÉ REPUBLICE. O nás. Online. Dostupné z: <https://www.lyceumrekyn.cz/onas.html>.
- LYKEION TON ELLINIDON. Who we are. Online. Dostupné z: <https://lykeionellinidon.com/en/who-we-are>.
- MAGLIĆ. Online. Obec Báčsky Petrovec. 2007. Dostupné z: <https://www.backipetrovac.rs/sk/obec/osady/maglic>.
- MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Cizinci s povoleným pobytem. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx>.
- MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Osvědčení o registraci. Online. Dostupné z: <https://frs.gov.cz/typy-viz-a-pobytu/obcane-evropske-unie/osvedceni-o-registraci/>.
- MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Povolení k trvalému pobytu občana Evropské unie. Online. Dostupné z: <https://frs.gov.cz/typy-viz-a-pobytu/obcane-evropske-unie/povoleni-k-trvalemu-pobytu-obcana-evropske-unie/>.
- MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Udělení státního občanství České republiky. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/udeleni-statniho-obcanstvi-ceske-republiky.aspx>.
- MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Volný pohyb osob v Evropské unii. Online. Dostupné z: <https://frs.gov.cz/zivot-v-eu/zivot-v-eu-obcane-evropske-unie/volny-pohyb-osob-v-evropske-unii/>.
- NÁRODNOSTNÍ MENŠINY V PRAZE. Řecká menšina. Online. Dostupné z: <https://prahanarodnostni.eu/narodnostni-mensiny/jednotlive-narodnostni-mensiny/recka-mensina>.
- NOC KOSTELŮ. Praha-Velká Chuchle, kostel Narození Panny Marie, Malá Chuchle. Online. Dostupné z: <https://www.nockostelu.cz/kostel/1308/>.

- OECD INDICATORS. Education at a Glance 2023. Online. Dostupné z: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/e13bef63-en.pdf?expires=1715528993&id=id&accname=guest&checksum=E37C0546A695AB7A61244E610D83CC02>.
- PAPAKONSTANTINOOU, Katerina. Discussing the Brain Drain. Online. The London school of economics and political science. 2021. Dostupné z: <https://blogs.lse.ac.uk/greeceatlse/2021/03/10/discussing-the-brain-drain/>.
- PEW RESEARCH CENTER. Religious Belief and National Belonging in Central and Eastern Europe. Online. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/religion/2017/05/10/religious-affiliation/>.
- POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY – SLUŽBA CIZINECKÉ POLICIE. Počty cizinců s povoleným pobytem na území ČR. Online. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statistiky-885151.aspx>.
- PORTÁL OBČANA. Trvalý pobyt občana EU. Online. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/sluzby-vs/trvaly-pobyt-obcana-eu-S6404>.
- POSLANECKÁ SNĚMOVNA, PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. Ústava Československé socialistické republiky, [online]. Dostupné z: https://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1960.html
- POSLANECKÁ SNĚMOVNA, PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. Ústava Československé republiky, 150/1948 Sb. Ústavní zákon ze dne 9. května 1948 [online]. Dostupné z: https://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1948.html
- POSLANECKÁ SNĚMOVNA, PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. Zákon 121/1920 Sb. ze dne 29. února 1920, kterým se uvozuje Ústavní listina Československé republiky, [online]. Dostupné z: https://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1920.html
- RADA VĚDECKÝCH SPOLEČNOSTÍ ČR. Česká společnost novořeckých studií, z. s. Online. Dostupné z: <http://rvs.paleontologie.cz/spolecnosti/spol-51/>.
- RADA VLÁDY PRO NÁRODNOSTNÍ MENŠINY. Online. Vláda České republiky. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/rnm/informace-o-plneni-zasad-stanovenych-ramcovou-umluvou-1406/>.
- REGIONAL COOPERATION COUNCIL. Balkan Barometer 2020 - Public Opinion Analytical report. Online. Dostupné z: <https://www.rcc.int/pubs/95/balkan-barometer-2020-public-opinion-survey>.
- ŘECKÁ OBEC BRNO. Program akcí Řecké obce Brno na rok 2024. Online. Dostupné z: <https://www.robrno.cz/program-akci-recke-obce-brno-na-rok-2024/>.
- ŘECKÁ OBEC OSTRAVA. Kalendář akcí Řecké obce Ostrava a jejích přátel. Online. Dostupné z: <http://www.reckaobecostrava.cz/kalendar>.
- ŘECKÁ OBEC PRAHA. Aktuality. Online. Dostupné z: <http://www.ropraha.eu/index.php?section=activity>.
- SALOUROU, Roula. Waiting for the brain regain. Online. Ekathimerini. 2023. Dostupné z: <https://www.ekathimerini.com/economy/1209854/waiting-for-the-brain-regain/>. [cit. 2024-05-02].
- SČÍTÁNÍ 2021. Koho se sčítání týká. Online. Dostupné z: <https://scitani.gov.cz/koho-se-scitani-tyka>.
- SČÍTÁNÍ 2021. Národnost. Online. Dostupné z: <https://scitani.gov.cz/narodnost#skupina-254700>.
- SČÍTÁNÍ 2021. Obyvatelstvo podle národnosti a krajů v roce 2021 (včetně dvou národností). Online. Dostupné z: https://scitani.gov.cz/docs/42301/8b9083fd-3f26-e4b4-c853-26c34e8abdb6/sldb2021_pv_obyvatelstvo_podle_narodnosti_a_kraju.xlsx.
- SDRUŽENÍ PRO INTEGRACI A MIGRACI. Přechodný pobyt občana EU. Online. Dostupné z: <https://www.migrace.com/cs/poradna/informace-pro-cizince/obcane-eu-a-jejich-rodinni-prislusnici/prechodny-pobyt>.

- SEZNAM ZPRÁVY. Mapa kvality života. Nejlepší a nejhorší místa k žití v Česku. Online. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fakta-mapa-kvality-zivota-nejlepsi-a-nejhorsimi-mista-k-ziti-v-cesku-229106>
- SPOLEČNOST PŘÁTEL NIKOSE KAZANTZAKISE. Události. Online. Dostupné z: https://www.facebook.com/spnkcr/events?locale=cs_CZ.
- STATISTIQUES.LU. Luxembourg's demography in figures. Online. Dostupné z: <https://statistiques.public.lu/en/publications/series/en-chiffres/2023/demographie-lux-en-chiffres-2023.html>.
- ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ (ΣΕΒ). Μελέτη για Brain Drain στην Ελλάδα. Online. Dostupné z: https://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/Brain_Drain_executive_summary.pdf.
- ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ (ΣΕΒ). Πώς θα πάμε από το brain drain στο brain gain. Online. Dostupné z: https://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/52684/Final_SR_Brain_Drain.pdf.
- TAGARIS, Karolina. The losing battle against Greece's tumbling birthrate. Online. Reuters. Dostupné z: <https://www.reuters.com/investigates/special-report/greece-birthrate/>.
- THE ATHENS CENTRE. Ohi Day. Online. Dostupné z: <https://athenscentre.gr/ohi-day-october-28-2022/>.
- ΤΟ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ: ΕΚΛΟΓΕΣ. Η Βουλή των Ελλήνων [online]. Dostupné z: <https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Ekloges/Eklogika-apotelesmata-New/>.
- VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Řecká národnostní menšina. Online. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/rnm/mensiny/recka-narodnostni-mensina-16156/#>.
- YOUR EUROPE. Práva pobytu. Online. Dostupné z: https://europa.eu/youreurope/citizens/residence/residence-rights/index_cs.htm#eu-citizen. [cit. 2024-05-08].
- YOUTUBE. BRAIN REGAIN. Online. Dostupné z: <https://youtu.be/d4rBC8cne4g?si=dqwVlscR6p4Clh8r>.

Přílohy

a) Příloha č. 1 - J. E. Athanassios Paressoglou, řecký velvyslanec v České republice (přepis rozhovoru)

J. E. Athanassios Paressoglou je velvyslancem v České republice od prosince 2020. Rozhovor se uskutečnil dne 21. 3. 2024 na velvyslanectví Řecké republiky (Na Ořechovce 559/19, 162 00 Praha 6 – Střešovice). Rozhovor proběhl v řečtině. Pan velvyslanec souhlasil z nahrávání rozhovoru a jeho využitím pro potřeby diplomové práce. Následující přepis je vlastní překlad. Některé části rozhovoru nebyly z důvodu opakující se informace nebo nízké důležitosti pro téma práce do přepisu zahrnuty.

JM: Jaký je stručně proces migrace pro řecké občany, kteří se rozhodnou přestěhovat do České republiky?

AP: Inu, v Evropské unii je možnost volného pohybu osob a zboží, a to se týká všech státních příslušníků členských států Evropské unie a zejména zemí, které jsou zároveň v schengenském prostoru. Mohou se pohybovat pouze s jedním průkazem totožnosti, přestěhovat se, jsou schopni pracovat, aniž by potřebovali speciální pracovní vízum. Ihned dostanou povolení k pobytu, pokud si najdou práci, pouze uvedou své pracovní údaje. Je to tedy velmi jednoduché a platí to pro všechny občany Evropské unie. I pokud chce Čech pracovat v Řecku, může jít pracovat bez problémů.

JM: Takže Řek, který se chce přestěhovat do České republiky, vůbec nemusí navštívit řecké velvyslanectví?

AP: Nemusí. Pouze když někdo potřebuje vycestovat do třetí země, do země mimo Evropskou unii, pak musí na ambasádu té země, kde chce pracovat, aby požádal o speciální pracovní vízum. A pokud prokáže, že ho zaměstnává firma, řekněme v Kanadě nebo Velké Británii, která už není členským státem, tak mu britská ambasáda v Praze pro Čecha dá pracovní vízum, aby se mohl usadit a pracovat. Bez toho to nejde. [...] Pro země, o kterých mluvíme [Česká republika a Řecko], nic takového není potřeba.

JM: Jaké jsou nejčastější důvody, proč se Řekové rozhodnou emigrovat do České republiky?

AP: Kvůli práci. Za poslední 2-3 roky se mobilita z Řecka do České republiky hodně snížila. Už nepřicházejí. Podmínky v Řecku se mění. Řecká krize je u konce. Minimální mzda v Řecku je větší než v České republice: myslím, že bude přibližně 800€ a zde je asi 700€. Přesně si to nepamatuji, ale je menší než v Řecku. V Řecku je také stále více pracovních příležitostí a přicházejí nové investice – ekonomice se daří lépe. To [vysoká emigrace] se především týká mladých vědců, kteří dostudují vysokou školu a nemohou ve své zemi najít práci, protože ekonomika nebyla v dobrém stavu. To je motivace, která je posílá hledat práci v zahraničí. Stalo se tak v Řecku po krizi v roce 2008, která se roku 2010 ještě vyostřila. Od roku 2010 do roku 2015 se krize v Řecku prohlubovala. V té době mnoho mladých Řeků hledalo lepší budoucnost a práci v jiných zemích, především v Evropě. Protože, jak jsem vám řekl, bylo mnohem snazší se přestěhovat kvůli Evropské unii a mnozí z nich přišli do České republiky. V té době sem [do České republiky] přišlo pracovat několik Řeků, protože tady byly nějaké

firmy, které potřebovaly programátory. Byli to tedy především lidé, kteří se zabývají počítači a pracují v IT sektoru. Mnoho lidí, které jsem zde [v České republice] potkal, mladí lidé, se už vrátili do Řecka, protože v Řecku od roku 2019 došlo k úplné změně situace. Země se pomalu začala znovu rozvíjet, a to i přes problém pandemie, kvůli které se ekonomika zpomalila, a i přes válku na Ukrajině. Řecké ekonomice se za posledních 5 let podařilo mít velmi pozitivní průběh, neustále stoupat, mít růst větší než všechny ostatní země Evropské unie a zejména pak země v Eurozóně. [...] Obecně vzato, protože se ekonomice dařilo lépe, bylo otevřeno mnoho pracovních míst – stále se otevírají nová – což má za následek, že mnoho mladých lidí nejenže již Řecko neopouští, ale postupně se vrací. V tomto období se do Řecka dostává mnoho nových investic, které pomáhají Řekům zůstat déle ve své zemi. Když se podíváte na data od roku 2020 a dále, uvidíte, jak moc se příchod Řeků [do České republiky] snížil a možná se dokonce zastavil. To znamená, že mezi lety 2012-2014 a 2021-2023 uvidíte obrovský rozdíl. Je možné, že se čísla snížila na nulu a už nepřicházejí kvůli tomu, že se naštěstí situace v Řecku zlepšila. Nezaměstnanost v Řecku za posledních 5 let hodně poklesla a dosáhla velmi nízkého čísla – nyní se pohybuje v jednociferných číslech (kolem 9 %). Když si to člověk spočítá, mnoho lidí v Řecku pracuje načerno, takže ve skutečnosti je nezaměstnanost [v Řecku] mnohem nižší.

JM: Proč si tedy tolik Řeků vybralo právě Českou republiku? Co je na ní lákalo?

AP: Především proto, že existovaly firmy, které mají sídlo nebo pobočky v Praze, nadnárodní společnosti, které hledaly nový personál. Nebyl jiný důvod vybrat si Českou republiku. Máte velmi obtížný jazyk – proč by sem přišli všichni ti, kteří se nikdy nenaučili česky? Pracují v nadnárodních společnostech, které používají pouze angličtinu. Firmy, pro které pracují, nejsou české, čeština je [pro Řeky] těžká a zvláštní. Jazyk se mohou snáze naučit lidé slovanského původu, jako je zbytek balkánských zemí, tedy řekněme ze Slovinska, Chorvatska, Severní Makedonie, Srbska, Bulharska, Slovenska, Ukrajiny. Pro ně by byla menší námaha naučit se český jazyk. Takže ti [Řekové], co přišli, všichni pracují v mezinárodních společnostech, jak jsem vám řekl, a mluví pouze anglicky. A pak jsou tu Řekové, kteří dřív bydleli v Česku a během krize, kdy nemohli finančně vyjít, se sem vrátili. To je možná i váš případ. Kdy jste se vy vrátila z Řecka do Čech?

JM: Mně bylo 6 let, když jsme se přestěhovali do Česka.

AP: Jaký to byl rok?

JM: Asi 2002.

AP: Tak to bylo před krizí. Vy patříte k případu Řeků, kteří jsou v ČR již delší dobu, podobně jako byl případ těch řeckých politických uprchlíků. Znáte ten příběh, mnoho z nich se v 90. letech chtělo vrátit do Řecka, protože tehdy byly v Řecku po změně režimu lepší podmínky, mnoho z nich se po krizi, která v Řecku vypukla, vrátilo do České republiky. Jednak proto, že mluvili jazykem, znali ho, znali zemi, protože zde žili před mnoha lety, a protože se zdálo, že to v Řecku mají finančně těžké, tak se vrátili. Vracející se však byli považováni za Řeky, kteří přišli z Řecka. Mluvíme o lidech, kteří tu byli již před 15 nebo 20 lety a vrátili se později, protože v Řecku měli potíže, ale jsou to řečtí občané. Mohou mít dvojí občanství.

JM: Jaká konkrétní opatření Řecko zavedlo, aby zmírnilo negativní dopady odlivu mozků?

AP: Nyní, jak jsem vám řekl, není potřeba zavádět žádná zvláštní opatření, jelikož se ekonomice daří. To je vidět v běžném životě, to znamená, že lidé vydělávají více peněz. V optávce po zaměstnancích je momentálně více pracovních příležitostí.

JM: A jak to bylo před 10-15 lety? Zavádělo Řecko nějaká opatření během nejhlubší krize?

AP: Nemohlo. Řecko muselo zrušit spoustu pracovních míst. Zavřeli podniky kvůli potížím v souvislosti s krizí a kvůli tomu přišlo spoustu lidí o práci. Země tehdy nemohla přijímat žádná opatření, musela nejdříve pochopit, jak se z krize dostat. V tu dobu nebyl prostor na přemýšlení o tom, jak si lidi

udržet, nebylo to možné. Lidé si práci najít musí, ale jak jim má stát tu práci poskytnout, když se potýká s mnoha ekonomickými problémy a musí nejprve ekonomiku zachránit a dělat úspory? [...]

Takže teď se snížila nezaměstnanost i inflace, a HDP šlo postupně nahoru. Bylo provedeno mnoho reforem v ekonomickém sektoru a do Řecka putovalo mnoho investic ze zahraničí. Například mnoho velkých softwarových společností se přesunulo do Řecka, [...] například Microsoft a další, jejichž jména mi teď vypadla. Každopádně díky těmto investicím nejsou Řekové motivováni k odchodu z Řecka, protože si najdou práci ve svém oboru a s dobrým platem, takže už nemají důvod chtít odcházet. A tak se to [emigrace] snižuje. Na jedné straně je v jejich zájmu vrátit se do Řecka, protože je to jejich země, je tam jejich rodina, jejich přátelé a také život je tam jiný než zde [v České republice], tam to znají, a také nájem jsou tu [v České republice] mnohem dražší než v Řecku. Například pokud zde někdo vydělává 2000€, a musí platit nájem 1200€, zatímco v Řecku vydělává 1500€ a nájem má jen 400€, tak v Řecku mu z výplaty zbyde víc peněz než v Česku. A k tomu může být se svou rodinou a přáteli a mluvit ve svém jazyce. Řekové nemají motivaci učit se česky. Čeština není mezinárodní jazyk, jako například angličtina, němčina, francouzština nebo španělština. Z toho důvodu si Řekové většinou nemyslí, že se tu [v České republice] usadí dlouhodobě. A jak se situace v Řecku zlepšuje, věřím, že ti, co přišli, se pomalu začínají vracet, protože je tu také nostalgie, rodina. Sem [do České republiky] přichází hlavně mladí muži, kteří přicházejí sami, hlavně ve věku mezi 25 a 35 let. Pokud by si už mohli najít práci v Řecku, vrátí se. Protože důvod, který je přiměl [k emigraci], byl jen ten, že v danou chvíli nemohli najít práci nebo kvůli krizi o práci přišli, protože kvůli krizi mnoho firem přestalo vydělávat a musely propouštět zaměstnance. A jelikož bylo těžké sehnat práci, začali odjíždět do zahraničí, kde si něco našli. Šťěstí Řecka je, že díky bohu za posledních 5 let, jak jsem vám řekl, ekonomika opět stoupá. [...]

Řekové chtějí, aby jejich děti studovaly, každý chce, aby jejich děti vystudovaly. Takže je pošlou na univerzitu. Tak si představte zemi, která je velká jako Řecko, takže docela malá země, podobně jako Česká republika, nějakých 10 a půl milionu obyvatel, takže když země s 10 a půl milionem obyvatel má tisíce lékařů, kdo je bude zaměstnávat? Nemocnice mají omezenou kapacitu, takže je více lékařů, než potřebujeme. Proč je jich víc, než je potřeba? Protože lidé chtějí studovat. Ti, kteří nemohou sehnat práci, pak odcházejí. Řecko nemá využití pro takový počet lékařů. Není jako Amerika, která má tisíce nemocnic. [...] Tito lékaři pak jdou do zemí, jejichž jazyk znají, například do Anglie, pokud umí anglicky, nebo do Německa, pokud umí německy, do Francie, když umí francouzsky. [...] Jinými slovy, lékař sem [do České republiky] nemůže přijet pracovat, když nezná jazyk, proto si tedy nevybírám Českou republiku. [...] Případ Řecka je jiný než u ostatních balkánských států, jako je Černá Hora, Severní Makedonie, Albánie nebo Srbsko, protože ekonomiky těchto zemí mají strukturální problémy. Nepatří do Evropské unie jako Řecko, a Evropská unie Řecku pomohla. [...] A teď, jak jsem vám řekl, je Řecko [řecká ekonomika] na vzestupu. [...] Nyní se cestovnímu ruchu v Řecku daří velmi dobře, poprvé jsme loni dosáhli 35 milionů turistů. 3krát více turistů, než jaký máme počet obyvatel. Představte si zemi, která má 10 a půl milionu obyvatel, a najednou se na pár měsíců počet obyvatel země zdvojnásobí. [...] S takovým cestovním ruchem se otevřelo mnoho pracovních míst: v hotelech, turistických kancelářích, obchodech. [Turismus] je odvětví, které dává zaměstnání mnoha lidem. [...]

JM: Děkuji za odpověď. Další otázka: máte nějaké spojení s řeckou komunitou v České republice? Změnila se nějak v posledních letech – především v souvislosti s řeckým odlivem mozků?

Samozřejmě mám. Ne, nezměnila, a řeknu proč. Za prvé, protože mladí lidé neradi vstupují do institucí a organizací, nelíbí se jim to, nemají čas. Všichni ti, co přišli, pracují ve firmách, jejichž rozvrhy jsou velmi náročné. V těchto velkých nadnárodních společnostech přijdete do práce v 9 ráno a můžete odejít v 7, v 8 večer. Kde mají brát čas a chuť chodit do nějakých komunit? Ani technologie komunitám moc nepomáhají, protože když si teď představíte, když sem [do České republiky] přišel Řek třeba v 80. letech, kdy nebyl internet, nebyla satelitní televize, nebylo nic, jeho jeho jediný kontakt s Řeckem byl

přes ni [řeckou komunitu]. Najít další lidi, se kterými se dá mluvit řecky, popovídat si trochu o své zemi, najít společné zájmy, jak tady tomu druhému pomoci a tak dále. Když teď půjdete domů, můžete si pustit řecký kanál, můžete přes internet mluvit kdykoli a s kýmkoliv a jak dlouho chcete. Už necítíte potřebu stále se seznamovat s novými lidmi. Nemají potřebu chodit do komunit. No, mám pocit, že [řecké obce] nevzali v úvahu tyto změny, které se ve společnosti udály a zůstávají v důsledku toho tradiční. I já, když žiju tady, kdybych byl běžný občan, tak nemám potřebu obracet se na řeckou komunitu. Dám příklad. Každé ráno chodím na všechny české zpravodajské weby. Jen jedním tlačítkem si je můžu přeložit do řečtiny. Jinými slovy, já mám nyní kompletní informace jako vy. I když neumím česky, vím, co se v této zemi děje. Před 10 lety bych se musel obrátit na ostatní, aby mi pomohli. Nyní mám vše, stisknu tlačítko a vše uvidím v řečtině. Když něco potřebuji, najdu to na internetu a druhý den si to vyzvednu v obchodě. [...] Dříve to [scházet se se členy řecké komunity] byla potřeba a tato potřeba ve vás vyvolala touhu se spojit s komunitou, nyní už tuto potřebu nemáte, a když jste mladí, zdá se mi to všechno trochu staromódní. Místo toho abych se scházel se 100 Řeky, tak si vyberu dva nebo tři přátele, za kterými se půjdu večer třeba najíst, k tomu nepotřebuji komunitu. Změnila se společnost a změnil se způsob, jakým komunikujeme, a to vše jde ke škodě komunity. Lidé necítí potřebu se scházet mezi sebou, protože všechny tyto mezery vyplňují jinými způsoby. Takže si myslím, a také jsem o tom diskutoval s paní Zissaki [Tassula Zissaki-Healey, předsedkyně Řecké obce Praha], že mezi mladými, kteří přišli z Řecka, není v [řecké] komunitě nikdo, kdo by se chtěl účastnit jejích se aktivit. [...] Proto si myslím, že řecké komunity musí najít nový způsob, jak přilákat mladé lidi. Počet členů řecké obce se neustále snižuje. A soudě podle toho, co vídám, většina z nich jsou starší lidé, tedy ti, kteří mají kontakt s Českou republikou déle než 20 let. Od té doby, co tu bydlíte, máte například nějaký kontakt [s řeckou obcí]? Chci tím říct, že i vám, mladému člověku, řecká obec nenabízí nic atraktivního, když máte svou práci, četbu, studium, můžete se vídat s kamarády z univerzity. Nemáte potřebu jít do řecké obce. [...] Mladí lidé mají možnosti, které jim dnes technologie dávají, aby se necítili izolovaní a necítili se sami. Osamělost přiměla lidi, když byli v cizině, najít útočiště v komunitách, aby se mohli setkávat s ostatními krajany, povídat si, navazovat kontakty, pomáhat si a tak dále. Jak jsem vám už řekl, přeloží si vše do svého jazyka a má všechny informace.

JM: Děkuji mnohokrát za váš čas. Myslím, že jsme už obsáhli všechno.

AP: Pěkné, to jsem rád.

b) Příloha č. 2 - Tassula Zissaki-Healey, předsedkyně Řecké obce Praha (dotazník)

Dotazník byl paní předsedkyni zaslán k vyplnění online. Paní Zissaki-Healey dotazník vyplnila 10. března 2024 a souhlasila s využitím dotazníku pro potřeby diplomové práce. Dotazník byl vyplněn v řečtině, následující překlad je vlastní.

- Jak se jmenujete?
Tassula Zissaki-Healey
- Odkud pocházíte?
Jsem politickým uprchlíkem z Řecka, narodila jsem se v Rumunsku řeckým politickým uprchlíkům.
- Kdy jste se přestěhovala do České republiky?
Listopad 1991
- Proč jste si vybrala Českou republiku?
Nevybrali jsme si, přijeli jsme s *British Council* na smlouvu na VUT v Praze a když smlouva skončila, rozhodli jsme se zůstat v České republice
- Odkdy jste členkou Řecké obce Praha? A odkdy předsedkyní?
Členkou od roku 1996 a předsedkyní od roku 2004
- Jak byste v pár větách popsala činnost Řeckých obcí v České republice? Jaký je jejich cíl?
Cílem je uchování řeckých kořenů, tradic, historických vzpomínek, kultury občanů s řeckými kořeny a určitě i osvojování řeckého jazyka (u dětí druhé a třetí generace v ČR) prostřednictvím různých aktivit, jako je např. oslava řeckých státních svátků, lidových svátků, učení lidových tanců a hudby, propagace kultury Řecka a České republiky a prostřednictvím časopisu “Kalimera”
- Kolik členů má Řecká obec Praha?
V roce 2024 bylo podle členských poplatků, které byly zaplaceny Obci, 120 členů, včetně mladých Řeků, kteří přišli za prací do Prahy.
- Jaké události Řecká obec Praha pořádá? A jak často?
  - Pořádání kurzů řečtiny pro děti i dospělé (Češi a Řekové první generace, kteří se chtějí zdokonalit v řečtině) (každý týden),
  - Hudební a divadelní workshopy, pro čerstvé maminky s miminky (od 6 měsíců do 2 let), každý týden,
  - Každoroční Halloweenská párty pro děti a rodiče,
  - Každoroční vystoupené na akci Řecká sobota v Brně,
  - Každoroční oslava Vánoc a koled na velvyslanectvích Řecka a Kypru, v řeckých restauracích a podnicích,
  - Spolupráce s ostatními menšinami, konkrétně s bulharskou (s prezentacemi taneční skupiny naší komunity “Acropolis”, balkánské vaření atd.), jednou ročně,
  - Řecká velikonoční oslava v řeckých restauracích, jednou za rok,
  - každý pátek zkouška naší taneční skupiny a výuka tradičních řeckých tanců,
  - Oslava státních svátků každoročně (25. března a 28. října),
  - Výroční školní závěrečný večírek pro katedru řečtiny a češtiny,
  - Prezentace knihy (podle počtu autorů v Praze),

- Vydávání časopisu “Kalimera” (od tohoto roku místo 6 čísel ročně vydáváme 4 z důvodu snížené finanční podpory MK ČR),
- Koncerty řeckých hudebníků každé dva roky (Theodorakis, Hatzidakis atd.)
- vydávání knih našich členů (s finanční podporou Magistrátu hlavního města Prahy),
- Účast na akcích Asociace řeckých obcí v České republice jako jsou Řecké dny v Krnově, Javorníku, Brně, Karviné, Ostravě,
- setkání důchodců,
- Folklorní festival,
- Setkání se studenty a učiteli školy z Řecka v Domě národnostních menšin,
- Aktivní účast organizaci výročí každých 5 let od příchodu politických uprchlíků do ČSR (taneční skupina, orchestr, podklady k výstavám atd.),
- Vydávání dokumentu o naší obci ve spolupráci s televizními stanicemi v České republice a Řecku (Babylon, ČT, ERT, Alpha atd.),
- Rozhovory v pořadech českého a řeckého rozhlasu každé dva nebo tři měsíce)
- Spolupracovala jste i s jinými řeckými obcemi mimo Prahu?
Ano, na všech akcích Asociace řeckých obcí v ČR, konkrétně obcí Ostrava, Brno
- Postřehla jste nějaké změny v Řecké obci Praha od doby, co v Řecku vypukla finanční krize? (např. nárůst počtu členů obce)
Nedochází k žádnému nárůstu počtu členů, i když se několik mladých Řeků stalo členy Řecké obce. Důvodem je, že několik starších členů komunity zemřelo.
- Vnímáte nějak nárůst počtu Řeků v České republice v posledních 15 letech?
Ano. A to konkrétně mezi zaměstnanci v odvětví IT.
- Máte jakékoliv další poznámky k chodu Řeckých obcí nebo k fenoménu “odlivu mozků”?
Takový odliv jsem nezaznamenala. Naopak s novými členy, tedy s mladými Řeky, kteří přišli do České republiky, se naše Společenství nadále skládá z členů s vysokým vzděláním a gramotností.

c) Příloha č. 3 - Program činnosti Lycea Řekyň v České republice na rok 2024

Program byl zveřejněn dne 29. března 2024 na facebookové stránce *Lyceum Řekyň v České republice*¹⁶³.

 Program činnosti Lycea Řekyň v České republice na rok 2024	
Leden 2024/Praha	- krájení novoročního koláče Vasilopity - novoroční koledování - setkání členů a přátel Lycea
22.března 2024/Praha	- Valné shromáždění Lycea
13.dubna 2024/Praha	- vystoupení tanečního souboru Lycea u příležitosti státního svátku řecké republiky
25.května 2024/Brno	- vystoupení tanečního souboru na „Řecká sobota na hradě Veveří“, prezentace řeckých tradic, výuka tanců
26.května 2024/Brno	- seminář řeckých tanců pod vedením lektorky z Řecká Dany Tiktopoulou
22.června 2024/Krnov	- vystoupení tanečního souboru na festivalu „Krnovské dny“
Červenec/srpen 2024	- prezentace tradiční řecké kultury na mezinárodních folklorních festivalech a významných akcích
Září 2024	- zahájení výuky řeckých tanců a písní
6.-21.září 2024/Brno	- Babylonfest, dny brněnských národnostních menšin - koncert Podoby hudby, vystoupení koncertních umělců
14.9.2024/Brno	- Den národnostních menšin Jihomoravského kraje - krojová přehlídka
13.-15.9. 2024/Brno	- metodický seminář řeckých tanců a písní s lektorem z Lycea Řekyň v Kalamatě Nikosem Petrouliasem
Říjen 2024	- vystoupení tanečního souboru Lycea u příležitosti státního svátku řecké republiky
Říjen 2024/Praha	- správní rada Lycea
Listopad 2024/Praha	- Přednáška paní Vivian Avramidou Ploumbi na téma „50 let o turecké invazi na Kypr“

Aktualizováno 22. 3. 2024

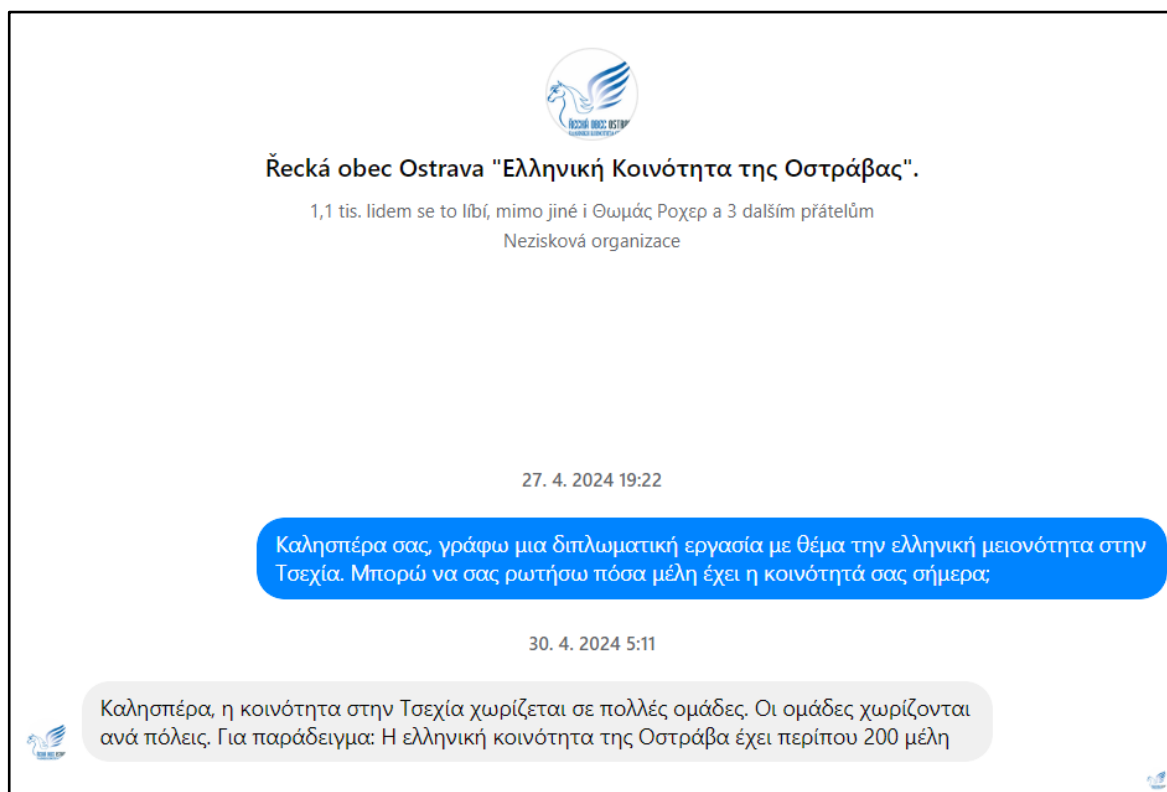
Obrázek č. 2: Program činnosti Lycea Řekyň v České republice na rok 2024

¹⁶³ FACEBOOK. Program činnosti Lycea Řekyň v České republice na rok 2024. Online. Lyceum Řekyň v České republice Dostupné z: https://www.facebook.com/photo?fbid=833010088869649&set=a.471033611733967&locale=cs_CZ. [cit. 2024-04-28].

d) Příloha č. 4 - Dotazy na počet členů ŘO, soukromé zprávy

Jelikož přesné počty členů jednotlivých obcí nejsou veřejně přístupné, zeptala jsem se na tuto informaci všech aktivních Řeckých obcí na platformě Facebook (kromě ŘO Praha, o níž mi informaci o počtu členů dala již paní předsedkyně Zissaki-Healey, viz příloha č. 2). Jen ŘO Ostrava ŘO Brno na mou otázku odpověděly. Překlad zpráv je vlastní.

ŘO Ostrava:

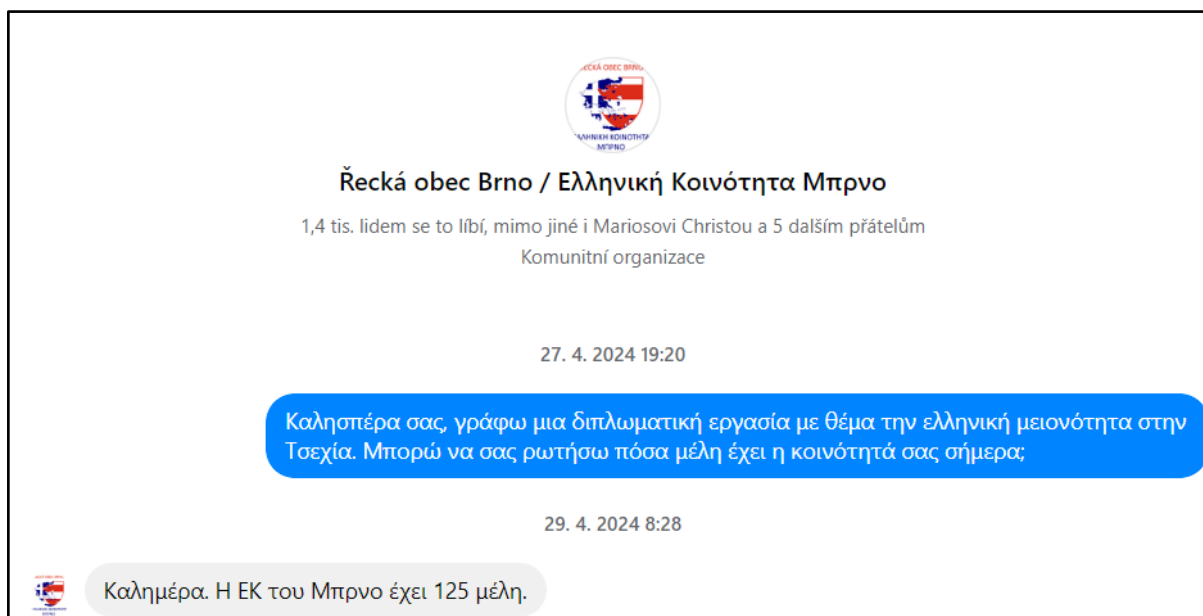
Obrázek č. 3: dotaz na počet členů ŘO Ostrava

Překlad:

JM: Dobrý večer, píšu diplomovou práci na téma řecká menšina v Česku. Mohu se zeptat, kolik členů má dnes vaše obec?

Řecká obec Ostrava: Dobrý večer, obce jsou v České republice rozděleny do několika skupin. Skupiny jsou rozděleny podle měst. Například: Řecká obec Ostrava má asi 200 členů.

ŘO Brno:

Obrázek č. 4: Dotaz na počet členů ŘO Brno

Překlad:

JM: Dobrý večer, píšu diplomovou práci na téma řecká menšina v Česku. Mohu se zeptat, kolik členů má dnes vaše obec?

Řecká obec Brno: Dobrý den. ŘO Brno má 125 členů.

e) Příloha č. 5 - Pozvánka na oslavu 25. března, ŘO Ostrava

Pozvánka byla dne 25. března zveřejněna na Facebookové stránce ŘO Ostrava.

Řecká obec Ostrava si Vás dovoluje pozvat na
Oslavu Řeckého státního svátku
„25. MARTIOU 1821”

Sobota 30. 3. 2024 od 19:30 do 02:00 hodin
ve velkém sále Domu kultury Poklad v Ostravě-Porubě,
Matěje Kopecského 675

K poslechu a tanci hrají: Ostravská skupina Kavurakia + Dj Vasilis
Taneční vystoupení: Soubor Řecké obce Ostrava
Řecké pochutiny restaurace ELLAS Poruba

Srdečně Vás zveme a těšíme se na Vás
Vstupné 200kč,- dospělí
(děti do 15 let, studenti a senioři nad 65 - vstup zdarma)

Akce je pořádána za přispění Statutárního města Ostravy

Obrázek č. 5: pozvánka na oslavu 25. března, ŘO Ostrava¹⁶⁴

¹⁶⁴ FACEBOOK. Řecká obec Ostrava "Ελληνική Κοινότητα της Οστράβας". Online. Dostupné z: <https://www.facebook.com/reckaobecostrava>. [cit. 2024-05-08].

f) Příloha č. 6 - Pozvánka na Řecký večer, ŘO Brno

Dne 27.4. 2024 pořádala Řecká obec Brno Řecký večer. Pozvánka byla zveřejněna na události na platformě Facebook dne 8. dubna 2024.

ŘECKÝ VEČER

KC Líšeň (Dělnák)
Klajdovská 28, Brno

27.4.
20:00

K tanci a poslechu zahraje
skupina AKROPOLIS z Prahy.
Vystoupí taneční soubor PROMÉTHEUS.
Catering zajišťuje řecká restaurace ELLAS z Ostravy.

V předprodeji:
300 Kč / 250 Kč

**V den konání akce na
místě 350 Kč.**

Zakoupené vstupenky se nevrací.

BRNO

MINISTERSTVO
KULTURY

ŘECKÁ OBEC BRNO
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ
ΜΠΡΝΟ

Obrázek č. 6: Pozvánka na Řecký večer, ŘO Brno¹⁶⁵

¹⁶⁵ FACEBOOK. Řecký večer (událost). Online. Dostupné z: https://www.facebook.com/events/1452822555622899/?active_tab=discussion. [cit. 2024-05-08].

g) Příloha č. 7 - Pozvánka na 9. řecký festival, AŘO v ČR

Program byl zveřejněn na webové stránce AŘO v ČR.

Asociace řeckých obcí v České republice, z.s.
pořádá u příležitosti 75 let příchodu Řeků do Československa

9. ŘECKÝ FESTIVAL

17. ČERVEN 2023
KULTURNÍ PROGRAM

14:00 Oficiální zahájení festivalu v Domě kultury POKLAD v Ostravě Porubě www.dkpoklad.cz
Vystoupení tanečních souborů
14:20 Lyceum Řeků v ČR a děti
14:30 ANTIGONI děti (Krnov)
14:40 ANTIGONI (Krnov) a PROMETHEUS (Brno) - tance z oblasti Pontu
14:50 EVROS (Javorník)
15:00 ANTIGONI (Krnov) - tance z oblasti Kréty
15:10 EVROS (Javorník) a Taneční soubor ŘO Ostrava - tance z oblasti Trádie
15:20 Lyceum Řeků v ČR - tance z oblasti Makedonie
15:30 defilé tanečních souborů
Přestávka 15:35 - 15:45
15:45 Vystoupení festivalové hudební skupiny „CHAOS“
Michalis Amanatidis - buzuki, zpěv/ Nikos Tsakiridis - buzuki
Vangelis Vasilakos - buzuki/ Aron Ovadias - kytara, zpěv
Dinos Ovadias - basskytara/ Nikos Engonidis - violoncello
Jordanis Papadopoulos - bicí/ Gábor Smuk - akordeon/ Jana Polková - piano
Nikoleta Plioumpi, Katerina Spala, Maria Chinoporu, Rachili Ovadia
Eleni Konstantopoulou, Teresa Nikou, Eleni Mitroliu - zpěv
Předpokládaný konec v 17:00
Vstupné 100,- Kč.
Od 8:00 do 13:00 tenisový turnaj ve čtyřhře (SAREZA) a turnaje ve fotbálku, rapid šachu a tavli (Waldorfská ZŠ a SŠ v Porubí).
Taneční zábava v pavilonu A na Černé Louce od 20:00.

OSTRAVA

Kulturní akce je pořádána ve spolupráci s:

WWW.AROVCR.CZ

Obrázek č. 7: 9. řecký festival, AŘO ČR¹⁶⁶

¹⁶⁶ ASOCIACE ŘECKÝCH OBCÍ V ČESKÉ REPUBLICE. 9. řecký festival. Online. Dostupné z: <https://www.arovcr.cz/kulturni-program>. [cit. 2024-05-08].